Prys 1/-.

ALMANAK

VIR DIE

Ned. Herv. Kerk

VAN

AFRIKA

1932

Hoof-Redakteur Prof. Dr. S. P. ENGELBRECHT

Uitgegee vanwege die Algemene Vergadering
van die Nederduitsch Hervormde Kerk.

26e JAAR.

Komm. van Redaksie: Prof. Dr. S. P. Engelbrecht, Hoof-Redakteur; Prof. Dr. J. H. Greyvenstein; Prof. Dr. B. Gemser; Ds. L. E. Brandt; Ds. T. F. J. Dreyer; Ds. J. G. M. Dreyer, Ds. J. J. Prinsloo (Johannesburg); Ds. J. P. van den Berg.—Ds. J. v. Belkum, ere-lid.

Wallachs' Bepk., Drukkers, Pretoria.

Koop Pickstone se Vrugtebome!

WAAROM?

Omdat ons vir meer as 39 jaar aan alle kwekers 'n eerlike behandeling gegee het, en grootliks gehelp het om die

Vrugte-Industrie

op 'n gesonde grondslag te vestig, en gedurende al hierdie jare is elke woord van raad in Afrikaans gepubliseer geword. Dit is, glo ons, 'n unieke rekord in die handelslewe van ons land.

Skryf om Ge-illustreerde Pryslys, ens., aan

H. E. V. PICKSTONE & BR.,

BEPERK,

P.K. SIMONDIUM, K.P.

ALMANAK

VIR DIE

Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika

1932

Hoof-Redakteur: Prof. Dr. S. P. ENGELBRECHT.

Uitgegee vanwege die Algemene Vergadering van die Nederduitsch Hervormde Kerk.

26e Jaar.

Komm. van Redaksie: Prof. Dr. S. P. Engelbrecht, Hoof-Redakteur; Prof. Dr. J. H. Greyvenstein; Prof. Dr. B. Gemser; Ds. L. E. Brandt; Ds. T. F. J. Dreyer; Ds. J. G. M. Dreyer; Ds. J. J. Prinsloo (Johannesburg); Ds. J. P. van der Berg.—Ds. J. v. Belkum, Ere-lid.

President S. J. P. Kruger gedurende sy rondreise deur die Republiek. Naas hom sit die heer S. W. Burger, wat toe lid was van die Uitvoerende Raad.

L.S.

Met hierdie ses-en-twintigste jaargang van ons Kerk-Almanak wil ons aan al die lede van ons Kerk 'n hartelike groet stuur. God segene ons alger, en laat Sy Koningryk kom, ook in ons midde.

Sommige lesers sal miskien teleurgestel wees, omdat hulle portrette gestuur het, wat nie opgeneem is nie. Maar laat hulle ons dit nie kwalik neem nie. Alles kon ons nie opneem nie, ons moes bekort. En dan, sommige van die klein portretjies was te dof en te vaal om gepubliseer te word. Enkele moet wag tot die volgende jaar, as dit Gods wil is.

Onse hartelike dank aan onse troue Administrateur, Mnr. J. H. Janson, vir sy werk met die Almanak.

Gods genade word die leser toegebid deur

S. P. ENGELBRECHT.

Pretoria, 19 November 1931.

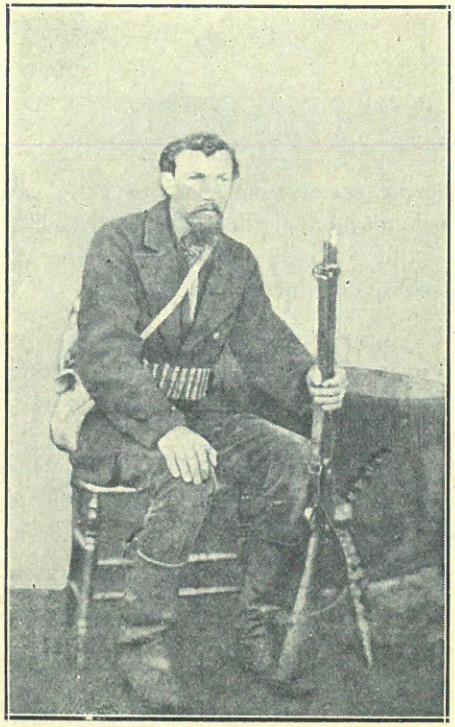

GENERAAL SCHALK BURGER.

Hierdie portret stel Generaal Schalk Burger voor gedurende die oorlog van 1880-81. In die drie-jarige oorlog het hy na die vertrek van President Kruger naar Europa opgetree as vise-President van die Suid-Afrikaanse Republiek.

INHOUD.

	Blz.
President S. J. P. Kruger	2
Generaal Schalk Burger	4
Feesdaë en Seisoene	7
Bybelse Kalender	9
Historiese Kalender	27
Kerkraad van Standerton	40
Die Ned. Herv. Kerk van Afrika: Kommissies	41
do. do. Predikante	43
do. do. Professore	46
do. do. Teol. Studente	47
do. do. Ringe en Gemeentes	48
do. do. Statistiek	83
G. C. Prinsloo en J. J. Prinsloo, Prof. S. P. Engelbrecht	84
Overdenking, Ds. L. E. Brandt	85
D. P. J. van Schalkwyk, Prof. Dr. S. P. Engelbrecht	92
Die Brief van Paulus aan die Kolossense, Dr. H. P. Wolmarans	93
Getsemane, Ds. Daniel F. Erasmus	99
J. H. Jacobs en eggenote, Prof. Dr. S. P. Engelbrecht	106
Balthazar Bekker, Prof. Dr. S. P. Engelbrecht	108
Die Chronologie van die Apostel Paulus, Ds. H. P. Wolmarans	114
Die Theologiese Fakulteit Universiteit Pretoria	123—125
Aan 't Avondmaal, Ds. W. P. J. Poën	126
Die Pistorius Familie	127
Gods Liefde in de Schepping, Ds. W. P. J. Poën	128
Iets omtrent die Invoering van die Evangeliese Gesange, L. M. le Roux	129
Catharina Louisa Buitendag, Ds. T. F. J. Dreyer	144
Vir ons Jongmense, Ds. J. G. M. Dreyer	146

Universiteit van Pretoria

(Die ou T.U.K.)

Die Universiteit verleen grade in nege fakulteite, n.l.:—

Lettere en Wysbegeerte (insluitende Dept. van Sosiale Werk).
Wis- en Natuurkunde.
Landbou (insluitende Huishoukunde).
Regsgeleerdheid.
Godgeleerdheid.
Handel en Publieke Administrasie.
Veeartsenykunde.
Opvoedkunde.
Musiek.

Studente word ook voorberei vir die volgende Diplomas en Professionele eksamens:—

Hoër Onderwys Diploma.
Diploma in Huishoukunde.
Onderwysdiploma in Musiek.
Diplomas in Bantoeistiek. (Laer en Hoër).
Landmeting.
Staatsdiens eksamens. (Laer en Hoër).
Wetsertifikaat.
Diploma in Handel en Publieke Administrasie.
Eksamen vir Rekenmeesters.
Argitektuur en Kwantiteits-opname eksamens.
Diplomas in Sosiale Werk.

LOSIES word verskaf vir Dames en Here studente onder die direkte toesig van die outoriteite.

BEURSE EN LENINGS is beskikbaar vir verdienstelike en behoeftige studente.

Verdere informasie kan verkry word by:—

DIE REKTOR,
Universiteit van Pretoria.

FEES EN VAKANSIEDAE—UNIE VAN SUID-AFRIKA 1932.

Nujaarsdag—Januarie 1, Vrydag.
Goeie Vrydag—Maart 25.
Paasmaandag—Maart 28.
Hemelvaartsdag—Mei 5, Donderdag.
Empire Day—Mei 24, Dinsdag.
Uniedag—Mei 31, Dinsdag.
Koningsverjaardag—Augustus 1, Maandag.
Bankvakansiedag—Oktober 3, Maandag.
Dingaansdag—Desember 16, Vrydag.
1ste Kersdag—Desember 25, Sondag.
2de Kersdag—Desember 26, Maandag.

SONS- EN MAANSVERDUISTERINGE IN 1932.

In 1932 sal vier verduisteringe plaasvind, n.l. twee van die Son en twee van die Maan:—

(1) Jaarlikse Sons-verduistering, 7 Maart, nie sigbaar oor Suid-Afrika nie.
(2) Gedeeltelike Maans-verduistering, 22 Maart, nie sigbaar oor Suid-Afrika nie.
(3) Algehele Sons-verduistering, 31 Augustus, nie sigbaar oor Suid-Afrika nie.
(4) Gedeeltelike Maans-verduistering, 14 September, sigbaar oor Suid-Afrika.
Verduistering begin 9.18 n.m., 14 September.
,, eindig 12.42 v.m., 15 September.

JAARGETYE, 1932.

20 Maart (Dag- en nag-ewening), Herfs begin.
21 Junie (kortste dag), Winter begin.
23 September (Dag- en nag-ewening), Lente begin.
22 Desember (langste dag), Somer begin.

N.B.—Die tye hierbô aangegee is Standaard Tyd vir Suid-Afrika, soos aangegee deur Poskantoor- en Spoorstasieklokke. Hierdie tyd is twee uur later dan Greenwichtyd; as dit dus 3 uur n.m. te Greenwich is, is dit 5 uur n.m. in die Unie van Suid-Afrika.

Sal dit nie lieflik lyk vir die eetkamer nie?

Ja—en in die Plakpapier-boek van Herbert Evans sal u plakpapier vind vir elke kamer in u huis. Plakpapier vir die vrolike brekfiskamer of die gesellige sitkamer in die aand. Kyk hierdie interessante boek deur—dit bring aantreklike rustige slaapkamers en koel uitnodigende voorportale voor u gees.

Vra veral aan u handelaar of dekorateur om u die Plakpapier-boek van Herbert Evans te laat deurkyk

In ons Kreton-afdeling is alle goedere spesiaal uitgekies om met ons plakpapier te harmonieer. Dit maak dit buitengewoon gemaklik om 'n originele kleurskema vas te stel. Mag ons u help in u keuse?

Herbert Evans & Kie.,

88 PRITCHARDSTRAAT, JOHANNESBURG.

Pusbus 1231. **Foons 2214-5-6-7.**

Tak te Pretoria: 264 Pretoriusstraat.

All korrespondensie wat in Afrikaans ontvan word, sal in dieselfde taal beantwoord word.

JANUARI, 31 Dagen.

1	Vr.	De Heer is mijn Herder, mij zal niets ontbreken.—Psalm 23: 1.
2	Zat.	En Hij heette zijnen naam: JEZUS.—Mattheus 25.
3	Zon.	Bereidt den weg des Heeren.—Jesaja 40 : 2.
4	M.	God kan niet verzocht worden met het kwade.—Jacobus 1 : 13.
5	Din.	Vrees niet voor hun aangezicht.—Jeremia 1 : 8.
6	W.	Heeft GOD vergeten genadig te zijn?—Psalm 77 : 10.
7	Don.	Ik heb tegen U, dat gij uw eerste liefde hebt vergeten.—Openbaring 2: 4.
8	Vr.	Wie zal ons het goede doen zien?—Psalm 4 : 7.
9	Zat.	De Heere kent den weg der rechtvaardigen.—Psalm 1 : 6.
10	Zon.	Zij wachten allen op U.—Psalm 104 : 37.
11	M.	Luiheid doet in diepen slaap vallen.—Spreuken 19 : 15.
12	Din.	Het Evangelie is een kracht GODS tot zaligheid.—Romeinen 1 : 16.
13	W.	Bekeert U, want het Koninkrijk der Hemelen is nabij.—Mattheus 3 : 2.
14	Don.	Ziet het Lam GODS.—Johannes 1 : 26.
15	Vr.	Mijne gedachten zijn niet Uwe gedachten.—Jesaja 55 : 8.
16	Zat.	Wees een man.—1 Konirgen 2 : 2.
17	Zon.	Hebben wij niet éénen Vader?—Maleachi 2 : 16.
18	M.	Wat zijn deze onder zoo velen.—Johannes 6 : 9.
19	Din.	Gaat in door de enge poort.—Mattheus 7 : 13.
20	W.	Gedenk het woord tot Uwen knecht gesproken.—Psalm 119 : 49.
21	D.	Wandelt waardig het Evangelie van Christus.—Philippensen 1 : 37.
22	Vr.	Gij zult den vreemdeling niet verdrukken.—Exodus 23 : 9.
23	Zat.	Hij vangt de wijzen in hunne arglistigheid.—Johannes 15 : 13.
24	Zon.	Gij zult ook getuigen.—Johannes 15 : 27.
25	M.	Schaam u het getuigenis des Heeren niet.—2 Timothius 6 : 12.
26	Din.	Welgelukzalig is het volk, hetwelk het geklank hoort.—Psalm 89 : 16.
27	W.	Beveel de rijken, dat zij niet hoogmoedig zijn.—1 Timotheus 6 : 12.
28	Don.	Ik zal u een nieuw hart geven.—Ezechiel 36 : 25.
29	Vr.	Wij kennen ten deele.—1 Corinthe 13 : 9.
30	Zat.	De Heer is mijn deel.—Psalm 119 : 57.
31	Zon.	Voor ditmaal ga heen.—Handelingen 24 : 25.

Universiteit van die Witwatersrand.
JOHANNESBURG.

Rektor: H. R. RAIKES, A.F.C., M.A.
Registrateur:
H. W. J. VAN DER BRUGGE, M.A., LL.B., J.P.

Die Universiteit bied kursusse aan vir grade in die volgende Fakulteite:

Lettere,	Ingenieurswetenskap,
Wetenskappe,	Handelswetenskap,
Medisyne,	Regte.
Tandheelkunde.	

en Diploma-kursusse in:—

Klassieke,	Aardrykskunde,
Afrikaans,	Musiek,
Frans,	Boukunde,
Duits,	Aktuariese
Bantoe-tale,	Wetenskap en
Wysbegeerte,	Hoeveelheidsopmeting.
Ekonomie,	

Ook voortsettingskursusse vir gegradueerdes in

Openbare Gesondheid,
Tropiese Geneeskunde en Gesondheidsleer,
Sielkundige Geneesheer.

Spesiale namiddag en aandklasse word gehou vir onderwysers en andere, wat 'n graad wil behaal of op andere wyse hulle kwalifikasies wil verbeter.

Losieshuise vir manlike en vir vroulike studente is beskikbaar in die pragtige en uitgestrekte gronde van Milner Park.

Studiebeurse is beskikbaar in alle fakulteite, en alle studente kan daarvoor in aanmerking kom.

Eksemplare van die kalender, is sonder koste verkrygbaar by die Registrateur, Posbus 1176, Johannesburg.

FEBRUARI, 28 Dagen.

1	M.	Gij bidt, en gij ontvangt niet, omdat gij kwalik bidt.—Jacobus 4 : 3.
2	Din.	Mijn overdenking van den Heer zal zoet zijn.—Psalm 104 : 34.
3	W.	Heeft ook een volk de goden veranderd?—Jeremia 2 : 11.
4	Don.	Welgelukzalig zijn zij, die in uw huis wonen.—Psalm 84 : 5.
5	Vr.	Ik weet uwe werken.—Openbaring 2 : 9.
6	Zat.	Bij wien zult gij GOD vergelijken?—Jesaja 40 : 18.
7	Zon.	Zie, GOD is groot en wij begrijpen het niet.—Job 36 : 26.
8	M.	Wat zullen wij doen, mannen broeders?—Handelingen 2 : 37.
9	Din.	De rechtvaardige zal uit het geloof leven.—Romeinen 1 : 17.
10	W.	Die zijn land bouwt, zal verzadigd worden.—Spreuken 12 : 11.
11	Don.	Er is geschreven.—Mattheus 4 : 4.
12	Vr.	Wij hebben gevonden den Messias.—Johannes 1 : 12.
13	Zat.	Ik zal niet eeuwiglijk twisten.—Jesaja 56 : 16.
14	Zon.	Geef uwen dienstknecht een verstandig hart.—1 Koningen 3 : 9.
15	M.	Vervloekt zij de bedrieger.—Maleachi 1 : 14.
16	Din.	Wat zullen wij doen, opdat wij de werken Gods werken?—Johannes 6 : 28.
17	W.	Doet geen ding door twisting of door ijdele eer.—Philippensen 2 : 3.
18	Don.	Bewaar het goede pand, dat U toebetrouwd is.—2 Timotheus 1 : 14.
19	Vr.	Zou dan God het recht verkeeren?—Job 8 : 3.
20	Zat.	Die mij haat, haat ook mijnen Vader.—Johannes 15 : 23.
21	Zon.	De liefde is niet afgunstig.—1 Korinten 13 : 23.
22	M.	Bidt en U zal gegeven worden.—Mattheus 7 : 7.
23	Din.	Ik zal water gieten op de dorstige.—Jesaja 44 : 3.
24	W.	De verborgenheid der godzaligheid is groot.—1 Timotheus 3 : 16.
25	Don.	Maak uwe weldadigheden wonderbaar.—Psalm 17 : 7.
26	Vr.	Alle tong zal God belijden.—Romeinen 14 : 11.
27	Zat.	Ik zal U tot de Heidenen afzenden.—Handelingen 22 : 21.
28	Zon.	
29	M.	Strijd den goeden strijd des geloofs.—1 Timotheus 6 : 12.

BARCLAYS BANK

(DOMINION, COLONIAL AND OVERSEAS)

Hoofkantoor: 54 Lombardstraat, Londen, O.S. 3.

waarmee ingelyfd is

Die Nasionale Bank van Suid-Afrika Beperk

Plaaslike Hoofkantore in Suid-Afrika: PRETORIA en KAAPSTAD.

Plaaslike Komitee vir Rhodesië: BULAWAYO.

Londense Kantore:

CIRCUS PLACE, LONDON WALL, E.C.2.
111, ST. MARTIN'S LANE, CHARING CROSS, W.C. 2.
29, GRACECHURCH STREET, E.C. 3.

'n Uitgebreide netwerk van takke in die Unie van Suid-Afrika, Suid en Noord Rhodesië, Suidwes-Afrika, Swasieland, Portugees Oos-Afrika, Niassaland, Tanganjieka, Kenia, Oeganda, Brits-Wes-Indies, Brits-Guiana, Egipte, die Soedan, Brits-Wes-Afrika en Palestiena; ook takke in Malta, Gibraltar, Mauritius, Liverpool, Manchester, Hamburg en Nu-York (Agentskap).

EKSEKUTEURS EN TRUSTEE BESIGHEID WORD ONDERNEEM.

MAART, 31 Dagen.

1	Din.	Uw ja zij ja, Uw neen, neen.—Jacobus 5 : 12.
2	W.	De HEER zal Uwen uitgang en Uwen ingang bewaren.—Psalm 121 : 8.
3	Don.	Wij zijn de stem des HEEREN onzes Gods niet gehoorzaam geweest.—Jeremia 3 : 25.
4	Vr.	O, Heere, geef ons Uw heil.—Psalm 85 : 8.
5	Zat.	Ik zal ulieden geven, een iegelijk naar zijne werken.—Openbaring 2 : 23.
6	Zon.	Vrees niet, ik help U.—Jesaja 41 : 13.
7	M.	Als de Heer stilt, wie zal dan beroeren?—Job 34 : 29.
8	Din.	Wat ik heb, geef ik U.—Handelingen 3 : 6.
9	W.	Mij aangaande, IK zal tot God roepen.—Psalm 55 : 7.
10	Don.	Die dan een ander leert, leert gij uzelven niet?—Romeinen 2 : 21.
11	Vr.	Die naar raad hoort, is wijs.—Spreuken 12 : 15.
12	Zat.	Kom en zie.—Johannes 1 : 47.
13	Zon.	Ik schep de vrucht der lippen, vrede, vrede, dengenen die verre zijn.—Jesaja 57 : 17.
14	M.	Ik zal mijn volk Israel niet verlaten.—1 Koningen 6 : 13.
15	Din.	Ik zal mijn knecht, de Spruite doen komen.—Zacharia 3 : 8.
16	W.	Ik zal u visschers van menschen maken.—Mattheus 4 : 10.
17	Don.	Mijn Vader geeft U dat ware brood.—Johannes 6 : 32.
18	Vr.	Doet alle dingen zonder murmureren.—Philippensen 2 : 14.
19	Zat.	De HEER richte uwe harten tot de liefde van God. — 2 Thessalonicensen 3 : 5.
20	Zon	Gij dan lijdt de verdrukking, als een goed Krijgsman des Heeren.—2 Timotheus 2 : 3.
21	M.	Mijne ziel is verdrietig over mijn leven.—Job 10 : 1.
22	Din.	Gij zijt mijne vrienden, zoo gij doet wat ik U gebied.—Johannes 12 : 14.
23	W.	Mijn hart zal zich verheugen in uw heil.—Psalm 13 : 6.
24	Don.	Een opziener moet onberispelijk zijn.—1 Timotheus 3 : 2.
25	Vr.	**Goede Vrijdag.**—Moest niet de Christus alle deze dingen lijden? — Lucas 24 : 26.
26	Zat.	De wil des Heeren geschiedde.—Handelingen 21 : 14.
27	Zon.	**Paaschfeest.**—Hij is hier niet, Hij is opgestaan.—Lucas 24 : 6.
28	M.	Keer weder tot mij, ik heb u verlost.—Jesaja 44 : 22.
29	Din.	Waarmede zal een jongeling zijn pad zuiver houden?—Psalm 119 : 9.
30	W.	Laat ons elkander niet oordeelen.—Romeinen 14 : 13.
31	Don	Met de maat waarmede gij meet, zult gij wederom gemeten worden.—Mattheus 7 : 2.

Vrugtebome!

Die plek wat "Die Hervormer" en "Kerk Almanak" in jou HUIS moet inneem, moet 'n boom van ons kwekery in jou TUIN inneem.

Waarom?

O! omdat (a) hierdie kwekery nou vir 24 jaar lank al sy ondersteuners tevrede gestel het en verder wil tevrede stel.

Omdat (b) hierdie kwekery alleen bome verkoop met 'n sterk konstitusie en wortelsisteem en soorte wat eers selfs 'n proef deur ons deurgegaan het.

Omdat (c) ons self groot vrugtekwekers is wat vir onsself die beste en mees winsgewende soorte aanplant vir die huis en mark en ons dus vir u ook tot praktiese hulp en nut kan wees.

Omdat (d) ons lede van die Hervormde Kerk is—ons ons kerkblad ondersteun en jy dus ook ons behoort te ondersteun.

Skryf dus dadelik as dit nie eerder kan nie vir

G. P. Brits en Broer,

Vrugtekwekers,

P.K. Jachtfontein.

en vra hulle gratis Katalogus met volle biesonderhede.

APRIL, 30 Dagen.

1	Vr.	GOD wederstaat de hoovaardigen.—Jacobus 4 : 6.
2	Zat.	Waarlijk mijn volk is dwaas.—Jeremia 5 : 22.
3	Zon.	Heere neem mijn gebed ter oore.—Psalm 86 : 6.
4	M	Ik heb een geopende deur voor u gegeven.—Openbaring 3 : 8.
5	Din.	Het gekrookte riet zal Hij niet verbreken.—Jesaja 42 : 3.
6	W.	Betert u dan en bekeert U.—Handelingen 3 : 19.
7	Don.	De Heere zal richten tusschen u en mij.—1 Samuel 24 : 13.
8	Vr.	Gij zult stil zijn.—Exodus 14 : 14.
9	Zat.	Door de wet is de kennis der zonde.—Romeinen 3 : 20.
10	Zon.	Heere maak mij levend door Uwe goedertierenheid.—Psalm 110 : 159.
11	M.	Goed van ijdelheid gekomen, zal verminderd worden.—Spreuken 13 : 11.
12	Din.	Rabbi, gij zijt de Zone Gods.—Johannes 1 : 15.
13	W.	Zalig zijn die treuren.—Mattheus 5 : 4.
14	Don.	Hij heeft mij gezonden, om alle treurenden te troosten.—Jesaja 61 : 2.
15	Vr.	Wie veracht den dag der kleine dingen?—Zacharia 4 : 10.
16	Zat.	Die in Mij gelooft, heeft het eeuwige leven.—Johannes 6 : 47.
17	Zon.	Hetgeen mij gewin was, heb ik schade geacht om Christus.—Philippensen 3 : 7.
18	M.	Veracht de profetiën niet.—1 Thessalonicensen 5 : 20.
19	Din.	Indien wij verdragen, wij zullen ook met Hem heerschen.—2 Timotheus 2 : 12.
20	W.	Mijne ziele, keer weder tot uwe rust.—Psalm 116 : 7.
21	Don.	Verblijdt u niet, als uw vijand valt.—Spreuken 24 : 17.
22	Vr.	Ik ben de wijnstok, en gij zijt de ranken.—Johannes 15 : 5.
23	Zat.	De Heere bewaart de vreemdelingen.—Psalm 146 : 9.
24	Zon.	Een iegelijk zoeke, dat des anderen is.—Corinten 10 : 24.
25	M.	Ik maak den vrede en schep het kwaad.—Jesaja 45 : 7.
26	Din.	Uw hemelsche Vader weet, dat gij deze dingen behoeft.—Mattheus 6 : 32.
27	W.	Ik beveel u Gode, en den woorde zijner genade.—Handelingen 20 : 37.
28	Don.	De Heere snijde af alle vleiende lippen.—Psalm 12 : 4.
29	Vr.	De Heere God zij met ons.—1 Koningen 8 : 57.
30	Zat	De God nu der hoop vervulle u met alle blijdschap.—Romeinen 15 : 13.

'n Gerieflike
Tuisplek
vir ons
Bevolking
is die

RESIDENCY HOTEL (EIENDOMS) BEPERK.

185, Schoemanstraat,
PRETORIA.

Bus 548. Foon X0103.

Spesiale Eetmale; Privaat Kamers vir Byeenkomste.

BUS ONTMOET ALLE TREINE.

Nederlandse Brand Assuransie Maatskappy „De Salamander" van Amsterdam.

Spesiale verlaagde tarief vir Kerk Eiendomme.

1/3 per £100 vir één jaar.

5/- per £100 vir vyf jaar.

Alle skade veroorsaak deur WEERLIG, gedek, ook al is daar nie brand nie.

TAYLOR & GEERLING,
Hoofagente.

Pretoria, P.K. Bus 738,
29 Kerkplein.

MEI, 31 Dagen.

1	Zon.	Zalf uwe oogen met oogenzalf. opdat gij zien moogt.—Openbaring 3 : 18.
2	M.	Eene wijze beroeme zich niet in zijne wijsheid.—Jerem'a 9 : 23.
3	Din.	De vriendschap der wereld, is eene vijandschap Gods.—Jacobus 4 : 4.
4	W.	Ik zal de goedertierenheid des Heeren eeuwiglijk zingen.—Psalm 89 : 2.
5	Don.	**Hemelvaartsfeest.**—God heeft hem gezet tot zijne rechterhand. — Ephese 1 : 20.
6	Vr.	Ik ben de Heer, Uw Heilige.—Jesaja 43 : 15.
7	Zat.	De Heere ziet het hart aan.—1 Samuel 16 : 7.
8	Zon.	De zaligheid is in geenen anderen.—Handelingen 4 : 12.
9	M.	De Heere is een krijgsman.—Exodus 15 : 3.
10	Din.	Gij zult weten, dat ik de Heere Uw God ben.—Exodus 16 : 12.
11	W.	Wij worden om niet geregtvaardigd uit zijne genade.—Romeinen 3 : 24.
12	Don.	Die zijn naaste veracht, zondigt.—Spreuken 14 : 22.
13	Vr.	Zalig, die hongeren en dorsten naar gerechtigheid.—Mattheus 5 : 6.
14	Zat.	Ik ben God en niemand meer.—Jesaja 45 : 22.
15	Zon.	**Pinksterfeest.**—Gij zult de gave des Heiligen Geest ontvangen.—Handelingen 2 : 38.
16	M.	Wat maakt gij hier, Elia?—1 Koningen 19 : 9.
17	Din.	Niemand kan twee Heeren dienen.—Mattheus 6 : 24.
18	W.	Denkt niet in Uw hart, de een des anderen kwaad.—Zacharia 7 : 10.
19	Don.	De Geest is het die levend maakt.—Johannes 6 : 63.
20	Vr.	Niet dat ik alrede volmaakt ben.—Philippensen 3 : 12.
21	Zat.	Kan ook een vrouw haren zuigeling vergeten?—Jesaja 49 : 15.
22	Zon.	De gerechtigdheid des vromen zal hem redden.—Spreuken 11 : 6.
23	M.	Ik zal u geene wezen laten.—Johannes 14 : 18.
24	Din.	Komt laat ons aanbidden en nederknielen.—Psalm 65 : 2.
25	W.	Beproeft alle dingen, en behoudt het goede.—1 Thessalonicensen 5 : 21.
26	Don.	De Heer kent degenen, die de zijnen zijn.—2 Timotheus 2 : 19.
27	Vr.	Tenzij dat iemand wedergeboren is, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien.—Johannes 3 : 3.
28	Zat.	De Heer heeft de gerechtigheid lief.—Psalm 11 : 7.
29	Zon.	Hetzij wij leven, hetzij wij sterven, wij zijn des Heeren.—Romeinen 14 : 8.
30	M.	Hebt acht op u zelven.—Handelingen 20 : 28.
31	Din.	De Heere is met mij als een verschrikkelijke Held.—Jeremia 20 : 11.

DIE TEE

"Five Roses"

Sonder Die Tannien-Stof

WOL

Verkoop altyd op die grootste mark

LONDEN

waar wêreldwye konkurensie is.
U sal beter gemiddelde pryse kry.

STORM & Kie., (Edm.) Bpk.

Posbus 756, DURBAN.

Reël verskeping en verkoop en skiet kontant voor op plaaslike waardering.

Warehouse, Sylyn No. 330, Maydon Werf.

JUNI, 30 Dagen.

1	W.	Wij struikelen allen in vele.—Jacobus 3 : 2.
2	Don.	De Heer is de levende GOD en een EEUWIG Koning.—Jeremia 10 : 10.
3	Vr.	Here, Gij zijt ons geweest een toevlucht.—Psalm 90 : 1.
4	Zat.	Heilig, heilig, heilig, is de HEERE GOD, de Almachtige. — Openbaringen 4 : 8.
5	Zon.	Ik delg uwe overtredingen uit als een nevel.—Jesaja 44 : 22.
6	M.	De Heere zal zijn volk niet verlaten.—1 Samuel 12 : 22.
7	Din.	Waarom verzoekt gij den Heere?—Exodus 17 : 2.
8	W.	Geef uwen dienstknechten vrijmoedigheid om Uw Woord te spreken.—Handelingen 4 : 29.
9	Don.	De gansche aarde is Mijne.—Exodus 19 : 5.
10	Vr.	Waar geen wet is, daar is ook geene overtreding.—Romeinen 4 : 15.
11	Zat.	Wentel uwe werken op den Heere.—Spreuken 16 : 3.
12	Zon.	Gij zijt het zout der aarde.—Mattheus 5 : 13.
13	M.	Ik gedenk uwer zonden niet.—Jesaja 43 : 25.
14	Din.	Heere, tot wien zullen wij heengaan?—Johannes 6 : 68.
15	W.	Zij zullen mij aanschouwen, dien zij doorstoken hebben.—Zacharia 12 : 10.
16	Don.	De GOD des vredes zal met U zijn.—4 : 6.
17	Vr.	Verblijdt u allen tijd.—1 Thessalonicensen 5 : 16.
18	Zat.	De hand des vlijtigen maakt rijk.—Spreuken 10 : 4.
19	Zon.	Zoo gij iets begeeren zult in mijnen naam, Ik zal het doen. — Johannes 14 : 14.
20	M.	Wij hebben dan allen goeden moed.—2 Korinthen 5 : 6.
21	Din.	O land, land, land, hoor des Heeren Woord.—Jeremia 22 : 29.
22	W.	Hebt gij den Heiligen Geest ontvangen?—Handelingen 19 : 2.
23	Don.	De Heer is Koning, eeuwiglijk en altoos.—Psalm 10 : 16.
24	Vr.	Die de waarheid doet, komt tot het licht.—Johannes 3 : 22.
25	Zat.	Die zich aangordt, beroeme zich niet, als die zich losmaakt.—1 Koningen 20 : 11.
26	Zon.	Blijf in hetgeen gij geleerd hebt.—2 Timotheus 3 : 14.
27	M.	Door zijne striemen is ons genezing geworden.—Jesaja 53 : 5.
28	Din.	Vertrouwt niet op Prinsen.—Psalm 146 : 3.
29	W.	Vergadert u geene schatten op aarde.—Mattheus 6 : 19.
30	Don.	De nacht is voorbijgegaan, de dag is gekomen.—Romeinen 13 : 12.

JULI, 31 Dagen.

1	Vr.	De barmhartigheid roemt tegen het oordeel.—Jacobus 2: 13.
2	Zat.	Heere! wij kennen onse ongerechtigheden.—Jeremia 14 : 20.
3	Zon.	Mijn God, op welken ik vertrouw.—Psalm 91 : 2.
4	M.	Gij hebt ons Gode gekocht tot koningen en priesters.—Openbaring 5 : 10.
5	Din.	Ik ben de Heer en niemand meer.—Jesaja 45 : 5.
6	W.	Wij zullen U dienen.—Samuel 12 : 10.
7	Don.	Men moet GOD meer gehoorzamen dan de menschen.—Handelingen 5 : 29.
8	Vr.	Gij hebt genade gevonden in mijn oogen.—Exodus 33 : 12.
9	Zat.	Wij dan gerechtvaardigd zijnde uit geloof, hebben vrede bij GOD.—Romeinen 5 : 1.
10	Zon.	Wandel in al den weg, dien ik u gebieden zal.—Jeremia 7 : 23.
11	M.	Hoeveel beter is het, wijsheid te bekomen dan uitgegraven goud.—Spreuken 16 : 16.
12	Din.	De Heer zal de volken oordeelen in rechtmatigheid.—Psalm 9 : 9.
13	W.	Ik heb veel volk in deze stad.—Handelingen 18 : 10.
14	Don.	Verderf ze niet, er is geen zegen in.—Jesaja 65 : 8.
15	Vr.	Gij zijt het licht der wereld.—Mattheus 5 : 14.
16	Zat.	Vrees niet, want ik ben met u.—Jesaja 43 : 5.
17	Zon.	Vraag toch heden naar het Woord des Heeren.—1 Koningen 22 : 3.
18	M.	Mijn is het zilver en mijn is het goud, spreekt de Heere.—Haggai 2 : 9.
19	Din.	Zoo iemand dorst, die kome tot mij en drinke.—Johannes 7 : 37.
20	W.	Heer, geef mij dat water.—Johannes 4 : 15.
21	Don.	In hem woont als de volheid der Godheid.—Kolossensen 2 : 9.
22	Vr.	Dat niemand kwaad voor kwaad vergelde.—1 Thessalonicensen 5 : 15
23	Zat.	De goddeloze verlate zijnen weg.—Jesaja 55 : 7.
24	Zon.	Die met wijzen omgaat, zal wijs worden.—Spreuken 13 : 20.
25	M.	Toon ons den Vader.—Johannes 14 : 8.
26	Din.	Predik het woord.—2 Timotheus 4 : 2.
27	W.	Leer mij, o Heer, uwen weg.—Psalm 86 : 11.
28	Don.	Doodt dan uwe leden, die op aarde zijn.—Kolossensen 3 : 5.
29	Vr	Leidt ons niet in verzoeking.—Mattheus 6 : 13.
30	Zat.	Uwe Boosheid zal u kastijden.—Jeremia 2 : 19.
31	Zon	Doet aan den Heere Jezus Christus.—Romeinen 13 : 14.

AUGUSTUS, 31 Dagen.

1	M.	Een iegelijk mensch zij rasch om te hooren, traag om te spreken.—Jacobus 1 : 19.
2	Din.	Gezegend is de man, die op den Heer vertrouwt.—Jeremia 17 : 7.
3	W	O HEERE, hoe groot zijn Uwe werken.—Psalm 92 : 6.
4	Don	Zij rusten van hunnen arbeid.—Openbaring 14 : 13
5	Vr.	Gij zijt moede geworden in de veelheid uwer raadslagen.—Jesaja 47 : 13.
6	Zat.	Zijt mannen en strijdt.—Samuel 4 : 9.
7	Zon.	Heere reken hun deze zonde niet toe.—Handelingen 7 : 60.
8	M.	De verdrukking werkt lijdzaamheid.—Romeinen 5 : 3.
9	Din	Ik ben zeer vrolijk in den Heer.—Jesaja 61 : 8.
10	W.	Zes dagen zal men werk doen.—Exodus 31 : 15.
11	Don.	De Heer beproeft de harten.—Spreuken 17 : 3.
12	Vr.	Laat zijn uw woord ja, ja; neen, neen.—Mattheus 5 : 37.
13	Zat.	Spreekt niet, mijn weg is voor den Heer verborgen.—Jesaja 40 : 27.
14	Zon.	Deze is waarlijk de Profeet.—Johannes 7 : 40.
15	M.	Liegt niet tegen elkander.—Kolossensen 3 : 9.
16	Din.	Is uw toorn billijk ontstoken?—Jona 4 : 4.
17	W.	Heer, ik zie dat gij een profeet zijt.—Johannes 4 : 19.
18	Don.	De dood is in de pot.—2 Koningen 4 : 40.
19	Vr.	Dat niemand zijn broeder vertrede noch bedriege.—1 Thessalonicensen 4 : 6.
20	Zat.	De vorige dingen zullen niet meer geacht worden.—Jesaja 65 : 17.
21	Zon.	Gij doet uwe hand open, en verzadigt al wat er leeft.—Psalm 145 : 17.
22	M.	Vergeef ons onze schulden.—Mattheus 6 : 12.
23	Din.	O Heer, hoe heerlijk is Uw naam op de gansche aarde.—Psalm 8 : 2.
24	W.	Geloof in den Heere Jezus Christus.—Handelingen 16 : 31.
25	Don.	Doe het werk van een Evangelist.—2 Timotheus 4 : 5.
26	Vr.	Zonde is een schandvlek der natie.—Spreuken 14 : 38.
27	Zat.	Ik ben de weg, de waarheid en het leven.—Johannes 14 : 6.
28	Zon.	Het licht is voor de rechtvaardige gezaaid.—Psalm 97 : 11.
29	M.	Een iegelijk zal zijn loon ontvangen naar zijnen arbeid. — 1 Corinten 3 : 8.
30	Din.	Gij hebt mijne ziel gered van den dood.—Psalm 56 : 14.
31	W.	Hebt elkander hartelijk lief.—Romeinen 12 : 9.

SEPTEMBER, 30 Dagen.

1	Don.	De zonde voleindigd zijnde, baart den dood.—Jacobus 1 : 15.
2	Vr.	Ik stel voor u den weg des levens en des doods.—Jeremia 21 : 8.
3	Zat.	De Heer regeert.—Psalm 93 : 1.
4	Zon.	Bewaart u zelven in de liefde Gods.—Judas 21.
5	M.	Och, dat gij naar mijne geboden geluisterd hadt.—Jesaja 48 : 18.
6	Din.	Spreek Heere, Uw knecht hoort.—1 Samuel 3 : 9.
7	W.	Uw hart is niet recht voor God.—Handelingen 6 : 21.
8	Don.	Het geschenk verblindt den zienden.—Exodus 23 : 8.
9	Vr.	Dat dan de zonde niet heersche in uw sterfelijk lichaam. — Romeinen 6 : 22.
10	Zat.	Gij zult water scheppen met vreugde, uit de fonteinen des heils.—Jesaja 12 : 3.
11	Zon.	De Heere is mijn sterkte en psalm.—Psalm 118 : 14.
12	M.	Zoo iemand God liefheeft, die is van Hem gekend.—1 Korinten 8 : 3.
13	Din.	De wijn is een spotter.—Spreuken 20 : 1.
14	W.	Hebt uwe vijanden lief.—Mattheus 5 : 44.
15	Don.	Versterkt de slappe handen.—Jesaja 35 : 3.
16	Vr.	Wat is u, gij hardslapende.—Jona 1 : 6.
17	Zat.	Zijt gij heden ook verleid?—Johannes 7 : 47.
18	Zon.	Christus is alles in allen.—Kolossensen 33 : 11.
19	M	Dit is de wil van God, uwe heiligmaking.—1 Thessalonicensen 3 : 4.
20	Din.	God is een rechtvaardig Rechter.—Psalm 7 : 12.
21	W.	Wilt gij gezond worden?—Johannes 5 : 6.
22	Don.	Wasch u en gij zult rein worden.—2 Koningen 5 : 13.
23	Vr.	Ik heb het geloof behouden.—2 Timotheus 4 : 6.
24	Zat	Eer zij roepen, zal ik antwoorden.—Jesaja 65 : 24.
25	Zon.	Het offer des goddelozen is den Heere een gruwel.—Spreuken 15 : 8.
26	M.	Wie mij ontvangt, die ontvangt hem die mij gezonden heeft.—Johannes 13 : 20.
27	Din.	Geef ons heden ons dagelijks brood.—Mattheus 6 : 11.
28	W.	Onze ongerechtigheden kennen wij.—Jesaja 59 : 12.
29	Don.	Een iegelijk, die den naam des Heeren zal aanroepen, zal zalig worden. —Romeinen 10 : 18.
30	Vr.	Kom over en help ons.—Handelingen 16 : 9.

OCTOBER, 31 Dagen.

1	Zat.	Broeders, spreekt niet kwalijk van elkander.—Jacobus 4 : 11.
2	Zon.	De Heere, onze gerechtigheid.—Jeremia 23 : 6.
3	M.	Zou Hij, die het oor plant, niet hooren.—Psalm 94 : 9.
4	Din.	Dit is de liefde Gods, dat wij zijne geboden bewaren.—1 Johannes 5 : 3.
5	W.	UW GOD is Koning.—Jesaja 52 : 7.
6	Don.	Zie hier ben ik, want gij hebt mij geroepen.—1 Samuel 3 : 6.
7	Vr.	Verstaat gij ook, wat gij leest?—Handelingen 8 : 30.
8	Zat.	Gij zult geene weduwe beleedigen.—Exodus 22 : 22.
9	Zon.	De genadegift Gods is het eeuwige leven.—Romeinen 6 : 23.
10	M.	Zal dan kwaad voor goed vergolden worden?—Jeremia 18 : 20.
11	Din.	De naam is uitgelezener dan groote rijkdom.—Spreuken 22 : 1.
12	W.	De liefde bedekt alle dingen.—1 Corinthen 13 : 7.
13	Don.	Wees mij genadig Heer, want ik ben verzwakt.—Psalm 6 : 3.
14	Vr.	Weest dan gijlieden volmaakt.—Mattheus 5 : 48.
15	Zat.	De goddeloosheid brandt als vuur.—Jesaja 9 : 17.
16	Zon.	Zoekt het goede, en niet het boze, opdat gij leeft.—Amos 55 : 14.
17	M.	Heeft u niemand veroordeeld.—Johannes 8 : 10.
18	Din.	Boven dit alles doet aan de liefde.—Kolossensen 3 : 14.
19	W.	Uw wil geschiede.—Mattheus 6 : 10.
20	Don.	Die bij ons is, zijn meer dan die bij hen zijn.—2 Koningen 6 : 16.
21	Vr	De Heere vermeerdere u.—1 Thessalonicensen 3 : 12.
22	Zat.	Mijn Vader werkt tot nu toe, en ik werk ook.—Johannes 6 : 17.
23	Zon	Ik zal ulieden herders geven naar mijn hart.—Jeremia 3 : 15.
24	M.	O Heere, wat is de mensch, dat gij hem kent.—Psalm 144 : 3.
25	Din.	De Heere zal mij verlossen van alle boos werk.—2 Timotheus 1 : 1.
26	W.	Deze dag is een dag van goede boodschap.—2 Koningen 7 : 9.
27	Don.	Gode zijn al zijne werken van eeuwigheid bekend.—Handelingen 15 : 18.
28	Vr.	De nederigheid gaat voor de eere.—Spreuken 18 : 12.
29	Zat.	Zijt gij niet allen rein.—Johannes 13 : 11.
30	Zon.	Die spaarzamelijk maait, zal ook spaarzamelijk maaien.—2 Korinten 9 : 6.
31	M.	Zoo ontfermt Hij zich dan, wiens Hij wil.—Romeinen 9 : 18.

NOVEMBER, 30 Dagen.

1	Din.	Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde.—Jeremia 31 : 3.
2	W.	Op uwe zaligheid wacht ik, O Here.—Genesis 49 : 18.
3	Don.	Verhardt uw hart niet.—Psalm 95 : 8.
4	Vr.	Gelooft niet een iegelijken geest.—1 Johannes 4 : 1.
5	Zat.	Hij heeft onze krankheden op zich genomen.—Jesaja 53 : 4.
6	Zon.	Ik verheug mij in uw heil.—1 Samuel 2 : 1.
7	M.	Wie zijt gij Heere?—Handelingen 9 : 5.
8	Din.	Gij zult mij een heilig volk zijn.—Exodus 19 : 6.
9	W.	Door dezen wordt u vergeving van zonden verkondigd.—Handelingen 13 : 38.
10	Don.	Zoo is er dan geen verdoemenis meer voor degenen, die in Christus Jezus zijn.—Romeinen 8 :1.
11	Vr.	Uw Vader weet, wat gij van noode hebt.—Mattheus 6 : 8.
12	Zat.	Helpt den verdrukte, en doet den wees recht.—Jesaja 1 : 17.
13	Zon.	Ik ben niet van deze wereld.—Johannes 8 : 12.
14	M.	Leert en vermaant elkander met Psalmen.—Kolossensen 3 : 16.
15	Din.	Mijne ziel is begeerig naar de voorhoven des Heeren.—Psalm 84 : 3.
16	W.	Is iemand onder u in lijden, dat hij bidde.—Jacobus 5 : 13.
17	Don.	Gij, Heere, zult den rechtvaardige zegenen.—Psalm 5 : 13.
18	Vr.	Vergader de overgeschoten brokken.—Johannes 6 : 12.
19	Z.	Is het vrede?—2 Koningen 9 : 17.
20	Zon	Begeeft van den Heere regen.—Zacharia 10 : 1.
21	M.	Wij hebben nooit met pluimstrijkende woorden omgegaan.—1 Thessalonicensen 2 : 5.
22	Din.	Uw Koninkrijk kome.—Mattheus 6 : 10.
23	W.	Het goed brengt vele vrienden toe.—Spreuken 19 : 4.
24	Don.	Heere, zult gij mijne voeten wasschen?—Johannes 13 : 6.
25	Vr.	Betoon u zelve in alles een voorbeeld van goede werken.—1 Titus 2 : 7.
26	Zat.	Heiligt den krijg.—Jeremia 6 : 4.
27	Zon.	Mijn ziel is voor U als een dorstig land.—Psalm 143 : 6.
28	M.	Die Hij gerechtvaardigt heeft, heeft Hij ook verheerlijkt.—Romeinen 8 : 30.
29	Din.	Zet de oude palen niet terug.—Spreuken 22 : 28.
30	W.	Het volk dat in duisternis wandelt, zal een groot licht zien.—Jesaja 9 : 1.

DECEMBER, 31 Dagen.

1	Don.	Gij zult mij tot een volk zijn, en Ik zal U tot een God zijn.—Jeremia 31 : 22.
2	Vr.	Verwondert U niet, zoo u de wereld haat.—Johannes 3 : 13.
3	Zat.	Mijne goedertierenheid zal van u niet wijken.—Jesaja 54 : 10.
4	Zon.	Ik heb hem van den Heere gebeden.—1 Samuel 1 : 20.
5	M.	God was met hem.—Handelingen 10 : 38.
6	Din.	Die in het vleesch zijn, kunnen Gode niet behagen.—Romeinen 8 : 8.
7	W.	De Heer kastijdt dengene, die Hij liefheeft.—Spreuken 3 : 12.
8	Don.	Gij zult de waarheil verstaan en de waarheid zal U vrijmaken.—Johannes 8 : 32.
9	Vr.	Gij zult uwen naaste liefhebben als u zelven.—Leviticus 19 : 18.
10	Zat.	Tuchtig uwen zoon, als er nog hoop is.—Spreuken 19 : 18.
11	Zon.	Wij wilden Jezus wel zien.—Johannes 12 : 21.
12	M.	Bij den Heere zijn uitkomsten tegen den dood.—Psalm 68 : 21.
13	Din.	Het dwaze Gods is wijzer dan de menschen.—1 Corinten 1 : 15.
14	W.	Mijn zoon geef mij uw hart.—Spreuken 23 : 26.
15	Don.	Die tot mij komt, zal ik geenszins uitwerpen.—Johannes 6 : 37.
16	Vr.	De zaligmakende genade Gods is verschenen aan alle menschen. — Titus 2 : 14.
17	Zat.	Let op mijn geschrei.—Psalm 142 : 7.
18	Zon	Zij zeggen vrede, vrede, doch er is geen vrede.—Jeremia 6 : 14.
19	M.	Uw woord zij altijd met zout besprengd.—Kolossensen 4 : 6.
20	Din.	Zie uw Koning zal tot u komen.—Zacharia 9 : 9.
21	W.	Uw naam worde geheiligd.—Mattheus 6 : 9.
22	Don.	De HEER zegene u.—Ruth 2 : 4.
23	Vr.	Gij, vaders tergt uwe kinderen niet.—Kolossensen 3 : 21.
24	Za.	Morgen zal den Heere een feest zijn.—Exodus 32 : 5.
25	Zon.	**Kerstfeest.**—Heden is u geboren de Zaligmaker.—Lucas 2 : 11.
26	M.	Er zal een rijsje voorkomen uit den afgehouwen tronk van Isai.—Jesaja 11 : 1.
27	Din.	Heere, Gij zijt mij eene verberging.—Psalm 32 : 7.
28	W.	Tot u is het woord der zaligheid gekomen.—Handelingen 13 : 26.
29	Don.	De vreeze des Heeren is de tucht der wijsheid.—Spreuken 15 : 33.
30	Vr.	Zoo velen als er door den geest Gods geleid worden, die zijn de kinderen Gods.—Romeinen 8 : 14.
31	Zat.	Hij komt om de aarde te richten.—Psalm 96 : 13.

Nederlandsche Bank voor Zuid-Afrika

(The Netherlands Bank of South Africa.)

Maatskaplike Kapitaal **£750,000 0 0**
Gestorte Kapitaal **£468,541 13 4**
Reserwe Fonds **£176,666 13 4**

Hoofkantoor:
Heerengracht 546, Amsterdam.

Hoofkantoor in Suid Afrika:
Pretoria, Transvaal, Posbus 417,
(Telegramadres: Nedbank).

Londen Kantoor:
201, Salisbury House, Finsbury Circus,
London, E.C. 2.

Hamburg Kantoor:
Schauenburgerstrasse 32.

Takke in die Unie van S.A.:
BLOEMFONTEIN, KAAPSTAD, DURBAN, JOHANNESBURG, OOS LONDEN, PORT ELIZABETH, POTCHEFSTROOM, PRETORIA.

Bethlehem, Brits, Dullstroom, Ermelo, Hartebeestfontein, Pietersburg, Premier Mine, Worcester (K.P.)

Die Bank koop en verkoop wissels en afgiftes op die Binne- en Buitenland, Reiskredietbriewe, Telegrafiese oorboekings naar takke en Korrespondente in en buite die Unie van Suid-Afrika, en naar alle belangrike plekke in die wereld.

Wissels word ter kolleksie geneem en enige soort van bankbesigheid deur die Bank verrig.

Rekenings word geopen en gelde op spaarrekening en vaste deposito geneem. Die amptenare van die Bank is tot geheimhouding van alle sake, wat onder hulle kennis kom, verplig.

Gelde word uitgeleen teen eerste verband op gunstige terme deur die Bank as verteenwoordigers van die

PRETORIA HYPOTHEEK MAATSCHAPPIJ N.V. en DE ZUID AFRIKAANSCHE HYPOTHEEK BANK.

JANUARIE, 31 DAE.

Dag van die Week.	Dag van die Maand.	MAANSVERANDERINGS. 1, Laaste Kwartier, 3.23 v.m. 8, Nuwe Maan, 1.29 v.m. 15, Eerste Kwartier, 10.55 n.m. 23, Volle Maan, 3.44 n.m. 30, Laaste Kwartier, 11.32 v.m.	Sons opg. | ond. Spoorweg-tyd. v m.	n.m.
V	1	Verskyning van die Almanak, 1907.	5 19	7 2
S	2		5 20	7 2
S	3		5 20	7 2
M	4		5 21	7 2
D	5		5 21	7 2
W	6	Inswering van Pres. M. W. Pretorius, 1857. Die Vierkleur te Potchefstroom gehys, 1857.	5 22	7 2
D	7	Ds. L. E. Brandt te Niezyl geordeen, 1901.	5 22	7 2
V	8		5 23	7 2
S	9	Ds. D. P. Ackerman te Wakkerstroom bevestig, 1875. Ds. P. v. Drimmelen te Pietersburg bevestig, 1915. Ds. S. Vermooten te Pretoria bevestig, 1926.	5 24	7 2
S	10	Ds. A. J. Barger te Bovensmilde geordeen, 1914.	5 25	7 3
M	11	Stigting van die Gereformeerde Kerk, 1859.	5 26	7 3
D	12	Ds. J. J. Kuhn te Zwartruggens bevestig, 1916.	5 26	7 3
W	13		5 27	7 3
D	14	Die Kerk van Wolmaransstad ingewy, 1911.	5 28	7 3
V	15		5 29	7 3
S	16		5 30	7 3
S	17	Ds. P. J. J. Venter te Klerksdorp bevestig, 1930.	5 31	7 3
M	18	Eerste Gekomb. Kerkverg. aan die Kaap gehou, 1746	5 31	7 3
D	19		5 32	7 3
W	20		5 33	7 3
D	21	Die Gemeente Rustenburg gestig, 1850. Dr. H. C. M. Fourie te Erasmus geordeen, 1911.	5 34	7 3
V	22	Ds. C. H. Rautenbach te Erasmus geordeen, 1927.	5 35	7 3
S	23		5 35	7 2
S	24	Ds. J. J. Prinsloo te Krugersdorp bevestig, 1920.	5 36	7 2
M	25		5 37	7 2
D	26		5 38	7 1
W	27	Ds. A. J. Begemann te Pretoria bevestig, 1861.	5 38	7 1
D	28		5 39	7 0
V	29		5 40	7 0
S	30		5 41	7 0
S	31		5 42	6 59

FEBRUARIE, 28 DAE.

Dag van die Week.	Dag van die Maand.	MAANSVERANDERINGS. 6, Nuwe Maan, 4.45 n.m. 14, Eerste Kwartier, 8.16 n.m. 22, Volle Maan, 4.07 v.m. 29, Laaste Kwartier, 8.03 n.m.	Sons opg. | ond. Spoorweg-tyd. v m.	n.m.
M	1	Die Kerk van Eendracht ingewy, 1919.	5 43	6 59
D	2		5 44	6 58
W	3		5 45	6 58
D	4		5 46	6 57
V	5	Ds. H. P. Wolmarans te Pietersburg bevestig, 1927. Die Kerk van Heilbron ingewy, 1916.	5 46	6 56
S	6		5 47	6 56
S	7		5 47	6 55
M	8		5 48	6 55
D	9		5 49	6 54
W	10		5 50	6 53
D	11	Ds. M. J. Goddefroy te Lage-Zwaluwe geordeu, 1877.	5 50	6 53
V	12		5 51	6 52
S	13		5 52	6 51
S	14		5 52	6 51
M	15		5 53	6 50
D	16	Ds. L. E. Brandt te Johannesburg bevestig, 1908.	5 54	6 49
W	17		5 54	6 49
D	18	Martin Luther oorlede, 1546.	5 55	6 48
V	19		5 56	6 47
S	20	Die Gemeente Ventersdorp gestig, 1892.	5 56	6 47
S	21		5 57	6 46
M	22	Die eerste Kerk van Pretoria ingewy, 1857. Ds. P. Smit te Losberg geordeu, 1930.	5 57	6 45
D	23	Die Vierkleur te Pretoria gehys, 1857.	5 58	6 44
W	24	Die Kerk van Potchefstroom ingewy, 1866.	5 58	6 43
D	25	Ds. Jac. v. Belkum te Varik geordeu, 1877. Die Kerk van Pretoria ingewy, 1905.	5 59	6 42
V	26		6 0	6 41
S	27	Amajuba 1881. Die Gemeente Johannesburg gestig, 1895.	6 0	6 40
S	28	Ds. P. W. v. Drimmelen in Humpata oorlede, 1919.	6 1	6 39
M	29		6 2	6 38

MAART, 31 DAE.

Dag van die Week.	Dag van die Maand.	MAANSVERANDERINGS. 7, Nuwe Maan, 9.44 v.m. 15, Eerste Kwartier, 2.41 n.m. 22, Volle Maan, 2.37 n.m. 29, Laaste Kwartier, 5.44 v.m.	Sons opg. | ond. Spoorweg-tyd. v.m.	n m.
D	1	Ds. J. J. Prinsloo, Gz., te Johannesburg geordeu, '30.	6 3	6 37
W	2		6 3	6 36
D	3		6 4	6 35
V	4		6 4	6 34
S	5	Hoeksteen van die Kerk van Ermelo gelê, 1910.	6 5	6 33
S	6		6 5	6 32
M	7	Ds. P. W. van Drimmelen te Zeerust geordeu, 1907. Ds. A. R. Smit te Pietermaritzburg bevestig, 1925.	6 6	6 31
D	8		6 6	6 30
W	9		6 7	6 29
D	10		6 7	6 28
V	11		6 8	6 27
S	12		6 8	6 26
S	13		6 9	6 25
M	14		6 9	6 24
D	15		6 10	6 23
W	16		6 10	6 22
D	17		6 11	6 21
V	18		6 11	6 20
S	19		6 12	6 19
S	20	Ouderl. A. Rocher van Ventersdorp oorlede, 1912.	6 12	6 18
M	21	Ds. A. J. G. Oosthuizen te Germiston geordeu, 1924.	6 13	6 17
D	22		6 13	6 16
W	23		6 14	6 15
D	24		6 14	6 14
V	25	Die Kerk te Potgietersrust ingewy, 1924.	6 15	6 13
S	26	Ds. M. J. Goddefroy te Middelburg bevestig, 1905.	6 15	6 12
S	27		6 16	6 11
M	28	Die Kerk van Ventersdorp ingewy, 1913.	6 16	6 10
D	29	Ds. Jac. P. van den Berg te Nylstroom bevestig, 1930.	6 16	6 9
W	30		6 17	6 8
D	31		6 17	6 7

APRIL, 30 DAE.

Dag van die Week.	Dag van die Maand.	MAANSVERANDERINGS. 6, Nuwe Maan, 3.21 v.m. 14, Eerste Kwartier, 5.16 v.m. 20, Volle Maan, 11.27 n.m. 27, Laaste Kwartier, 5.14 n.m.	Sons opg. | ond. Spoorweg-tyd. v.m.	n.m.
V	1	Dr. J. H. Greyvenstein Hoogleraar te Pretoria, 1917 Dr. S. P. Engelbrecht Hoogleraar te Pretoria, 1921.	6 18	6 6
S	2	Ds. W. P. J. Poën te Potchefstroom bevestig, 1926	6 18	6 5
S	3		6 18	6 4
M	4		6 19	6 3
D	5		6 19	6 2
W	6	Aank. v. Riebeek in Tabelbaai 1652; Gemeente Chrissiesmeer gest. 1892.	6 20	6 0
D	7		6 20	5 59
V	8	Die Kerk van Nylstroom ingewy, 1922.	6 21	5 58
S	9	Ds. L. E. Brandt te Pietersburg bevestig, 1904.	6 21	5 57
S	10		6 22	5 56
M	11	Ds. J. J. Prinsloo te Standerton bevestig, 1919.	6 22	5 55
D	12	Die Kerk van Bronkhorstspruit ingewy, 1913.	6 23	5 54
W	13	Oud. M. J. Prinsloo van Witfontein oorlede, 1892. Ds. P. W. Venter te Volksrust geordeu, 1929.	6 23	5 53
D	14		6 23	5 52
V	15	Hoeksteen van die ou Kerk van Ventersdorp gelê, 1893.	6 24	5 52
S	16		6 24	5 51
S	17	Ds. M. J. Goddefroy emeritus, 1917.	6 24	5 50
M	18		6 25	5 49
D	19	Die eerste Kerk van Potchefstroom ingewy, 1851. Ds. T. F. J. Dreyer te Standerton geordeu, 1924.	6 25	5 48
W	20	Hoeksteen van die Kerk op Chrissiesmeer gelê, 1892.	6 25	5 47
D	21	Ds. G. W. Smits te Rustenburg bevestig, 1861. Ds. N. J. v. Warmelo oorlede, 1892.	6 26	5 46
V	22	Eerste Kerk van Middelburg ingewy, 1876. Ds. S. J. Strydom te Makwassie bevestig, 1919. Ds. J. J. Prinsloo te Rustenburg bevestig, 1922.	6 26	5 45
S	23	Die Kerkraad op Witfontein wil nie verenig nie, 1886.	6 27	5 44
S	24	Oud. F. G. Wolmarans van Potchefstroom oorlede, 1872.	6 27	5 44
M	25	Protes van die Hervormers te Spiers, 1529—vandaar Protestante.	6 28	5 43
D	26	Eerste Kerk van Rustenburg ingewy, 1851.	6 28	5 42
W	27		6 29	5 41
D	28		6 29	5 40
V	29		6 30	5 38
S	30		6 30	5 39

MEI, 31 DAE.

Dag van die Week.	Dag van die Maand	MAANSVERANDERINGS. 5, Nuwe Maan, 8.12 n.m. 13, Eerste Kwartier, 4.02 n.m. 20, Volle Maan, 7.09 v.m. 27, Laaste Kwartier, 6.54 v.m.	Sons opg. | ond. Spoorweg-tyd. v.m	n.m.
S	1		6 31	5 38
M	2		6 32	5 37
D	3	Dr. J. H. Greyvenstein te Pretoria bevestig, 1914. Ds. J. G. M. Dreyer te Dullstroom bevestig, 1924.	6 32	5 36
W	4	Ds. A. R. Smit Hulpprediker te Pretoria, 1929.	6 33	5 35
D	5	Ds. A. J. Barger te Johannesburg bevestig, 1918.	6 33	5 35
V	6		6 34	5 34
S	7	Ds. G. W. Smits in Den Haag geordeu, 1860. Ds. J. J. Kuhn te Krugersdorp bevestig, 1909.	6 34	5 34
S	8	Prof. Dr. P. J. Muller te Pretoria bevestig, 1904. Die Gemeente Memel gestig, 1915.	6 35	5 33
M	9		6 35	5 33
D	10		6 36	5 32
W	11	Die Kerk van Witbank ingewy, 1929.	6 36	5 31
D	12	Eerste Avondmaalsviering aan die Kaap, 1652.	6 37	5 30
V	13		6 37	5 30
S	14		6 38	5 29
S	15	Die Hervormer uitgekom, 1909. Die Gem. Schweizer Reneke gestig, 1925.	6 38	5 29
M	16		6 39	5 28
D	17		6 39	5 28
W	18		6 40	5 27
D	19		6 40	5 27
V	20		6 41	5 26
S	21	Ds. G. E. Alers te Germiston bevestig, 1921.	6 41	5 26
S	22		6 42	5 25
M	23		6 42	5 25
D	24		6 43	5 25
W	25	Ds. C. H. Rautenbach te Pretoria bevestig, 1930.	6 43	5 24
D	26		6 44	5 24
V	27	Aankoms van Ds. v. d. Hoff te Potchefstroom, 1853 Ds. M. M. Grobler te Brakpan bevestig, 1928.	6 45	5 24
S	28	Ds. P. S. Grobler te Krugersdorp geordeu, 1922.	6 45	5 24
S	29	Ds. G. W. Smits oorlede, 1894. Ds. S. P. Engelbrecht geordeu, 1921.	6 46	5 24
M	30		6 46	5 24
D	31	Ds. E. S. Mulder te Zwartruggens geordeu, 1930.	6 47	5 24

JUNIE, 30 DAE.

Dag van die Week.	Dag van die Maand.	MAANSVERANDERINGS. 4, Nuwe Maan, 11.16 v.m. 11, Eerste Kwartier, 11.40 n.m. 18, Volle Maan, 2.38 n.m. 25, Laaste Kwartier, 10.36 n.m.	Sons opg. | ond. Spoorweg-tyd. v.m.	n.m.
W	1	Dr. B. Gemser Hoogleraar te Pretoria, 1926.	6 47	5 23
D	2	Die Gemeente Gwelo gestig, 1923.	6 47	5 23
V	3	Oud. G. J. Engelbrecht van Standerton oorlede, 1901.	6 48	5 23
	4		6 48	5 23
S	5	Ds. Jac. v. Belkum te Rustenburg bevestig, 1891. Uitspraak Hoog Ger. Hof in sake Trichardtsfontein, 1893.	6 49	5 23
S	6	Gemeente Humpata gestig, 1910.	6 49	5 23
M		Dr. H. C. M. Fourie te Johannesburg bevestig, 1924.		
D	7		6 50	5 23
W	8		6 50	5 22
D	9		6 51	5 22
V	10	Ds. J. Beyer te Standerton bevestig, 1899.	6 51	5 22
S	11		6 51	5 22
S	12		6 52	5 22
M	13	Die Kerk van Ermelo ingewy, 1910.	6 52	5 22
D	14		6 52	5 22
W	15	Ds. N. J. v. Warmelo te Potchefstroom georden, 1864.	6 52	5 22
D	16		6 53	5 22
V	17		6 53	5 22
S	18	Ds. F. S. du Toit van Ventersdorp oorlede, 1914. Ds. P. J. J. Venter te Lichtenburg georden, 1921.	6 53	5 22
S	19		6 53	5 22
M	20	Kcmt. Salomon Prinsloo oorlede, 1918.	6 53	5 22
D	21		6 54	5 22
W	22	Ds. D. F. Erasmus te Pietermaritzburg bevestig, 1918.	6 54	5 22
D	23		6 54	5 23
V	24		6 54	5 23
S	25		6 54	5 23
S	26		6 54	5 24
M	27		6 54	5 24
D	28	Ds. A. J. Begemann emeritus, 1872.	6 55	5 25
W	29		6 55	5 25
D	30		6 55	5 26

JULIE, 31 DAE.

Dag van die Week.	Dag van die Maand.	MAANSVERANDERINGS. 4, Nuwe Maan, 12.20 v.m. 11, Eerste Kwartier, 5.07 v.m. 17, Volle Maan, 11.06 n.m. 25, Laaste Kwartier, 3.42 n.m.	Sons opg. | ond. Spoorweg-tyd. v.m.	n.m.
V	1		6 55	5 26
S	2		6 55	5 27
S	3		6 55	5 27
M	4	Oud-Ouderl. H. C. J. v. Rensburg, Zoutpansberg, oorl. 1909.	6 55	5 27
D	5		6 55	5 28
W	6		6 55	5 28
D	7	Die Kerk van De la Rey ingewy, 1928.	6 55	5 28
V	8	Die Gemeente Bloemhof gestig, 1916. Ds. H. P. Wolmarans te Zeerust georden, 1922.	6 55	5 29
S	9	Oud. S. E. Grobler van Zoutpansberg oorlede, 1903.	6 55	5 29
S	10	Kalvyn gebore, 1509.	6 55	5 30
M	11		6 54	5 30
D	12		6 54	5 31
W	13		6 54	5 31
D	14		6 54	5 32
V	15	Verlating van Schoemansdal, 1867.	6 53	5 32
S	16		6 53	5 33
S	17	Oud. J. v. Graan van Ventersdorp oorlede, 1917.	6 53	5 33
M	18	Ds. N. J. v. Warmelo te Heidelberg bevestig, 1868.	6 52	5 34
D	19	Ds. L. G. F. Biccard oorlede, 1900.	6 52	5 34
W	20	Ds. L. E. Brandt te Turffontein bevestig, 1930.	6 52	5 35
D	21		6 52	5 35
V	22		6 52	5 35
S	23		6 51	5 36
S	24	Ds. L. G. F. Biccard te Zoutpansberg bevestig, 1875	6 51	5 36
M	25	Afskeid van Prof. Dr. P. J. Muller van Pretoria, 1909.	6 51	5 37
D	26	Kerkorde van de Mist ingevoer, 1804.	6 50	5 37
W	27	Die Prokurasie Kommissie gestig, 1890.	6 50	5 38
D	28		6 49	5 38
V	29		6 49	5 38
S	30	Ds. N. J. v. Warmelo te Schoemansdal bevestig, 1864	6 48	5 39
S	31		6 47	5 39

AUGUSTUS, 31 DAE.

Dag van die Week.	Maand.	MAANSVERANDERINGS. 2, Nuwe Maan, 11.42 v.m. 9, Eerste Kwartier, 9.40 v.m. 16, Volle Maan, 9.42 v.m. 24, Laaste Kwartier, 9.21 v.m. 31, Nuwe Maan, 9.55 n.m.	Sons. opg. Spoorweg tyd. v.m.	Sons. ond. Spoorweg tyd. n.m.
M	1		6 46	5 40
D	2		6 46	5 40
W	3	Ds. Jac. v. Belkum te Heidelberg bevestig, 1903.	6 45	5 41
D	4	Oud. A. Alberts van Humpata oorlede, 1928. Ds. J. G. M. Dreyer te Ermelo bevestig, 1928.	6 45	5 41
V	5		6 44	5 42
S	6		6 44	5 42
S	7		6 43	5 43
M	8	Die eerste Alg. Kerkverg. van die Ned. Herv. Kerk te Rustenburg geopen, 1853.	6 42	5 43
D	9	Ds. M. J. Goddefroy oorlede, 1920.	6 41	5 44
W	10		6 40	5 45
D	11		6 40	5 45
V	12		6 39	5 46
S	13		6 38	5 46
S	14	Oud. F. P. H. Alberts van Humpata oorlede, 1930.	6 37	5 47
M	15	Vertrek van Ds. N. J. v. Warmelo uit Holland naar Suid-Afrika, 1862.	6 36	5 47
D	16	Die Gemeente van Vereeniging gestig, 1913.	6 35	5 48
W	17	Die Kerk van Venterskroon ingewy 1889. Ds. A. Lagerwy oorlede, 1898.	6 34	5 48
D	18	Ds. D. v. d. Hoff in Den Haag georden, 1852.	6 33	5 49
V	19		6 32	5 49
S	20	Eerste Doopbediening aan die Kaap, 1653.	6 31	5 50
S	21		6 31	5 50
M	22		6 30	5 50
D	23	Ds. J. v. Arckel eerste predikant aan die Kaap, 1665	6 29	5 51
W	24	Bloedbad van St. Bartholomeus, 1572. Samekoms van die vergadering onder leiding van Pres. Kruger om kerkkwessie te bespreek, 1891.	6 28	5 51
D	25		6 27	5 51
V	26		6 26	5 51
S	27		6 25	5 52
S	28	Slag van Boomplaas, 1848.	6 24	5 52
M	29		6 23	5 52
D	30		6 22	5 53
W	31	Die Lydenburgse Gemeente skei sig van die Herv. Kerk af 1854.	6 21	5 53

SEPTEMBER, 30 DAE.

Dag van die Week.	Maand.	MAANSVERANDERINGS. 7, Eerste Kwartier, 2.49 n.m. 14, Volle Maan, 11.06 n.m. 23, Laaste Kwartier, 2.47 v.m. 30, Nuwe Maan, 7.30 v.m.	Sons opg. Spoorweg-tyd. v.m.	Sons ond. Spoorweg-tyd. n.m.
D	1		6 21	5 54
V	2	Ds. D. v. d. Hoff gebore, 1814.	6 20	5 54
S	3		6 19	5 55
S	4		6 18	5 55
M	5		6 17	5 56
D	6		6 16	5 56
W	7		6 15	5 57
D	8	Ds. N. J. v. Warmelo gebore, 1835.	6 14	5 57
V	9		6 13	5 58
S	10		6 12	5 58
S	11		6 11	5 59
M	12	Die Kerk van Vrededorp ingewy, 1908.	6 10	5 59
D	13		6 9	5 59
W	14		6 8	5 0
D	15		6 7	6 0
V	16		6 6	6 0
S	17		6 5	6 1
S	18		6 4	6 1
M	19		6 3	6 1
D	20	Die Huweliks Ordonnansie van de Mist ingevoer, 1804	6 2	6 2
W	21		6 0	6 2
D	22		5 59	6 3
V	23	Ds. P. W. Ennis te Klerksdorp bevestig, 1905.	5 58	6 3
S	24	Ds. P. J. J. Venter te Zeerust bevestig, 1927.	5 57	6 4
S	25		5 56	6 4
M	26		5 55	6 4
D	27		5 54	6 5
W	28	Die Kerk op Witpoort ingewy, 1912.	5 53	6 5
D	29		5 52	6 5
V	30	Ds. M. J. Goddefroy te Witfontein bevestig, 1887.	5 51	6 5

OKTOBER, 31 DAE.

Dag van die Week	Maan.	MAANSVERANDERINGS. 6, Eerste Kwartier, 10.05 n.m. 14, Volle Maan, 3.18 n.m. 22, Laaste Kwartier, 7.14 n.m. 29, Nuwe Maan, 4.56 n.m.	Sons opg.—ond. Spoorweg-tyd. v.m	n.m
S	1		5 49	6 6
S	2		5 48	6 7
M	3		5 47	6 7
D	4	Ds. A. J. Barger te Middelburg bevestig, 1919.	5 46	6 8
W	5		5 44	6 8
D	6		5 43	6 9
V	7	Oud. D. P. J. v. Schalkwyk van Trichardts oorl. 1911.	5 42	6 9
S	8		5 41	6 10
S	9	Ds. D. v. d. Hoff oorlede, 1881.	5 40	6 10
M	10	Ds. S. J. Strydom te Krugersdorp bevestig, 1914.	5 39	6 11
D	11	Die Hervormer Ulrich Zwingli gesneuwel, 1531.	5 38	6 11
W	12		5 37	6 12
D	13		5 36	6 12
V	14		5 36	6 13
S	15	Hoeksteenlegging van die Kerk van Pietersburg, 1892.	5 34	6 13
S	16	Afskeidspreek van Ds. Jac. van Belkum met sy emeritaat, 1927.	5 33	6 14
M	17	Ds. S. Vermooten te Zeerust geordeen, 1915.	5 32	6 14
D	18		5 31	6 15
W	19		5 30	6 15
D	20	Die Kerk van Louis Trichardt ingewy, 1906.	5 29	6 16
V	21	Oud. F. Boshoff van Waterberg oorlede, 1918.	5 28	6 16
S	22	Die Edikt van Nantes herroep, 1685.	5 27	6 17
S	23	Ds. D. F. Erasmus te Ventersdorp bevestig, 1920.	5 26	6 17
M	24		5 25	6 18
D	25		5 24	6 19
W	26		5 23	6 19
D	27	Ds. L. E. Brandt te Vereeniging bevestig, 1923. Ds. P. J. J. Venter te De la Rey bevestig, 1923.	5 22	6 19
V	28		5 22	6 20
S	29		5 21	6 21
S	30	Ds. J. J. Prinsloo te Trichardts bevestig, 1909.	5 21	6 21
M	31	Hervormingsdag. Samekoms Komm. N. Herv. en N. Geref. om oor kerkvereniging te handel, 1882.	5 20	6 22

NOVEMBER, 30 DAE.

Dag van die Week	Maand	MAANSVERANDERINGS. 5, Eerste Kwartier, 8.50 n.m. 13, Volle Maan, 9.28 v.m. 21, Laaste Kwartier, 9.58 v.m. 28, Nuwe Maan, 2.43 v.m.	Sons opg. | ond. Spoorweg-tyd. v.m	n.m.
D	1		5 19	6 23
W	2	Eerste Alg. Kerkverg. Ned. Herv. Kerk te Kaapstad, 1824.	5 19	6 23
D	3	Hoeksteenlegging eerste Herv. Kerk op Christiana, 1876.	5 18	6 24
V	4		5 17	6 25
S	5	Naam Hervormd in die Kaap verander in Gereformeerd, 1842. Aankoms van Ds. D. v. d. Hoff in Suid-Afrika, 1852	5 17	6 25
S	6		5 16	6 26
M	7		5 15	6 26
D	8		5 15	6 27
W	9		5 14	6 27
D	10	Martin Luther gebore, 1483.	5 14	6 28
V	11		5 13	6 29
S	12		5 13	6 30
S	13		5 12	6 31
M	14		5 12	6 32
D	15	Ds. A. J. Begemann oorlede, 1925.	5 11	6 33
W	16		5 11	6 33
D	17		5 11	6 34
V	18		5 10	6 34
S	19	Hoeksteenlegging van die Kerk te Potgietersrust, 1921.	5 10	6 35
S	20	Die Kerk op Eldoret ingewy, 1921.	5 10	6 36
M	21	Ds. H. D. v. Broekhuizen Predikant van die Hervormde Kerk, 1917.	5 9	6 37
D	22	Die Gemeente Trichardts gestig, 1879.	5 9	6 37
W	23		5 9	6 38
D	24	Hoeksteenlegging van die Kerk van Laeveld, 1924.	5 9	6 39
V	25	Ds. W. P. J. Poën te Pietersburg bevestig, 1922.	5 9	6 40
S	26	Die Kerk van Memel ingewy, 1915.	5 9	6 41
S	27	Die Kerk van Bethal ingewy, 1926.	5 9	6 42
M	28		5 9	6 42
D	29		5 8	6 43
W	30		5 8	6 44

DESEMBER, 31 DAE.

Dag van die Week.	Dag van die Maand.	MAANSVERANDERINGS. 4, Eerste Kwartier, 11.45 n.m. 13, Volle Maan, 4.21 v.m. 20, Laaste Kwartier, 10.22 n.m. 27, Nuwe Maan, 1.22 n.m.	Sons opg. Spoorweg-tyd. v.m.	Sons ond. Spoorweg-tyd. uam.
D	1		5 8	6 45
V	2		5 8	6 45
S	3		5 8	6 46
S	4	Die Ned. Geref. Kerk in die S.A.R. gestig, 1866.	5 8	6 46
M	5		5 8	6 47
D	6	Voortrekkersgelofte, 1838.	5 8	6 48
W	7	Die Ned. Herv. of Geref. Kerk gestig, 1885.	5 9	6 49
D	8		5 9	6 50
V	9	Pres. T. F. Burgers oorlede, 1881.	5 9	6 50
S	10		5 10	6 51
S	11		5 10	6 51
M	12	Ds. C. W. du Toit emeritus, 1918.	5 10	6 52
D	13		5 10	6 53
W	14		5 11	6 54
D	15		5 11	6 54
V	16	Dingaansdag, 1838. Hoeksteenlegging van die Kerk van Middelburg, 1896.	5 11	6 55
S	17		5 12	6 55
S	18	Die Kerk van Vereeniging ingewy, 1915.	5 12	6 56
M	19		5 12	6 56
D	20		5 13	6 57
W	21	Oud-oud. G. J. Z. Helberg van Zoutpansberg oorlede, 1926.	5 13	6 58
D	22		5 14	6 58
V	23		5 14	6 59
S	24		5 15	6 59
S	25		5 15	7 0
M	26	Hoeksteenlegging van die Kerk van Potchefstroom, 1859.	5 16	7 0
D	27		5 16	7 0
W	28	Prof. D. Postma oorlede, 1890.	5 17	7 1
D	29	Die Kerk van Germiston ingewy, 1917.	5 18	7 1
V	30		5 19	7 1
S	31	Die Gemeente Heidelberg gestig, 1865.	5 19	7 2

ONS SEUNS

ONS GELD

ELKE JAAR is daar honderde Afrikaner seuns wat ons skole en universiteite verlaat en nie 'n betrekking kan kry nie.

ELKE JAAR kollekteer Assuransiemaatskappye

£1,460,000

aan premies vir Brand en Motorassuransie alleen, en

£4,960,000

aan premies vir Lewensassuransie. Hiervan gaan ruim **£3,120,000** na buitelandse Maatskappye. En dan staan ons verbaas oor die feit dat ons seuns werkloos is!

Suid-Afrikaanse industrieë en Suid-Afrikaanse inrigtings sal al die surplus werkkrag opneem — maar dan moet hulle die nodige ondersteuning ontvang.

U geld toevertrou aan 'n Suid-Afrikaanse inrigting bevorder die ontwikkeling van u land en verskaf 'n lewensbestaan aan u kind.

SANTAM EN SANLAM is suiwer en e g t e Suid-Afrikaanse inrigtings. Hul leuse is:

"Uit die volk gebore om die volk te dien."

S. A. N. L. A. M.

is 'n groot ko-operatiewe lewensversekeringsvereeniging wat al sy winste aan sy lede in die vorm van **jaarlikse** saamgestelde bonusse terugkeer. 'n SANLAM polishouer verkry dekking teen dood en **ongeskiktheid**. Polishouers vir £1,000 en meer verkry rentevrye lenings vir hospitaal-onkoste.

S. A. N. T. A. M.

onderneem

BRAND-
MOTOR-
WERKGEWERS-
WAARBORG-
ONGEVALLE- EN SIEKTE- } **ASSURANSIE.**

Onthou net wanneer u premie volgende keer betaalbaar val om u polis 'n **SANTAM**-polis te maak.

Hoofkantore:

15, Adderleystraat, KAAPSTAD.

Agente deur die hele Unie.

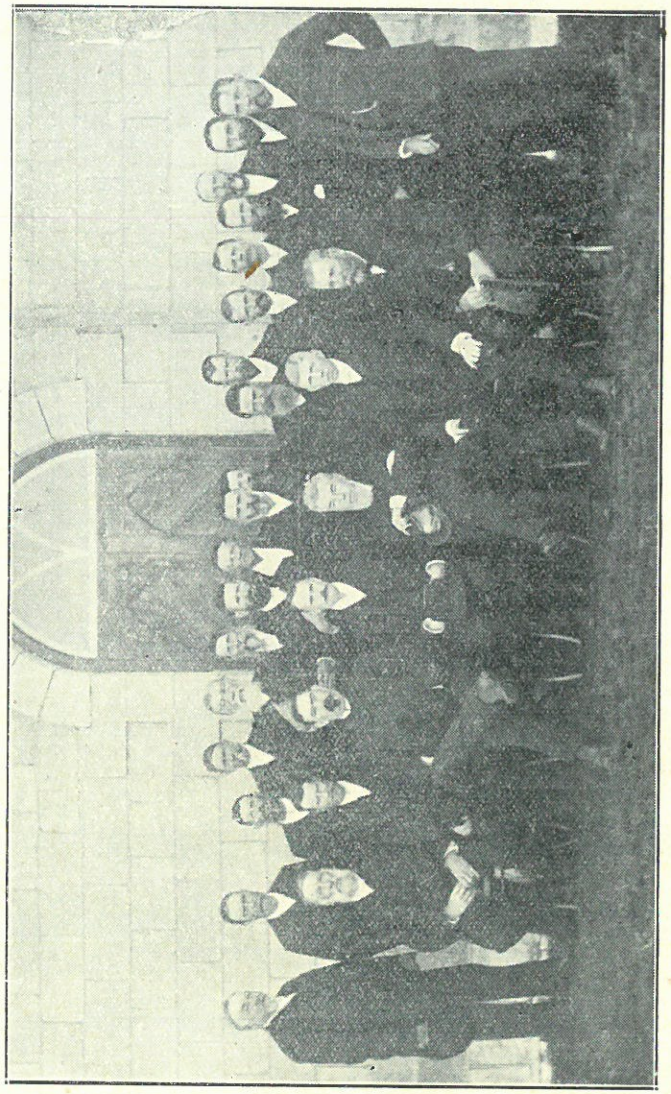

Die Kerkeraad van Standerton met die insegening van Ds. J. J. Prinsloo op 30 Oktober 1909.

Die Nederduits Hervormde Kerk van Afrika.

Die Algemene Kerkvergadering van die Nederduits Hervormde Kerk van Afrika kom gewoonlik alle drie jaar bymekaar (Art. 12 van die Kerkwet), en bestaan uit al die diensdoende predikante, en hoogstens twee ouderlinge en een diaken uit elke Gemeente, asook die Professore in die Teologie vanweë die Ned. Hervormde Kerk, en die emeriti predikante, beide met adviserende stem (Art. 9). Die laaste Algemene Kerkvergadering is in Mei 1931 gehou.

Die Algemene Kerkvergadering het die volgende benoemings gedaan:

Die Kommissie van die Alg. Kerkvergadering:

Voorsitter: Ds. L. E. Brandt; Sek., Ds. J. J. Prinsloo.
Visevoorsitter: Ds. S. Vermooten; Sekundus: Ds. A. J. G. Oosthuizen.
Skriba: Ds. A. J. Barger; Sekundus: Ds. T. F. J. Dreyer.
Viseskriba: Ds. D. F. Erasmus; Sekundus: Ds. C. H. Rautenbach.
Ouderlinge: N. J. Campher; Sek.: T. F. Dreyer, Jnr.
F. W. C. Buitendagh; Sekundus: M. S. Grobler.
F. J. Grobler; Sek.: A. W. J. v. Rensburg.
J. P. Prinsloo; Sekundus: B. D. Bierman.
G. J. Engelbrecht; Sekundus: P. A. Ras.
J. H. Vorster; Sekundus: T. C. J. Erasmus.

Die adres van die Skriba is: Ds. A. J. Barger, Langstraat, Middelburg, Tvl. Tel. 159.

Die Finansiële Kommissie.

Ds. L. E. Brandt, Ds. A. J. G. Oosthuizen, Ds. T. F. J. Dreyer, J. J. Prinsloo (Erasmus), Dr. B. de Loor.

Die Kuratorium.

Ds. L. E. Brandt, Ds. J. J. Prinsloo (Rustenburg), Ds. A. J. G. Oosthuizen, Ds. J. G. M. Dreyer, Ds. T. F. J. Dreyer, Ds. C. H. Rautenbach, Ds. S. Vermooten, Ouderling J. J. Prinsloo (Erasmus), Diaken Dr. B. de Loor.

Kommissie van Redaksie van Die Hervormer en die Almanak.

Prof. Dr. S. P. Engelbrecht, Hoofredakteur; Prof. Dr. J. H. Greyvenstein; Prof. Dr. B. Gemser; Ds. L. E. Brandt; Ds. T. F. J. Dreyer; Ds. J. G. M. Dreyer; Ds. J. J. Prinsloo (Johannesburg); Ds. J. P. van den Berg.

Eksaminatore vir die Proponentseksame.

Ds. J. J. Prinsloo; sek., Ds. T. F. J. Dreyer.
Ds. C. H. Rautenbach; sek., Ds. J. P. v. d. Berg.

Kommissie vir die Bybelvertaling.

Ds. J. J. Kuhn, Ds. J. G. M. Dreyer en Ds. P. W. Venter.

Lid van die Vertalingskommissie.

Dr. H. C. M. Fourie.

Kommissie vir die Jeug.

Ds. W. P. J. Poen, Prof. Dr. B. Gemser, Ds. P. J. J. Venter, Ds. M. M. Grobler, Ds. J. J. Prinsloo (Johannesburg), Ds. P. Smit.

Weeshuiskommissie.

Ds. Jac. van Belkum, Ds. L. E. Brandt, Ds. P. S. Grobler, Mevr. B. J. Ockeloen, F. W. C. Buitendag, J. F. Bolton, J. B. Marnewick.

Regskommissie.

Prof. Dr. J. H. Greyvenstein, Ds. J. J. Prinsloo (Rustenburg), Prof. Dr. D. Pont.

Kommissie vir vertaling van die Formuliere en Liturgiese Geskrifte.

Prof. Dr. J. H. Greyvenstein, Prof. Dr. S. P. Engelbrecht, Prof. Dr. B. Gemser, Ds. S. Vermooten, Ds. E. S. Mulder.

Verteenwoordigers op die Algemene Dingaansfeeskommissie.

Ds. L. E. Brandt, Ds. D. F. Erasmus.

Verteenwoordigers op die Interne Christelike Poliesie Vereniging.

Ds. S. Vermooten, Ds. D. F. Erasmus.

Argivaris.

Prof. Dr. S. P. Engelbrecht.

Kommissie vir saamwerking met die Regering in sake Arme Blankes.

Ds. L. E. Brandt, Ds. S. Vermooten.

Verteenwoordiger op die Kommissie vir 'n Gedenkteken by Bloedrivier.

Ds. L. E. Brandt.

Administrateur.

J. H. Janson, Posbus 1219, Tel. 677, Kamer No. 1. Volksbank Gebou, Kerkplein, Pretoria.

Kerklike Publikasies—

De Hervormer, verskyn iedere veertien dae. Prys 7/6 per jaar.
Die Almanak, verskyn jaarliks. Prys 1/-.

VROEËRE PREDIKANTE SEDERT 1853.

(*Die eerste predikante onder die Voortrekkers was die Sendelinge Erasmus Smit en Daniel Lindley*).

1853 D. van der Hoff, Potchefstroom 1853, oorlede 1881.
1861 A. J. Begemann, Pretoria 1861, emeritus 1872, oorlede 1925.
1861 G. W. Smits, Rustenburg 1861, emeritus 1886, oorlede 1894.
1864 N. J. van Warmelo, Zoutpansberg 1864, Heidelberg 1868 (verenig 1885, oorlede 1892).

1864 P. A. C. van Heyningen (Lydenburg 1859), onder die Kerkverband van die Ned. Herv. Kerk 1864 (Kroonstad 1866, emeritus 1894, oorlede 1907).

1875 D. P. Ackerman, Wakkerstroom 1875 (verenig 1885, oorlede 1916).

1875 L. G. F. Biccard (Greytown 1861), Zoutpansberg 1875 (verenig 1885, oorlede 1900).

1876 J. C. de Vries (Hulpprediker Sutherland 1870, Du Toitspan 1873), Zeerust 1876 (Laingsburg 1884, emeritus 1894, oorlede 1906).

1876 H. S. Bosman, Pretoria 1876 (verenig 1885, emeritus 1926).

1883 C. W. du Toit (Hanover 1869, Pearston 1875, Kruisvallei 1876), Potchefstroom 1883, emeritus 1918.

1887 M. J. Goddefroy (Lagezwaluwe 1877, IJselmonde 1880, Achlum 1882), Pretoria c.a. 1887, Middelburg 1905, emeritus 1917, oorlede 1920.

1891 Jac. van Belkum (Varik 1877, Steenwijk 1882, Zierikzee 1889), Rustenburg 1891, Heidelberg 1903, emeritus 1927.

1895 A. Lagerwey (Ankeveen 1881, Helenaveen 1884, Hoogeloon 1886, Maassluis 1889), Heidelberg c.a. 1895, oorlede 1898.

1896 C. Spoelstra (Zouterwoude 1894), Pretoria c.a. 1896 (Ned. Herv. verlaat 1897, Heinoo 1899, eervol ontslaan 1904, oorlede 1918).

1898 J. Beyer (Lemele 1881, IJsselmuide 1883, Hierden 1886, Harderwijk 1888, Eemnes Binnen 1890), Zeerust 1898, Standerton 1899 (naar Holland terug 1900, Neunen 1905, emeritus 1907, oorlede 1929.)

1899 A. Murray (Standerton 1876, Jacobsdal O.V.S. 1880), Ventersdorp 1899, Rustenburg 1904, emeritus 1921, oorlede 1930.

1904 Prof. Dr. P. J. Muller (Steenwijkerwold 1879, Wolsum 1882, Nijmegen 1884, Rotterdam 1888, Hoogleraar te Amsterdam 1890, Haarlem 1896), Pretoria 1904, emeritus 1909, oorlede 1922.

1905 F. S. du Toit, (Nu-Bethesda 1886, Hugenote-Gedenkskool 1889), Ventersdorp c.a. 1905, oorlede 1914.

1905 P. W. Ennis (Ermelo 1886), Klerksdorp 1905, emeritus 1929.

1907 P. W. van Drimmelen, Zeerust 1907, Pietersburg 1915, oorlede 1919.

1908 K. T. van den Heever (Christiana 1899), Makwassie 1908, Ventersdorp (N.H. of G.K. 1915.)

1914 S. J. Strydom, Krugersdorp 1914, Makwassie 1919, eervol ontslaan 1928, Krugersdorp-Weeshuis 1928.

1917 H. D. van Broekhuizen, Teol. Dr. (Pretoria 1898, Kuilsrivier 1902, Pretoria 1906), Pretoria 1917, eervol ontslaan 1925.

1918. P. J. Ebersohn (Wolmaransstad 1916), Lichtenburg 1918, Germiston 1920 (Roodepoort by N.H. of G.K. 1920).

1921 G. E. Alers (Haulerwijk 1914, Monnikendam 1917), Germiston 1921, Lichtenburg 1923, Gwelo 1930.

1925 A. R. Smit, Pietermaritzburg 1925, eervol ontslaan 1928.

DIENSDOENDE PREDIKANTE OP 15 OKTOBER 1931.

1904 L. E. Brandt (Niezijl 1901), Pietersburg 1904, Johannesburg 1908, Vereeniging c.a. 1923, Kensington Turffontein, 1930.

1909 J. J. Kuhn, Krugersdorp 1909, Lichtenburg 1913, Zwartruggens 1916, Germiston 1929.

1909 J. J. Prinsloo, Trichards 1909, Bethal 1915, Standerton 1919, Krugersdorp 1920, Rustenburg 1922.

1911 H. C. M. Fourie, Teol.Doct., Erasmus 1911, Johannesburg 1924, Groot Marico 1930.

1915 S. Vermooten, Zeerust 1915, Potchefstroom 1919, Pretoria 1926.

1918 A. J. Barger (Bovensmilde 1914), Johannesburg 1918, Middelburg 1919.

1920 D. F. Erasmus (Pietermaritzburg 1918), Ventersdorp 1920.

1921 P. J. J. Venter, Lichtenburg 1921, Delarey 1923, Zeerust 1928, Johannesburg 1929, Klerksdorp 1930.
1922 P. S. Grobler, B.A., B.D., Krugersdorp 1922.
1922 H. P. Wolmarans, M.A., B.D., Zeerust 1922, Pietersburg 1927.
1922 W. P. J. Poen (Hulpprediker Durban 1920), Pietersburg 1922, Potchefstroom 1926.
1924 A. J. G. Oosthuizen, B.A., B.D., Germiston 1924, Heidelberg 1926.
1924 T. F. J. Dreyer, B.A., B.D., Standerton 1924.
1924 J. G. M. Dreyer, B.A., B.D., Lydenburg 1924, Ermelo c.a. 1928.
1927 C. H. Rautenbach, M.A., B.D., Erasmus 1927, Pretoria 1930.
1928 M. M. Grobler, B.A., B.D., Brakpan 1928.
1929 P. W. Venter, B.A., B.D., Volksrust 1929.
1930 J. P. van den Berg, B.A., B.D., Waterberg 1930.
1930 P. Smit, B.A., B.D., Fochville 1930.
1930 J. J. Prinsloo, B.A., B.D., Johannesburg 1930.
1930 E. S. Mulder, B.A., B.D., Zwartruggens 1930, Erasmus 1931.
1931 W. F. H. Huyzers, B.A., B.D., Vereeniging 1931.

TEOLOGIESE PROFESSORE AAN DIE UNIV., PRET.

Dr. J. H. Greyvenstein, B.A. (Sutherland 1911), Pretoria 1914, Hoogleraar 1917.

Dr. S. P. Engelbrecht, Hoogleraar 1921.

Dr. B. Gemser (Lutjegast 1917), Hoogleraar 1926.

PROPONENTE.

Dr. J. Strydom, het 'n beroep aangeneem na Zwartruggens.

Eerw. W. J. Kemp, B.A., B.D., het 'n beroep aangeneem na Louis Trichardt.

TEOLOGIESE STUDENTE AAN DIE UNIV. V. PRET.

Sesde Jaar :

A. Ras., B.A., Eendracht.
F. J. Z. Booysen, B.A., Trichardts.

Vyfde Jaar :

J. D. Storm, B.A., Nylstroom.
S. P. J. J. v. Rensburg, B.A., Makwassie.

Vierde Jaar :

C. S. Steenekamp, B.A., Rustenburg.
J. J. Engelbrecht, B.A., Zeerust.
D. J. van Staden, B.A., Groot Marico.
G. C. Coetzee, Groot Marico.

Derde Jaar :

A. Brandt, Turffontein.
P. J. L. Bierman, Middelburg.
L. M. le Roux, Wolmaransstad.
C. J. J. Joubert, Ermelo.

Twede Jaar :

G. P. S. Grobler, Zeerust.
S. P. Viljoen, Potchefstroom.
W. S. Breedt, Parys.

Eerste Jaar :

J. H. N. Visagie, Standerton.
W. M. Wolmarans,
J. C. du Plessis, Strydpan.
P. W. A. Bierman, Middelburg.
J. L. P. Wolmarans, Langlaagte.
J. L. Nienaber, Johannesburg.

RING VAN POTCHEFSTROOM.

Gemeentes: Potchefstroom, Klerksdorp, Venterskroon, Makwassie, Wolmaransstad, Krugersdorp, Heilbron, Vereeniging, Bloemhof, Losberg, Parys.

Rings Kommissie:

Voorsitter: Ds. P. S. Grobler, Krugersdorp.

Sek. Voorsitter: Ds. W. P. J. Poen, Potchefstroom.

Skriba: Ds. P. J. J. Venter, Klerksdorp.

Sek. Skriba: Ds. P. J. Smit, Fochville.

Ouderlinge: Nico. J. Campher, sek. N. Prak, J. A. du Toit, sek. T. F. J. Dreyer, D. Moller, sek. M. M. Basson.

Superintendent van Sondagskole: Ds. W. P. J. Poen, Potchefstroom.

POTCHEFSTROOM.
Gestig 1842.

Sieletal: 2300. Ledetal: 1200. Aangeneem: 68. Gedoop: 116. Oorgekom met Attestasies: 55. Vertrek met attestasies: 58. Getroud: 27 pare.

Predikant: Ds. W. P. J. Poën.

Skrieba: A. R. Fleischack, Kerkstraat.

Kassier: Ph. Malherbe, Krugerstraat.

Superintendent van Sondagskole: Ds. W. P. J. Poën. Bus 252, Potchefstroom.

Orrelis: Mej. S. Kriegler.

Koster: A. W. van Wyk.

Ouderlinge: P. P. v. d. Berg, H. J. v. Heerden, T. F. J. Dreyer, E. A. J. Grimbeek, J. H. Pienaar, P. M. Wilmans, D. Terblanche, H. J. Pienaar, J. Theunissen, P. Bower, B. Naudé, M. Wolmarans, J. N. T. Fourie, P. H. Ferreira, H. le Roux, A. R. Fleischack, J. H. Visser.

Diakene: D. L. Broodryk, J. L. P. Botha, C. v. d. Merwe, P. H. de Bruyn, J. C. Breytenbach, R. P. du Preez, G. Dreyer, J. Looch, F. L. M. Schutte, J. J. P. Viljoen, C. F. v. Zyl, P. L. Botha, W. Hall, J. Briedenham, E. v. Rooyen, G. Lindeque.

KLERKSDORP.
Gestig 1866.

Sieletal: 1398. Ledetal: 636. Aangeneem: 42. Gedoop: 87. Oorgekom met Attestasies: 13. Vertrek met Attestasies: 27. Getroud: 21 pare.

Predikant: Ds. P. J. J. Venter. *Konsulent*: 1ste Ds. P. J. Smit, 2de Ds. W. P. J. Poën.

Skriba-Kassier: Nico. J. Campher, Nooitgedacht, P.K. Rykaartspos, oor Klerksdorp.

Superintendent van Sondagskole: G. J. Pieterse, Klerksdorp.

Orreliste: Mevr. M. Blom.

Koster: J. G. Fourie.

Voorleser: Nico. J. Campher.

Ouderlinge: P. F. Visser, P. J. Pienaar Jnr., A. J. v. Zyl, R. M. Esterhuizen, J. P. Jooste, S. I. v. Vuren, J. J. L. Terblanche, J. Harmzen, J. J. van Rensburg, L. P. J. Koekemoer, M. P. A. Coetzee, J. P. v. d. Merwe, C. F. Otte, G. J. Pieterse, G. J. B. Coetzer, Nico. J. Campher.

Diakene: F. G. J. Freislich, H. S. Freislich, P. H. Myburgh, M. Wissing, P. J. Jonker, O. J. v. Vuren, H. J. Venter, D. G. Jacobs, J. S. Smith, H. Harmzen P.seun, W. J. J. v. Tonder, C. Delport, J. J. Swanepoel, D. J. A. Barnard, A. Myburgh.

VENTERSKROON.
Gestig 1888.

Sieletal: 485. Ledetal: 195. Aangeneem: 21. Gedoop: 13. Oorgekom met Attestasies: 0. Vertrek met attestasies: 6.

Predikant: Ds. P. J. J. Venter. Konsulent: Ds. W. P. J. Poën.

Skriba: H. M. J. van Vuuren (J.P.sn.), Vyfhoek, P.K. Vyfhoek, oor Potchefstroom.

Kassier: G. C. J. van Vuuren, Buffelshoek, P.K. Koedoesfontein, via Parys.

Superintendent van Sondagskole: W. H. Barnard, Eigenaarsfontein, P.K. Losberg.

Orrelis: Mevr. A. J. F. Erasmus.
Koster: P. A. Hattingh.
Voorleser: P. L. J. van Vuuren.
Ouderlinge: H. M. J. van Vuuren; P. L. J. van Vuuren, G. C. J. van Vuuren; G. H. Grobler, P. A. Lourens, D. H. van Biljon; G. Erasmus.
Diakene: P. A. Hattingh, L. M. Pretorius, W. H. Barnard, W. S. Coetzer, H. J. Hendriks, S. G. Schoeman, H. M. J. van Vuuren (J.P.sn.)

MAKWASSIE.
Gestig 1888.

Sieletal: 1306. Ledetal: 552. Aangeneem: 30. Gedoop: 59. Oorgekom met Attestasies: 9. Vertrek met Attestasies: 2. Getroud: 6 pare.
Predikant: Vakant. *Konsulent*: Ds. P. J. J. Venter.
Skriba-Kassier: O. A. L. Meyer, P.K. Bosmansrust.
Superintendent van Sondagskole: Ouderling J. A. du Toit, Leeuwkop, P.K. Klipspruit.
Koster: J. J. Swanepoel.
Voorleser: Ouderling D. J. Fouché.
Ouderlinge: J. A. du Toit, M. J. Smit, W. J. v. Rensburg, W. J. A. Bester, D. J. Fouché, J. C. Rossouw, P. A. Fouché, D. J. Smith, J. A. Jonker, J. A. Robbertze, P. J. v. Vuuren.
Diakene: P. A. Labuschagne, F. L. Pieterse, J. F. van Rensburg, J. J. Kruger, C. M. Britz, C. A. Gagiano, J. C. Claase, C. J. Oldewagen, J. J. Rossouw, E. de Beer, H. Fouché.

WOLMARANSSTAD.
Gestig 1891.

Sieletal: 494. Ledetal: 301. Aangeneem: 53. Gedoop: 62. Oorgekom met Attestasies: 7. Vertrek met Attestasies: 19. Getroud: 7 pare.
Predikant: —. *Konsulent*: Ds. P. S. Grobler.
Skriba: J. H. Steyn, Cyferfontein, P.K. Wolmaransstad.

Kassier: J. P. Koekemoer, Kameelboom, P.K. Wolmaranstad.
Superintendent van Sondagskole: G. S. Rossouw, Rooibult, Wolmaransstad.
Orrelis: Mej. N. Roos.
Koster: B. C. Lottering.
Voorleser: Ouderl. J. H. Steyn.
Ouderlinge: G. S. Rossouw, H. J. le Roux, G. P. v. Vuuren, A. B. Terblanche, P. P. Steyn, L. J. Fouché, J. H. Steyn, D. D. van der Westhuizen, G. J. Stols, L. J. Bothma.
Diakene: J. P. Koekemoer, J. C. Coetzee, H. J. Kriel, B. J. Botha, C. J. Barnard, J. A. Geldenhuys, J. C. Botes, A. B. van Aarde, F. G. Basson, G. J. van Rensburg, E. J. Bothma.

KRUGERSDORP.
Gestig 1891.

Sieletal: 2500. Ledetal: 1150. Aangeneem: 138. Gedoop: 162. Oorgekom met Attestasies: 25. Vertrek met Attestasies: 8. Getroud: 40 pare.
Predikant: Ds. P. S. Grobler. *Konsulent*: Ds. P. J. Smit.
Skriba-Kassier: Ds. P. S. Grobler, 18 Derdestr., Krugersdorp.
Superintendent van Sondagskole: A. L. Steffens, Lagoisstr., Krugersdorp.
Orrelis: Mev. M. Grobler.
Koster: J. C. Marnewick.
Voorleser: H. C. v. d. Merwe.
Ouderlinge: S. J. Botha, A. W. Nortje, J. C. v. d. Merwe, J. J. P. Grobler, J. v. d. Berg, N. J. Basson, M. J. Fourie, J. Barnard, H. J. van Staden, H. Stopforth, J. P. Viljoen, J. van Deventer, D. H. Moller, H. J. Peers, S. P. Greyling, A. L. Steffens, W. Brits, J. Buitendag, J. Ayres.
Diakene: J. P. Nortje, J. S. Roos, J. P. Kok, F. J. Labuschagne, J. S. Smit, W. Ras, M. J. Willemse, M. J. Redelinghuis, T. H. Duvenage, J. Pretorius, H. J. Zent-

graf, J. Wilgens, T. Z. Dreyer, J. P. Oosthuizen, J. F. Bolton, M. Allers, J. van Zyl, Tom Dreyer, C. Olivier, T. J. Joubert, D. Fourie, J. Moore, D. Brits, D. Strydom.

HEILBRON.
Gestig 23 Sept. 1911.

Sieletal: 222. Ledetal: 134. Aangeneem: 2. Gedoop: 12. Oorgekom met Attestasies: 8. Vertrek met Attestasies: 5. Getroud: 3 pare.

Konsulent: Ds. P. S. Grobler.

Skriba: J. H. Habig, Vredelust, P.K. Heilbron.

Kassier: R. Willemse, P.K. Heilbron.

Superintendent van Sondagskole: R. Willemse.

Orrelis: Maria Smit.

Koster: P. Smit.

Voorleser: M. G. Strydom.

Ouderlinge: M. G. Strydom, J. J. v. d. Merwe, J. H. Campher, J. F. Labuschagne, R. Willemse.

Diakene: J. H. Habig, J. F. Broodryk, M. C. Els, J. H. Roets.

VEREENIGING.
Gestig 1913.

Sieletal: 1767. Ledetal: 822. Aangeneem: 26. Gedoop: 59. Oorgekom met Attestasies: 28. Vertrek met Attestasies: 9. Getroud: 18 pare.

Predikant: Ds. W. F. H. Huyzers. *Konsulent*: Ds. P. S. Grobler.

Skriba-Kassier: G. van Waart, Poskantoorstaf, Vereeniging, Bus 155.

Superintendent van Sondagskole: G. P. Myburgh, 16 Georgestraat.

Orrelis: Mej. B. van Rooyen.

Koster: A. W. Marx, 71 Krugerlaan.

Voorleser: P. D. Jacobs.

Ouderlinge: P. D. Jacobs, L. R. S. Marx, J. P. Cronje, F.sn., S. I. W. Marx, J. P. Badenhorst, M. M.

Basson, W. Lindeque, S. J. Blignaut, J. C. P. N. Visser, A. W. Marx, J. P. Cronje T.sn., P. Willemse, W. L. Pretorius, C. J. C. Blignaut, M. P. C. Lindeque.

Diakene: J. P. D. v. Schalkwyk, P. Lindeque, A. J. de Bruin, D. F. Pretorius, T. F. Cronje T.sn., P. D. Pretorius, J. J. van Zyl, S. Carmel, J. G. van Staden, P. J. J. Opperman, J. C. Muller, P. J. Diedrechsen, C. Burger, J. Zeelie.

BLOEMHOF.
Gestig 1916.

Sieletal: 280. Ledetal: 170. Aangeneem: 11. Gedoop: 6. Oorgekom met Attestasies: 5. Vertrek met Attestasies: 3.

Konsulent: Ds. P. J. J. Venter.

Skriba-Kassier: G. P. v. d. Merwe, P.K. Dievedraai.

Superintendent van Sondagskole: F. J. Smit, P.K. Bloemhof.

Koster: A. Kotze.

Voorleser: G. P. v. d. Merwe.

Ouderlinge: D. C. J. Bloem, F. J. Smit, C. J. Bezuidenhout, J. J. Jacobs, G. P. v. d. Merwe.

Diakene: N. J. J. Combrink, J. J. Botes, H. Matthesen, N. J. Wiese, H. Pretorius.

LOSBERG.
Gestig 1925.

Sieletal: 1022. Ledetal: 501. Aangeneem: 33. Gedoop: 36. Oorgekom met Attestasies: 9. Vertrek met Attestasies: 14. Getroud: 7 pare.

Predikant: Ds. P. J. Smit. *Konsulent*: Ds. P. J. J. Venter.

Skriba: T. F. J. Dreyer Jnr., P.K. Leeudrif oor Bank.

Kassier: A. L. Oosthuizen, Cardoville, P.K. Hermina.

Superintendent van Sondagskole: Ds. P. J. Smit, Fochville, Tvl.

Orrelis: Mevr. E. Steyn.

Ringe Potchefstroom—Zeerust.

Koster: W. C. Greef.
Voorleser: T. P. Pretorius.
Ouderlinge: T. P. Pretorius, A. J. G. Oosthuizen, T. F. J. Steyn, W. L. Pretorius, J. Pienaar, F. R. P. Schutte, H. J. Dreyer, T. F. J. Dreyer, J. F. v. d. Merwe, J. J. F. Martins, H. J. Mienie.
Diakene: J. P. Mienie, P. C. Pretorius, I. W. Ferreira, J. G. v. d. Merwe, A. J. C. Swamers, L. C. Klopper, D. J. Bloem, J. P. Prinsloo, G. F. Prinsloo, J. C. Oosthuizen.

PARYS.
Gestig 1925.

Sieletal: 417. Ledetal: 220. Aangeneem: 23. Gedoop: 12. Oorgekom met Attestasies: 10. Vertrek met Attestasies: 1. Getroud: 3 pare.
Konsulent: Ds. P. J. Smit.
Skriba-Kassier: N. Prak, Koedoesfontein, via Parys.
Superintendent van Sondagskole: N. Prak, Koedoesfontein.
Orrelis: Mej. M. Wolmarans.
Koster: F. Terblanche.
Voorleser: Ouderl. G. H. Grobler.
Ouderlinge: A. B. Wolmarans, M. J. L. v. d. Westhuizen, J. A. Botha, D. C. L. Jansen van Vuuren, G. H. Grobler, N. Prak.
Diakene: B. J. Erasmus, D. L. Becker, A. J. v. Coller, D. J. Scholtz, J. N. Risseeuw, W. A. Joubert.

RING VAN ZEERUST.

Gemeentes: Zeerust, Lichtenburg, Ventersdorp, Zwartruggens, Goedehoop, Delarey, Groot Marico, Schweizer Reneke, Mafeking.

Rings Kommissie:
Voorsitter: Ds. Daniel F. Erasmus.
Sekundus Voorsitter: Dr. H. C. M. Fourie.

Ring Zeerust.

Skriba: ——
Sekundus Skriba: A. Jacobson.
Ouderlinge: primi: C. L. Engelbrecht, F. W. C. Buitendag, F. J. Naude.
Sekundi: J. H. Coetzee, H. J. Coetzee, H. Fouché.
Superintendent van Sondagskole: F. W. C. Buitendag, Bus 1, Reismierbult.

ZEERUST.
Gestig 1871.

Sieletal: 1460. Ledetal: 698. Aangeneem: 33. Gedoop: 43. Oorgekom met Attestasies: 4. Vertrek met Attestasies: 17. Getroud: 3 pare.
Konsulent: Dr. H. C. M. Fourie.
Skriba-Kassier: A. S. Pretorius, Bus 105, Zeerust.
Superintendent van Sondagskole: J. H. Fouche, Kruisrivier, P.K. Zeerust.
Orrelis: Mej. Hester Grobler.
Koster: R. J. Benade.
Voorleser: 'n Ouderling.
Ouderlinge: J. C. Coetzee, M. F. Grobler, A. S. van Staden, F. P. v. d. Merwe, H. J. A. Meyer, J. H. Snyman, J. W. Viljoen, J. A. Oosthuizen, J. H. Fouche.
Diakene: L. J. Erasmus, P. J. Erasmus, A. J. Swanepoel, P. H. Coetzee, M. W. Pretorius, F. C. Meyer, P. J. Bender, D. Nortje, G. P. Liebenberg, B. H. Swart.

LICHTENBURG.
Gestig 1891.

Sieletal: 800. Ledetal: 400. Aangeneem: 29. Gedoop: 54. Oorgekom met Attestasies: 17. Vertrek met Attestasies: 61. Getroud: 1 paar.
Konsulent: Ds. D. F. Erasmus.
Skriba-Kassier: A. Jacobson, Bus 123, Lichtenburg.
Superintendent van Sondagskole: A. Jacobson, Bus 123, Lichtenburg.
Koster: D. A. Viljoen.
Voorleser: 'n Ouderling.

Ring Zeerust.

Ouderlinge: C. L. Engelbrecht, F. D. Rousseau, J. N. v. d. Berg, C. J. Bodenstein, L. N. Celliers, J. P. Snyman, A. J. Labuschagne, F. G. A. Wolmarans, J. F. v. Rensburg, B. v. d. Berg.

Diakene: J. G. Steyn, M. W. v. d. Linde, A. Jacobson, J. N. Steyn, M. J. Smith, D. R. J. v. Vuuren, D. C. van Wyk, A. J. Oosthuizen, C. J. Terblanche, G. Nieuwoudt, P. L. Bezuidenhout, B. C. Geldenhuys.

VENTERSDORP.

Gestig 1892.

Sieletal: 1447. Ledetal: 829. Aangeneem: 39. Gedoop: 79. Oorgekom met Attestasies: 15. Vertrek met Attestasies: 36. Getroud: 20 pare.

Predikant: Ds. Daniel F. Erasmus. *Konsulent*: Dr. H. C. M. Fourie.

Skriba: F. W. C. Buitendag, Bus 1, Reismierbult.

Kassier: H. J. Scheffer, Rietgat, P.K. Bodenstein.

Superintendent van Sondagskole: Die Predikant.

Orrelis: Mevr. A. C. G. Erasmus.

Koster: D. G. O'Kelly.

Ouderlinge: H. J. Visser, K. N. de Kock, S. H. Coetzee, P. L. Bezuidenhout, R. J. Coertze, A. S. Naudé, F. W. C. Buitendag.

Diakene: H. J. Scheffer, A. J. Coetzee, J. G. Visser, J. N. Pretorius, F. C. Bodenstein, H. F. Joubert, D. G. O'Kelly.

ZWARTRUGGENS.

Gesig 1913.

Sieletal: 1762. Ledetal: 718. Aangeneem: 47 Gedoop: 59. Oorgekom met Attestasies: 15. Vertrek met Attestasies: 40. Getroud: 6 pare.

Predikant: Dr. J. J. Strydom. *Konsulent*: Ds. D. F. Erasmus.

Skriba: A. A. van Jaarsveld, Witrand, Privaat sak No. 2, oor Koster.

Kassier: F. J. Naude, Wonderfontein, P.K. Groot Marico.

Ring Zeerust.

Superintendent van Sondagskole: A. A. van Jaarsveld.

Koster: F. A. Botha.

Voorleser: 'n Ouderling.

Ouderlinge: A. A. van Jaarsveld, J. J. Pienaar, J. J. Pienaar, H. P. Bester, P. L. Bezuidenhout, J. H. Geyer, C. A. Young, A. Oberholser, F. J. Naude, J. H. van Staden, D. J. Hattingh.

Diakene: A. J. N. Bezuidenhout, G. J. van Jaarsveld, P. J. van Staden, C. Smit, H. Breedt, N. Strydom, P. A. J. van Staden, M. C. van Zyl, M. J. Smit, G. Pretorius, C. S. Coertse.

GOEDEHOOP (BECHUANALAND).

Gestig 1913.

Sieletal: 88. Ledetal: 80. Aangeneem: 4. Gedoop: 14. Oorgekom met Attestasies: 2.

Konsulent: Dr. H. C. M. Fourie.

Skriba-Kassier: W. P. Viljoen, Diamantdoorns, P.K. Roelofskamp, oor Vryburg.

Koster: P. C. v. d. Westhuizen.

Ouderlinge: W. P. Viljoen, Sarel Herbts, W. Visser, W. J. Barnard.

Diakene: J. C. Kruger, P. W. Kruger, P. C. v. d. Westhuizen, F. van Niekerk.

DELAREY.

Gestig 1922.

Sieletal: 563. Ledetal: 295. Aangeneem: 16. Gedoop: 13. Oorgekom met Attestasies: 6. Getroud: 1 paar.

Konsulent: Ds. D. F. Erasmus.

Skriba-Kassier: Oudl. D. R. J. van Vuuren, Welgevonden, P.K. Rostrataville, oor Delarey.

Koster: C. L. Dreyer.

Voorleser: 'n Ouderling.

Ouderlinge: T. F. J. Steyn, C. J. Smit, D. R. J. van Vuuren, W. J. Kamffer, J. B. Rudolph, C. J. du Toit.

Ring Zeerust.

Diakene: T. P. Badenhorst, G. J. Diedericks, J. G. Ackhurst, H. H. Nieuwhoudt, P. N. Grobler, W. Badenhorst, J. van Vuuren.

GROOT MARICO.
Gestig 1923.

Sieletal: 1070. Ledetal: 508. Aangeneem: 45. Gedoop: 28. Oorgekom met Attestasies: 7. Vertrek met Attestasies: 6. Getroud: 2 pare.

Predikant: Dr. H. C. M. Fourie. *Konsulent*: Dr. J. J. Strydom.

Skriba: M. M. J. Basson, Bus 5, Groot Marico.

Kassier: C. B. Otto, P.K. Groot Marico.

Superintendent van Sondagskole: M. M. J. Basson, Bus 5, P.K. Groot Marico.

Koster: P. S. van Staden.

Voorleser: F. J. Naude.

Ouderlinge: P. S. v. d. Berg, E. Seymore, H. J. Coetzee, F. J. van Staden, D. J. Coetzee, C. C. Mans, H. A. Smit, A. Oberholzer.

Diakene: P. S. van Staden, G. Nortje, F. van Straaten, B. Naude, T. van Staden, P. M. du Toit, T. Loubser, J. Z. van Loggerenberg.

SCHWEIZER RENEKE.
Gestig 1925.

Sieletal: 240. Ledetal: 125. Aangeneem: 8. Gedoop: 19. Oorgekom met Attestasies: 4. Vertrek met Attestasies: 4.

Konsulent: Ds. D. F. Erasmus.

Skriba-Kassier: J. H. Coetzee, Schweizer Reneke.

Superintendent van Sondagskole: J. M. C. Nortje, Republiek, Schweizer Reneke.

Koster: G. C. van Rooyen.

Voorleser: J. M. C. Nortje.

Ouderlinge: A. J. van Wyk, J. P. van Wyngaardt, J. M. C. Nortje, A. Smith, F. C. Pretorius.

Ringe Zeerust—Rustenburg.

Diakene: A. van Tonder, C. G. van Niekerk, J. H. de la Rey, G. C. van Rooyen, M. S. Meyer.

MAFEKING.
Gestig 1929.

Sieletal: 97. Ledetal: 60. Aangeneem: 5. Gedoop: 5.

Konsulent: Ds. D. F. Erasmus.

Skriba-Kassier: G. J. Grobler, Bus 78, Mafeking.

Ouderlinge: M. S. Grobler, A. J. Oosthuizen.

Diakene: P. H. Kruger, J. Roos, Cornelius Meyer.

RING VAN RUSTENBURG.

Gemeentes: Rustenburg, Pietersburg, Pretoria, Waterberg, Louis-Trichardt, Messina, Lageveld, Potgietersrust, Koedoesrand, Brits, Vliegepoort, Soekmekaar.

Ringskommissie:

Voorsitter: Ds. J. J. Prinsloo, Rustenburg.

Skriba: Ds. C. H. Rautenbach, Pretoria.

Ouderlinge: G. F. T. Pistorius, J. M. van Schalkwyk, T. J. de Beer.

Superintendent van Sondagskole: S. J. Botha, Nylstroom.

RUSTENBURG.
Gestig 1850.

Sieletal: 3420. Ledetal: 1485. Aangeneem: 90. Gedoop: 104. Oorgekom met Attestasies: 18. Vertrek met Attestasies: 10. Getroud: 28 pare.

Predikant: Ds. J. J. Prinsloo. *Konsulent*: Ds. Jac. P. van den Berg.

Skriba: P. L. Nagel, P.K. Bus 225.

Kassier: C. Labuschagne, P.K. Bus 69.

Superintendent van Sondagskole: J. W. Minie, P.K. Wagenpadspruit, Rustenburg.

Ring Rustenburg.

Orrelis: Mev. A. Downing.

Koster: W. D. Nagel.

Voorleser: Oud. J. J. Steenekamp.

Ouderlinge: A. W. J. v. Rensburg, J. H. Joubert, J. J. Robbertze, J. W. Minie, G. P. de Beer, H. P. J. de Beer, J. J. Steenekamp, J. H. Viljoen, J. F. Viljoen, W. J. Roos, M. J. Jacobs, A. J. Vorster, J. L. Otto, J. Schoeman.

Diakene: P. A. R. C. v. Wyk, F. J. Joubert, C. J. Grobler, J. W. G. Basson, W. C. J. v. Rensburg, J. E. de Beer, P. L. Nagel, Th. du Plessis, Paul Els, S. J. Hermitage, W. A. A. Viljoen, T. H. J. Roux, D. J. Malan, G. A. Nieman.

PIETERSBURG.

Gestig 1852.

Sieletal: 1216. Ledetal: 596. Aangeneem: 42. Gedoop: 36. Oorgekom met Attestasies: 11. Vertrek met Attestasies: 2. Getroud: 1 paar.

Predikant: Ds. H. P. Wolmarans. *Konsulent*: Ds. J. J. Prinsloo (Rustenburg).

Skriba-Kassier: L. P. Jansen, Bus 98, Pietersburg.

Superintendent van Sondagskole: P. J. Britz, 385 Bovenstraat, Pietersburg.

Orrelis: B. du Preez, Bovenstraat, Pietersburg.

Koster: A. F. Duvenhage, Bus 111, Pietersburg.

Voorleser: 'n Ouderling.

Ouderlinge: C. J. Botha, F. P. Pelser, C. P. Pienaar, J. J. Gouws, F. D. Nel, H. P. Niemand, P. J. Britz, J. M. van Schalkwyk, J. P. Nagel, J. C. J. van Schalkwyk, J. Botha, J. L. P. Botha, D. Grobler.

Diakene: J. H. Janse van Rensburg, B. Bezuidenhout, J. J. Hartman, J. du Plessis, W. S. J. Jansen, J. C. van Staden, I. S. J. Venter, A. M. Duvenhage, A. F. Duvenhage, J. H. van Staden, H. J. van Staden, Z. de Beer, J. L. Venter.

Ring Rustenburg.

PRETORIA.

Gestig 1854.

Sieletal: 2962. Ledetal: 1553. Aangeneem: 89. Gedoop: 140. Oorgekom met Attestasies: 45. Vertrek met Attestasies: 32. Getroud: 32 pare.

Predikante: Ds. S. Vermooten, 151 Kotzestraat, Pretoria, en Ds. C. H. Rautenbach, 1113 Capital Park, Pretoria. *Konsulent*: Ds. J. P. v. d. Berg.

Skriba-Kassier: H. Engelmohr, 93 Devenishstraat, Pretoria.

Superintendent van Sondagskole: Ds. C. H. Rautenbach, 1113 Capital Park, Pretoria.

Orrelis: Mnr. P. v. d. Burg, Troyestraat, Pretoria.

Koster: J. M. du Plooy, 330 Boomstraat, Pretoria.

Voorlesers: Ouderlinge H. Engelmohr en R. W. Katzke.

Ouderlinge: J. van Zyl, J. A. Duvenage, L. J. Meyburgh, P. J. Buckle, W. H. van Heerden, J. de Veer, H. L. G. Engelmohr, R. W. Katzke, J. M. du Plooy, L. C. Ruyssenaers, J. A. Kleynhans, H. W. Theron, J. D. Reyneke, J. J. Venter, W. H. Brits, P. Jacobs, T. Loggenberg, P. G. Roets, W. Bezuidenhout, J. J. F. Brits, A. P. Prinsloo, D. J. S. Herbst, A. J. A. Buitendach, P. W. Wolmarans, H. F. C. Prinsloo, P. A. von Wielligh.

Diakene: O. D. Oosthuizen Jr., M. C. Erasmus, S. J. van Heerden, S. J. Fourie, P. J. J. Basson, G. P. Jacobs, J. J. Piso, A. Wypkema, G. F. J. van Tonder, A. C. Katzke, J. S. v. d. Bergh, A. P. S. Olivier, D. P. Bellingham, J. J. Lange, L. H. Roux, G. Furstenburg, J. F. Klopper, D. H. Matthee, M. C. Boshoff, C. J. Smit, P. J. Badenhorst, F. J. P. v. d. Watt, N. L. van Rooyen, C. I. Pretorius, J. J. v. d. Merwe, R. E. Erasmus, M. C. Viljoen.

WATERBERG.

Gestig 1866.

Sieletal: 1955. Ledetal: 805. Aangeneem: 69. Gedoop: 131. Oorgekom met Attestasies: 72. Vertrek met Attestasies: 12. Getroud: 14 pare.

Ring Rustenburg.

Predikant: Ds. Jac. P. van den Berg, B.A. B.D.
Konsulent: Ds. S. Vermooten.
Sriba-Kassier: S. J. Botha, Posbus 57, Nylstroom.
Superintendent van Sondagskole: S. J. Botha, Posbus 57, Nylstroom.
Orrelis: L. E. Dorst.
Koster: D. Fourie.
Voorleser: Ouderling H. J. Geyser.
Ouderlinge: H. J. Geyser, J. P. Herbst, L. C. van der Merwe, M. J. Oosthuizen, D. J. E. Erasmus, P. A. v. d. Walt, J. A. v. Staden, N. H. v. Heerden, L. P. v. d. Merwe, F. A. Booysen, J. G. M. Benade, P. S. Rossouw, H. C. Pretorius, J. N. Craus, J. C. Basson, P. J. Snyders, J. J. H. Engelbrecht, W. J. Breytenbach, J. J. Pieterse.
Diakene: H. J. v. Staden, S. J. Botha, M. P. E. Erasmus, S. P. v. Staden, S. P. Viljoen, P. W. du Toit, C. W. H. Boshoff, W. S. Barnard, F. A. Nel, Th. I. Pretorius, H. Engelbrecht, C. v. d. Westhuizen, H. Henderson, J. L. Bronkhorst, R. Rossouw.

LOUIS TRICHARDT.
Gestig 1916.

Sieletal: 641. Ledetal: 237. Aangeneem: 16. Gedoop: 24. Oorgekom met Attestasies: 3. Vertrek met Attestasies: 0. Getroud: 1 paar.

Konsulent: Ds. Jac. v. d. Berg.
Skriba-Kassier: F. W. C. Labuschagne, Posbus 148, Louis Trichardt.
Superintendent van Sondagskole: Oud. A. P. Botha, Louis Trichardt.
Koster: J. A. Dreyer.
Voorleser: Oud. F. H. Geyser.
Ouderlinge: F. H. Geyser, I. J. Jansen, S. M. Venter, P. C. Grobler, A. P. Botha, G. Bezuidenhout, F. A. Engelbrecht.
Diakene: J. L. Venter, S. P. Vorster, Piet Grobler, Halbo Kuypers, F. W. C. Labuschagne.

Ring Rustenburg.

MESSINA.
Gestig 1920.

Sieletal: 162. Ledetal: 60. Aangeneem: 13. Gedoop: 20. Oorgekom met Attestasies: 6. Vertrek met Attestasies: 4.

Konsulent: Ds. C. H. Rautenbach.
Skriba: C. J. Koen, Bus 12, Messina.
Kassier: J. F. Roos, P.K. Overwinning.
Superintendent van Sondagskole: J. P. Jacobs, P.K. Messina.
Orrelis: Mev. C. van Wyk.
Koster: Piet de Jager.
Voorleser: Oud. J. F. Roos.
Ouderlinge: C. J. Koen, J. F. Roos, J. P. Jacobs.
Diakene: Piet de Jager, D. Jacobs.

LAEVELD.
Gestig 1921.

Sieletal: 438. Ledetal: 210. Aangeneem: 7. Gedoop: 12. Oorgekom met Attestasies: 0. Vertrek met Attestasies: 3.

Konsulent: Ds. C. H. Rautenbach.
Skriba: A. H. Helberg, Boshoek, P.K. Verlief.
Kassier: C. S. Muller, Avondshoek, P.K. Tzaneen.
Superintendent van Sondagskole: W. J. Smit, P.K. Duivelskloof.
Orrelis: A. H. Helberg.
Koster: P. J. de Bruyn.
Voorleser: H. C. de Beer.
Ouderlinge: C. S. Muller, H. L. J. Brokhorst, W. J. Smit, D. J. Venter, H. C. de Beer.
Diakene: A. H. Helberg, H. P. van Schalkwyk, N. J. van Schalkwyk, P. Botha, G. J. v. d. Gryp.

Ring Rustenburg.

POTGIETERSRUST.
Gestig 1921.

Sieletal: 830. Ledetal: 296. Aangeneem: 26. Gedoop: 52. Oorgekom met Attestasies: 7. Vertrek met Attestasies: 13. Getroud: 3 pare.

Konsulent: Ds. J. J. Prinsloo (Rustenburg).
Skriba: B. J. Vermooten, Langestraat, Potgietersrust.
Kassier: G. R. J. Strydom, Potgietersrust.
Superintendent van Sondagskole: C. A. Storm, Potgietersrust.
Orrelis: D. S. de Beer.
Koster: J. Z. Helberg.
Voorleser: 'n Ouderling.
Ouderlinge: H. P. Kern, F. J. Prinsloo, N. S. Wolmarans, J. A. Venter, C. A. Storm, A. J. Nortje, G. McDonald.
Diakene: G. R. J. Strydom, M. C. Genis, L. A. Pelser, F. J. J Potgieter, G. Smit, P. W. J. Venter, G. van Staden, F. Venter.

KOEDOESRAND.
Gestig 1924.

Sieletal: 280. Ledetal: 104. Aangeneem: 14. Gedoop: 12. Oorgekom met Attestasies: 0. Vertrek met Attestasies: 2. Getroud: 4 pare.

Konsulent: Ds. J. P. van den Berg.
Skriba: G. J. Smith, Tygerfontein, P.K. Maasstroom.
Kassier: J. J. Diederiks, Buffelsdrift, P.K. Zwartwater.
Orrelis: Mev. Ellie Grobler.
Koster: H. L. Joubert.
Voorleser: Ouderling F. J. Grobler.
Ouderlinge: F. J. Grobler, L. van Niekerk, P. van der Merwe, F. S. Nortje, G. P. Steenkamp, J. S. Viljoen.
Diakene: D. G. van der Heever, J. J. Diederiks, H. L. Joubert, L. J. J. van Wyk, S. van Emmenis.

Ring Rustenburg.

BRITS.
Gestig 1927.

Sieletal: 1324. Ledetal: 575. Aangeneem: 45. Gedoop: 54. Oorgekom met Attestasies: 33. Vertrek met Attestasies: 3.

Predikant-Konsulente: Ds.. S. Vermooten en Ds. C. H. Rautenbach.
Skriba: A. D. W. Wolmarans, P.K. Pansdrift.
Kassier: R. v. d. Bergh, Bus 84, Brits.
Superintendent van Sondagskole: M. C. Stander, P.K. Brits.
Koster: G. D. Scheepers.
Ouderlinge: T. Rutgers, J. C. J. van Schalkwyk, T. F. G. Pistorius, A. Moll, J. M. van Vuren, C. J. Ras, H. J. Visser, W. du Preez, G. N. v. d. Berg, D. J. de Villiers, J. F. Michau, A. J. van Zyl, P. Oberholzer, J. van Staden.
Diakene: R. v. d. Bergh, H. v. d. Westhuizen, A. C. Willemse, M. J. Fourie, G. Lindeque, L. J. B. Smit, C. H. Blignaut, G. Oosthuizen, C. G. Coetzee, J. Botes, M. C. Stander, J. J. du Preez, J. A. van Wyk, A. D. W. Wolmarans.

VLIEGEPOORT.
Gestig 1931.

Sieletal: 400. Ledetal: 190.
Predikant: Ds. J. J. Prinsloo. *Konsulent*: Ds. J. P. v. d. Berg.
Skriba: Oud. G. F. T. Pistorius, Rooi krans, P.K. Leeuwpoort, oor Warmbad.
Kassier: Diaken J. B. J. van Deventer, Klipgat, P.K. Mebani, oor Rooiberg.
Superintendent van Sondagskole: Oud. H. T. Pelser, Duikerpan, P.K. Kransberg, oor Warmbad.
Koster: S. J. van Deventer.
Voorleser: Oud. G. F. T. Pistorius.
Ouderlinge: H. J. Putter, G. F. T. Pistorius, H. F. Pelser, J. G. W. Basson.

Ringe Rustenburg—Lydenburg.

Diakene: D. R. Jacobs, J. B. J. van Deventer, J. H. Steenekamp, C. J. Opperman, J. A. Opperman.

SOEKMEKAAR.
Gestig 1931.

Sieletal: 101. Ledetal: 49. Aangeneem: 1. Gedoop: 1.

Konsulent: Ds. J. J. Prinsloo (Rustenburg).
Skriba: H. F. Jacobs, Helpmekaar, Pos Munnik.
Voorleser: D. F. Jacobs.
Ouderlinge: D. F. Jacobs, S. M. Venter.
Diakene: F. C. Venter en D. J. Venter.

RING VAN LYDENBURG.

Gemeentes: Middelburg, Trichardtsfontein, Dullstroom, Chrissiesmeer, Ermelo, Erasmus, Piet Retief, Bethal, Roossenekal, Nebo, Lydenburg, Witbank, Witrivier.

Rings Kommissie:

Voorsitter: Ds. A. J. Barger, Middelburg.
Sekundus Voorsitter: Oudl. J. P. Prinsloo, P.K. Delmas.
Skriba: Ds. J. G. M. Dreyer, Ermelo.
Sekundus Skriba: Oudl. H. Hofland, P.K. Dullstroom.
Ouderlinge: primi: J. H. Vorster, T. C. B. Erasmus, W. A. van Schalkwyk.
Sekundi: L. van Rensburg, S. J. Joubert, F. J. Botha.

MIDDELBURG, TVL.
Gestig 1864.

Sieletal: 1090. Ledetal: 493. Aangeneem: 36. Gedoop: 43. Oorgekom met Attestasies: 32. Vertrek met Attestasies: 23. Getroud: 19 pare.

Predikant: Ds. A. J. Barger. *Konsulent*: Ds. Joh. Dreyer.
Skriba: A. J. Pretorius, Suidstraat, Middelburg, Tvl.

Ring Lydenburg.

Kassier: J .C. S. v. Woudenberg, Bus 56, Middelburg.
Orrelis: A. J. Pretorius.
Koster: S. J. Marais.
Voorleser: B. D. Bierman.
Ouderlinge: J. H. Erasmus, A. P. B. Breytenbach, B. D. Bierman, S. J. Joubert, S. J. Duvenage, P. de Vos, W. F. Swanepoel, J. Linnenkamp, J. J. de Kock, J. E. Volschenk.
Diakene: M. J. H. v. Wyk, T. F. Prinsloo, P. E. Swart, W. W. Roelofse, P. J. L. Bierman, J. J. R. v. d. Merwe, J. H. Botha, J. v. d. Bank, N. v. Wyk, G. Gouws. A. J. Pretorius.

TRICHARDTSFONTEIN.
Gestig 1879.

Sieletal: 867. Ledetal: 450. Aangeneem: 24. Gedoop: 37. Oorgekom met Attestasies: 19. Vertrek met Attestasies: 36.

Konsulent: Ds. J. G. M. Dreyer.
Skriba-Kassier: W. A. v. Schalkwyk, van Schalkwyksrust, P.K. Trichard.
Koster: W. H. Cooper.
Voorleser: Ouderling D. P. J. van Schalkwyk.
Ouderlinge: D. P. J. van Schalkwyk, C. H. Booysen, M. C. J. van Schalkwyk, J. C. de Lange, S. T. Prinsloo (G. seun), W. A. van Schalkwyk.
Diakene: J. H. van Schalkwyk, G. B. C. Bester, J. D. Potgieter, A. N. Steenkamp (A. seun), J. A. Oberholzer, G. Klopper, L. J. Venter.

DULLSTROOM.
Gestig 1887.

Sieletal: 630. Ledetal: 265. Aangeneem: 6. Gedoop: 9. Oorgekom met Attestasies: 13. Vertrek met Attestasies: 12.

Konsulent: Ds. J. G. M. Dreyer.
Skriba: H. Hofland, Bus 4, Dullstroom.

Ring Lydenburg.

Kassier: W. P. Diepraam, Dullstroom.
Superintendent van Sondagskole: T. N. H. Janson, Bus 19, Dullstroom.
Orrelis: H. Ahlers.
Koster: C. J. Ahlers.
Voorleser: H. Hofland.
Ouderlinge: H. Hofland, C. J. J. Joubert, M. S. Grobler, F. Buitendag, P. J. Oelofse, R. J. Laubscher, J. C. Zwagemaker, P. J. L. Venter.
Diakene: H. F. Mulder, I. J. Marais, C. J. Ahlers, W. C. Greyling, J. L. Rudolph.

CHRISSIESMEER.
Gestig 1882.

Sieletal: 400. Ledetal: 220. Aangeneem: 15. Gedoop: 13. Oorgekom met Attestasies: 6. Vertrek met Attestasies: 6. Getroud: 1 paar.
Predikant: Ds. J. G. M. Dreyer. *Konsulent*: Ds. A. J. Barger.
Skriba-Kassier: M. Bos, Chrissiesmeer.
Orrelis: Mev. A. Buitendag.
Koster: P. Steyn.
Voorleser: J. A. v. d. Linde.
Ouderlinge: L. M. Stoop, J. A. v. d. Linde, J. Smit, C. v. der Vyver, S. W. J. Meyer, M. Bos.
Diakene: H. Harmse, H. du Preez, J. Engelbrecht, J. P. Meyer, T. van Niekerk, F. Buitendag.

ERMELO.
Gestig 1909.

Sieletal: 438. Ledetal: 230. Aangeneem: 10. Gedoop: 14. Oorgekom met Attestasies: 30. Vertrek met Attestasies: 4. Getroud: 2 pare.
Predikant: Ds. J. G. M. Dreyer. *Konsulent*: Ds. E. S. Mulder.
Skriba: Nico Wolmarans, Transvalia, P.K. Uitspanning.
Kassier: R. H. Heuff, P.K. Ermelo.

Ring Lydenburg.

Superintendent van Sondagskole: R. v. Rensburg, P.K. Ermelo.
Orrelis: P. Joubert.
Koster: H. v. Rensburg.
Voorleser: Ouderl. J. Labuschagne.
Ouderlinge: J. Labuschagne, P. Labuschagne, R. v. Rensburg, L. v. Rensburg, S. Joubert, M. Grobler, P. Swart.
Diakene: D. J. Struwig, M. Buitendag, F. Reyneke, M. Greyling, H. Fourie, F. G. Joubert, P. A. Venter, Nico Wolmarans.

ERASMUS.
Gestig 1913.

Sieletal: 1989. Ledetal: 1038. Aangeneem: 100. Gedoop: 80. Oorgekom met Attestasies: 16. Vertrek met Attestasies: 50. Getroud: 7 pare.
Predikant: Ds. E. S. Mulder. *Konsulent*: Ds. A. J. Barger.
Skriba: J. J. Prinsloo, Bus 1, Erasmus.
Kassier: M. J. Grobler, Klipeiland, P.K. Erasmus.
Superintendent van Sondagskole: Ds. E. S. Mulder, P.K. Erasmus.
Orrelis: Mevr. J. J. Prinsloo.
Koster: Jan van Niekerk.
Voorleser: G. C. Prinsloo (ouderl.)
Ouderlinge: J. P. Prinsloo, N. M. Viljoen, J. J. Prinsloo, P. K. P. Minnaar, G. C. Prinsloo, W. A. S. Rudolph, P. J. J. v. Rensburg, P. C. Breytenbach, J. J. Prinsloo, J. J. Botha, L. P. Swanepoel, P. C. Breytenbach, G. G. Roets, D. B. Snyman, N. J. J. van Rensburg, A. J. de Lange, Paul Prinsloo, J. J. Vermaak.
Diakene: M. J. Grobler, J. J. v. Staden, C. Joubert, A. C. Greyling, B. Spies, F. J. P. Breytenbach, F. J. Snyman, H. A. Roets, J. G. Gauché, E. Botha, P. P. F. Prinsloo, W. S. J. B. Jansen, P. T. Vermaak, H. A. Roets, G. Coertse, J. J. Prinsloo, S. F. Coertse, J. D. Venter.

Ring Lydenburg.

PIET RETIEF.
Gestig 1916.

Sieletal: 110. Ledetal: 50. Aangeneem: 2. Gedoop: 9. Oorgekom met Attestasies: 16. Vertrek met Attestasies: 6.

Konsulent: Ds. J. G. M. Dreyer.
Skriba-Kassier: J. H. Pistorius, Bus 70, Piet Retief.
Ouderlinge: A. C. de Klerk.
Diakene: N. G. C. Engelbrecht.

BETHAL.
Gestig 1918.

Sieletal: 629. Ledetal: 338. Aangeneem: 15. Gedoop: 30. Oorgekom met Attestasies: 18. Vertrek met Attestasies: 9. Getroud: 2 pare.

Predikant: Ds. J. G. M. Dreyer. *Konsulent*: Ds. E. S. Mulder.
Skriba-Kassier: J. Hoogland, Bus 81, Bethal.
Superintendent van Sondagskole: J. M. Wolmarans,
Koster: A. Menser.
Ouderlinge: B. J. Prinsloo, J. P. Visage, T. C. J. Erasmus, P. J. N. Esterhuysen, W. J. Engelbrecht, N. S. Grobler.
Diakene: J. L. Mulder, L. A. Erasmus, B. Greyling, C. Taljaard, M. G. v. d. Hoven, M. D. Greyling, J. M. Wolmarans.

ROOSSENEKAL.
Gestig 1919.

Sieletal: 1056. Ledetal: 434. Aangeneem: 24. Gedoop: 49. Oorgekom met Attestasies: 6. Vertrek met Attestasies: 20. Getroud: 4 pare.

Konsulent: Ds. A. J. Barger.
Skriba-Kassier: Jac. J. Reyneke, Roossenekal.
Superintendent van Sondagskole: C. J. Strydom, P.K. Roossenekal, Middelburg, Tvl.
Orrelis: L. P. Stoltz.

Ring Lydenburg.

Koster: C. P. Malan.
Voorleser: Oudl. F. J. Botha.
Ouderlinge: F. J. Botha, C. J. Strydom, N. M. S. Ferreira, M. M. Bezuidenhout, M. J. Hough, J. H. de Beer, P. P. v. d. Berg en H. ten Zeldam Ganswyk.
Diakene: P. L. Steenkamp, J. L. Enslin, I. H. Potgieter, M. A. P. Swanepoel, H. J. Oosthuizen, C. J. Jacobs, J. J. Venter en H. J. Prinsloo.

NEBO.
Gestig 1924.

Sieletal: 312. Ledetal: 159. Aangeneem: 14. Gedoop: 21. Oorgekom met Attestasies: 4. Vertrek met Attestasies: 0. Getroud: 2 pare.

Konsulent: Ds. A. J. Barger.
Skriba: D. D. van der Nest, Goedgedacht 419, P.K. Nebo.
Kassier: F. S. Botha, Leeuwkraal, P.K. Nebo.
Superintendent van Sondagskole: Mej. Chrissie Botha, Leeuwkraal, Nebo.
Koster: F. Britz.
Voorleser: Ouderl. P. H. Ferreira.
Ouderlinge: P. H. Ferreira, P. H. Lindeque, C. Engelbrecht, M. C. Botha, P. L. Zietsman.
Diakene: J. C. Kruger, P. D. Malan, A. Jacobs, L. Ferreira, M. J. Pieterse.

LYDENBURG.
Gestig 1927.

Sieletal: 422. Ledetal: 209. Aangeneem: 13. Gedoop: 24. Oorgekom met Attestasies: 10. Vertrek met Attestasies: 1.

Konsulent: Ds. E. S. Mulder.
Skriba: P. J. Wolmarans, Bus 5 Lydenburg.
Kassier: J. P. Joubert, priv. sak Boschhoek, Lydenburg.
Koster: A. Beetge.

Ring Lydenburg.

Voorleser: Ouderl. J. Viljoen.

Ouderlinge: J. Viljoen, Koos Joubert, D. G. S. Wolmarans, S. J. Schoeman, C. J. Broodryk, J. M. A. Geldenhuis.

Diakene: J. P. Joubert, Jaap Joubert, Piet Joubert, C. J. Oosthuizen, W. Prinsloo, J. G. le Roux.

WITBANK.

Gestig 1927.

Sieletal: 1076. Ledetal: 485. Aangeneem: 26. Gedoop: 42. Oorgekom met Attestasies: 32. Vertrek met Attestasies: 1. Getroud: 11 pare.

Predikant: Ds. A. J. Barger. *Konsulent*: Ds. E. S. Mulder.

Skriba: A. J. Bekker, Bus 2, Witbank.

Kassier: I. M. V. Jacobson, Poskantoor Staf, Witbank.

Koster: H. Schoeman.

Voorleser: J. H. Vorster.

Ouderlinge: J. H. Vorster, M. C. Pretorius, H. P. van Niewenhuizen, H. D. Pretorius, A. J. Stone, F. J. Viljoen, A. Jacobs, P. C. Bezuidenhout.

Diakene: B. J. Prinsloo, I. M. V. Jacobson, P. van der Westhuizen, J. H. Vorster, Jnr., M. C. Prinsloo, J. Bierman, Louis J. A. Bezuidenhout, J. M. Lagrange.

WITRIVER.

Gestig 1930.

Sieletal: 41. Ledetal: 22. Gedoop: 2.

Konsulent: Ds. E. S. Mulder.

Skriba-Kassier: J. P. Jooste, P.K. Plaston,

Ouderling: A. B. Jooste.

Diaken: G. D. Viljoen.

RING VAN STANDERTON.

Gemeentes: Volksrust, Heidelberg, Standerton, Johannesburg, Germiston, Eendracht, Memel, Pietermaritzburg, Brakpan, Strydpan, Durban, Turffontein, Kensington, Newlands, Glencoe.

Rings Kommissie:

Voorsitter: Ds. A. Oosthuizen.

Sekundus Voorsitter: Ds. L. E. Brandt.

Skriba: Ds. T. F. J. Dreyer.

Sekundus Skriba: Ds. J. J. Prinsloo, Johannesburg.

Ouderlinge: primi: P. A. Ras. C. P. S. Barnard, F. Malan; *Sekundi*: J. du Plessis, J. C. Steinman, W. v. d. Westhuizen.

Superintendent van Sondagskole: Ds. A. Oosthuizen.

VOLKSRUST.

Gestig 1861.

Sieletal: 691. Ledetal: 325. Aangeneem: 32. Gedoop: 47. Oorgekom met Attestasies: 25. Vertrek met Attestasies: 34. Getroud: 9 pare.

Predikant: Ds. P. W. Venter. *Konsulent*: T. F. J. Dreyer.

Skriba: L. G. Mostert, Bus 16, Volksrust.

Kassier: J. C. v. Deventer, Waterval, P.K. Ingogo.

Superintendent van Sondagskole: L. G. Mostert, Bus 16, Volksrust.

Orrelis: Mevr. S. Struweg.

Koster: F. P. Struweg.

Voorleser: J. A. A. Stoop.

Ouderlinge: P. G. Slabberts, W. P. v. Oudshoorn, J. A. A. Stoop, D. G. Hattingh, F. P. Struweg, C. J. Viljoen, R. D. Ackerman, J. C. van Deventer, P. Smidt, P. J. Botha.

Diakene: J. S. Struweg, S. J. Struweg, J. J. Steenkamp, C. H. van Oudshooren, J. L. van Ede, F. Lourens, G. C. L. Ackerman, P. Grobler, J. C. van Deventer (A.sn), F. B. Prollius, C. Nell.

Ring Standerton.

HEIDELBERG.
Gestig 1865.

Sieletal: 2000. Ledetal: 818. Aangeneem: 87. Gedoop: 70. Oorgekom met Attestasies: 12. Vertrek met Attestasies: 31. Getroud: 26 pare.

Predikant: Ds A. Oosthuizen. *Konsulent*: Ds. T. Dreyer.

Skriba-Kassier: F. Boltman, Maraisstraat.

Superintendent van Sondagskole: Mnr. J. Geers, Marestraat.

Orreliste: Mev. H. de Beer.

Koster: M. Fourie.

Voorleser: P. D. Bekker.

Ouderlinge: R. J. Crowther, T. F. Steyn, Jacob van der Westhuizen, Piet Brits, P. D. Bekker, B. J. Smit, L. H. Jordaan, F. J. van der Westhuizen, Nicolaas Jacobs, D. A. Minne, C. F. J. Strydom, C. P. Engelbrecht, A. Gouws, A. J. Greyling, J. M. Basson, J. H. Mulder, S. G. A. Nortje.

Diakene: C. J. Strydom, N. H. Jacobs, H. P. Strydom, D. S. Jacobs, J. A. Greyling, P. H. Henning, P. G. Jacobs, P. Steyn, Cornelis Brits (R.seun), A. van den Berg, J. J. Koekemoer, G. P. Bierman, P. F. Strydom, Schalk Brits, Sarel J. van der Westhuizen, Cornelis Brits (D.seun), Sarel van der Westhuizen.

STANDERTON.

Sieletal: 1140. Ledetal: 525. Aangeneem: 33. Gedoop: 56. Oorgekom met Attestasies: 25. Vertrek met Attestasies: 9. Getroud: 17 pare.

Predikant: T. F. J. Dreyer, B.A., B.D., *Konsulent*: Ds. A. J. G. Oosthuizen.

Skriba: Arie Visage, Bus 5, Charl Celliers.

Kassier: Mevr. Ds. T. F. J. Dreyer, Paarlstraat, Standerton.

Superintendent van Sondagskole: P. Pretorius, Burgerstraat, Standerton.

Ring Standerton.

Orrelis: Mevr. Ds. T. F. J. Dreyer.

Koster: J. Pienaar.

Voorleser: P .C. Oberholzer.

Ouderlinge: G. J. Engelbrecht, P. W. Labuschagne, J. S. Riekert, P. Oberholzer, J. H. Pienaar, N. J. Snyman, J. J. P. Meyer, M. J. Stoop, P. G. Steyn, J. Wolmarans, G. F. Marx.

Diakene: J. G. Steyn, A. A. S. Grobler, R. Dreyer, J. E. Coetzee, M. J. Wolmarans, L. Stoop, F. J. van Rensburg, J. v. d. Merwe, C. T. Mostert, G. P. Pretorius, A. Marais.

JOHANNESBURG.
Gestig 1895.

Sieletal: 2070. Ledetal: 1150. Aangeneem: 96. Gedoop: 130. Oorgekom met Attestasies: 53. Vertrek met Attestasies: 35. Getroud: 22 pare.

Predikant: Ds. J. J. Prinsloo, Twickenhamlaan, Auckland Park, Johannesburg. *Konsulent*: Ds. J. J. Kuhn.

Skriba: F. van Binnendyk, 90 Eerste-laan, Auckland Park, Johannesburg.

Kassier: W. van Namen, Meischke gebou, Johannesburg.

Orrelis: Mevr. G. du Preez.

Koster: P. Viviers, 41 7de straat, Vrededorp.

Voorleser: 'n Ouderling.

Ouderlinge: P. P. Jacobs, B. J. Smit, C. C. Mostert, G. A. Swanepoel, B. J. Wolmarans, J. H. Lingenfelder, J. J. J. Steyn, J. Esterhuizen, S. Budricks, W. J. Pretorius, H. A. Viljoen, I. S. v. d. Linde, F. A. Smith,, C. J. van Tonder, S. J. Buitendag, J. G. v. d. Berg, B. N. Viljoen, A. Heyneke.

Diakene: R. J. Jacobs, J. A. v. d. Westhuizen, J. F. v. d. Merwe, N. J. Strydom, D. A. C. Pretorius, C. J. van Zyl, H. J. J. McClean, J. P. Horn, G. E. Moss, S. J. Potgieter, S. J. Venter, F. Venter, J. L. Botha, J. Swarts, A. F. Dreyer.

Ring Standerton.

GERMISTON.
Gestig 1911.

Sieletal: 1494. Ledetal: 530. Aangeneem: 42. Gedoop: 136. Oorgekom met Attestasies: 54. Vertrek met Attestasies: 26. Getroud: 15 pare.

Predikant: Ds. J. J. Kuhn. *Konsulent*: A. J. G. Oosthuizen.

Skriba: H. B. L. Kruger, Posbus 16, Germiston.

Skriba van Registrasie: J. H. Barnard, 72 Oosthuizenstraat, Germiston.

Kassier: C. H. P. Venter, 20 Argylestraat, Germiston

Superintendent van Sondagskole: G. P. Strydom, 39 Oosthuizenstraat, Germiston.

Orrelis: Mevr. H. S. E. Jordaan.

Koster: J. A. Smith.

Voorleser: 'n Ouderling.

Ouderlinge: P. I. van Zyl, F. D. Malan, P. J. Senekal, W. G. Earle, C. E. Roets, N. W. Kleinhans, J. W. Germishuizen, P. A. Cronje, M. P. Taljaart, H. B. L. Kruger, J. N. Heyneke, M. J. Potgieter, H. S. E. Jordaan, I. J. Smit, M. A. Oberholzer, J. H. Smith, A. Kotze.

Diakene: G. P. Strydom, J. Norval, J. A. P. Nel, P. C. van den Heever, W. A. van Dyk, B. H.J. Strydom, K. F. Jankowitz, C. A. J. van Heerden, T. H. van Niewenhuizen, F. J. Oberholzer, I. J. Swanepoel, N. C. Erasmus, L. J. van Niekerk, R. J. Rossau, L. G. Stoop, D. J. J. Strydom, J. J. Bekker.

EENDRACHT.
Gestig 1917.

Sieletal: 765. Ledetal: 425. Aangeneem: 24. Gedoop: 41. Oorgekom met Attestasies: 20. Vertrek met Attestasies: 19. Getroud: 1 paar.

Konsulent: T. F. J. Dreyer.

Skriba-Kassier: P. A. Ras, P.K. Bosmansfontein, oor Greylingstad.

Orrelis: Mevr. J. P. Prinsloo.

Ring Standerton.

Koster: J. H. J. Venter.

Voorleser: Ouderling J. P. Prinsloo.

Ouderlinge: P. A. Ras, P. P. Roets, C. P. Willemse. J. P. Prinsloo, H. J. F. Venter, A. P. Prinsloo, D. J. Prinsloo en J. J. Venter.

Diakene: A. P. Roelofse, H. W. Nel, G. Visage, D. J. Botha, J. P. v. d. Merwe, L. C. Muller, I. P. Bezuidenhout en N. M. Prinsloo.

MEMEL.
Gestig 1914.

Sieletal: 109. Ledetal: 61. Aangeneem: 4. Gedoop: 2. Oorgekom met Attestasies: 2. Vertrek met Attestasies: 5. Getroud: 2 pare.

Predikant: Ds. P. W. Venter. *Konsulent*: Ds. J. J. Prinsloo.

Skriba-Kassier: P. L. Moolman, Bus 49, Memel, O.V.S.

Orrelis: Mej. Lottie Uys.

Koster: J. Naudé.

Voorleser: 'n Ouderling.

Ouderlinge: P. L. Moolman, W. H. Brooks, Jnr., H. Holtzhausen.

Diakene: A. I. Moolman, J. J. van Staden, L. Madden.

PIETERMARITZBURG.
Gstig 1921.

Sieletal: 53. Ledetal: 33. Aangeneem: 1. Gedoop: 6. Oorgekom met Attestasies: 0. Vertrek met Attestasies: 6.

Konsulent: Ds. P. W. Venter, Volksrust.

Skriba-Kassier: M. J. Burger, 16 Institute Rd.

Orrelis: Mevr. Kloppers.

Ouderlinge: A. L. Hattingh, P. B. van Zyl, D.. H. Botes.

Diakene: M. J. Burger, G. P. J. Scheepers, F. C. Vorster.

Ring Standerton.

BRAKPAN.

Gestig 1925.

Sieletal: 1095. Ledetal: 474. Aangeneem: 32. Gedoop: 65. Oorgekom met Attestasies: 79. Vertrek met Attestasies: 10. Getroud: 10 pare.

Predikant: Ds. M. M. Grobler. *Konsulent*: Ds. L. E. Brandt.

Skriba: S. J. Matthee, Bus 136, Brakpan.

Kassier: M. C. du Toit, 53 Kingswaylaan, Brakpan.

Superintendent van Sondagskole: Ds. M. M. Grobler, 389, Springsweg, Brakpan.

Orrelis: Mevr. W. G. Fick.

Koster: P. J. Ferreira.

Voorleser: J. S. Marais.

Ouderlinge: J. L. van Heerden, J. S. Marais, W. v. d. Westhuizen, J. L. Kruger, A. J. Pelser, C. J. Bezuidenhout, W. C. Faure, C. A. Oosthuizen, C. J. Prinsloo, J. G. Lehmann, J. A. van Coller.

Diakene: C. P. Steyn, F. A. Vorster, W. Scrooby, P. J. v. d. Westhuizen, C. J. Joubert, J. G. Ferreira, P. I. Peens, M. C. Breytenbach, P. J. Eloff, M. J. Willemse, W. J. de Beer.

STRYDPAN.

Gestig 1926.

Sieletal: 195. Ledetal: 92. Aangeneem: 10. Gedoop: 16. Oorgekom met Attestasies: 1. Vertrek met Attestasies: 17.

Konsulent: Ds. J. J. Prinsloo (Johannesburg).

Skriba: S. M. van Dyk, Droogefontein, P.K. Sundra Rail.

Kassier: Oud. J. C. du Plessis, Droogefontein, P.K. Eloff Rail.

Superintendent van Sondagskole: A. H. du Plessis, P.K. Strydpan.

Orrelis: C. Marnewick.

Voorleser: Oud. J. Rudolph.

Ouderlinge: J. Rudolph, J. C. du Plessis.

Diakene: P. Krugell, S. M. van Dyk.

Ring Standerton.

DURBAN.

Gestig 1927.

Sieletal: 280. Ledetal: 130.

Konsulent: Ds. P. W. Venter.

Skriba-Kassier: J. C. Olivier, 336A Point Road, Durban.

Ouderlinge: (Geen opgawe).

Diakene: (Geen opgawe).

TURFFONTEIN.

Gestig 1929.

Sieletal: 613. Ledetal: 309. Aangeneem: 46. Gedoop: 19. Oorgekom met Attestasies: 19. Vertrek met Attestasies: 0. Getroud: 5 pare.

Predikant: Ds. L. E. Brandt, Oakdene, P.K. Rosettenville, Johannesburg.

Skriba: A. J. de Kock, Bus 9, Crown Mines, Johannesburg.

Kassier: J. C. Loubscher, 60 Schullerstraat, Forest Hill, Johannesburg.

Superintendent van Sondagskole: Ds. L. E. Brandt, Oakdene, P.K. Rosettenville, Johannesburg.

Orrelis: Mej. S. Louscher.

Koster: D. R. Opperman.

Ouderlinge: G. P. J. Labuschagne, C. F. Basson, J. H. van Dyk, J. P. Mare, S. H. Pieterse, D. J. D. Coetzee, Ph. Th. van Staden.

Diakene: A. J. Mouton, J. A. Colyn, C. J. Botha, J. C. Loubscher, C. J. Coertze.

KENSINGTON.

Gestig 1929.

Sieletal: 657. Ledetal: 310. Aangeneem: 35. Gedoop: 29. Oorgekom met Attestasies: 15. Getroud: 5 pare.

Predikant: Ds. L. E. Brandt.

Skriba-Kassier: B. W. Janson, No. 4 Durhamstraat, P.K. Orange Grove.

Ring Standerton.

Superintendent van Sondagskole: Ds. L. E. Brandt.
Voorleser: Ouderlinge om die beurt.
Ouderlinge: C. P. S. Barnard, P. P. v. d. Berg, J. J. Taljaard, A. D. Smit, M. J. van Staden, L. v. d. Ryst, J. H. Potgieter, M. J. Esterhuizen, J. M. Theunissen.
Diakene: P. W. J. Schutte, J. H. le Roux, N. J. D. Woest, W. McLean, W. C. Nel, J. van Belkum.

NEW LANDS.
Gestig: 1929.

Sieletal: 470. Ledetal: 210. Aangeneem: 19. Gedoop: 28. Oorgekom met Attestasies: 14. Vertrek met Attestasies: 13. Getroud: 10 pare.

Konsulent: Ds. M. M. Grobler.
Skriba: G. J. Koekemoer, 5 7de Straat, Greymont, P.K. Newville.
Kassier: G. Oberholzer, Van Zyl-weg, New Lands, P.K. Newville.
Superintendent van Sondagskole: H. J. L. van Vuuren, 81 Markstraat, New Lands, P.K. Newville.
Orrelis: Mevr. E. Morris.
Koster: J. F. N. Oberholzer.
Voorleser: Oud. J. J. Opperman.
Ouderlinge: G. Oberholzer, J. J. Opperman, C. Hattingh.
Diakene: G. J. Koekemoer, E. Bezuidenhout, J. J. v. d. Berg.

GLENCOE.
Gestig 1929.

Sieletal: 175. Ledetal: 82. Aangeneem: 5. Gedoop: 10. Oorgekom met Attestasie: 29. Vertrek met Attestasie: 0.

Konsulent: Ds. M. M. Grobler, Brakpan.
Skriba-Kassier: J. S. Pretorius, Bus 5, Glencoe.
Superintendent van Sondagskole: J. S. Pretorius, Bus 5, Glencoe.

Rhodesia.

Voorleser: Oud. P. Meyer.
Ouderlinge: C. J. Coetzer, J. C. Steinmann, I. W. de Jager, P. Meyer.
Diakene: Jimmy Meyer, F. Wessels, J. A. L. Steinmann, J. S. Pretorius.

ONDER TOESIG VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERK VERGADERING.

Gemeentes: Gwelo, Enkeldoorn, Fort Victoria, Lusaka, Salisbury, Rensburg Rus, Arusha en S.W. Afrika (vroeër Humpata).

GWELO.
Gestig 1923.

Sieletal: 240. Ledetal: 130. Gedoop: 11. Getroud 3 pare.

Koster: Joubert.
Ouderlinge: P. du Preez, Ch. Cocklin, M. Olivier, B. D. Marais, N. H. Visser, C. Opperman.
Diakene: C. W. Kleynhans, T. A. Louw, P. van Rensburg.

ENKELDOORN.
Gestig 1928.

Sieletal: 100. Ledetal: 48. Aangeneem: 5. Gedoop: 1.

Skriba-Kassier: B. H. Bester, Rietkop, P.K. Enkeldoorn.
Ouderlinge: B. H. Bester, P. Brits.
Diakene: E. J. Brits, J. J. Kruger.

FORT VICTORIA.
Gestig 1928.

Sieletal: 52. Ledetal: 24.

Skriba-Kassier: J. H. Bezuidenhout, P.K. Mashaba by Fort Victoria, S.R.
Ouderlinge: J. H. Bezuidenhout.
Diaken: H. Strydom.

Rhodesia—Oos-Afrika.

LUSAKA (NOORD RHODESIA).
Gestig 1930.

Sieletal: 32. Ledetal: 21. Aangeneem: 7.
Skriba-Kassier: H. Neethling, Doringpoort, Lusaka.
Ouderling: W. H. Neethling.
Diakene: D. van Dyk.

SALISBURY.
Gestig 1931.

Sieletal: 30. Ledetal: 20. Oorgekom met Attestasies: 4.
Ouderling: H. Strydom.
Diaken: G. L. Oosthuizen.

RENSBURGRUS, KENYA.
Gestig 1910.

Sieletal: 188. Ledetal: 117. Aangeneem: 9. Gedoop: 5. Oorgekom met Attestasies: 1. Vertrek met Attestasies: 2.
Skriba: F. S. Olivier, Goewt. Skool 140, P.K. Eldoret.
Kassier: H. S. v. Rensburg, Eldoret, Kenya.
Koster: D. Engelbrecht.
Voorleser: P. L. Steenkamp.
Ouderlinge: T. P. Steenkamp, J. J. H. Engelbrecht, P. L. Steenkamp.
Diakene: H. S. v. Rensburg, L. S. Wolmarans, S. H. v. Rensburg.

ARUSHA (TANGANYIKA).
Gestig 1910.

Sieletal: 140. Ledetal: 60.
Skriba-Kassier: W. J. A. de Beer, Oldonjo-Sambo, Arusha.
Koster: J. A. Venter.
Voorleser: W. Pretorius.
Ouderlinge: J. J. v. d.Westhuizen, W. Pretorius.
Diakene: Ph. v. d. Westhuizen, P. Bekker.

S.W. AFRIKA (vroeër HUMPATA).

Die Gemeente word nou gereorganiseer.

STATISTIEK.

Ring van	Siele	Lid-mate	Aange-neem	Ge-doop	Ge-troud (pare)
Potchefstroom ...	12191	5881	447	624	132
Standerton	11807	5476	466	655	122
Rustenburg	13729	6160	412	586	83
Lydenburg	9060	4393	285	373	48
Zeerust	7533	3713	226	314	33
Gemeentes buite die Unie	782	420	21	24	3
	55102	26043	1857	2576	421

Laat m' in U blijven, groeyen, bloeyen,
O Heiland, die de wynstok zyt!
Uw kracht moet in my overvloeyen,
Of 'k ben een wis verderf gewyd.
Doorstroom, beziel en zegen my,
Opdat ik waarlyk vruchtbaar zy.

Ik kan myzelf geen wasdom geven:
Niets kan ik zonder U, o Heer!
In uw gemeenschap kiemt er leven
En levensvolheid meer en meer!
Uw Geest zy in my uitgestort,
De rank, die U ontvalt, verdort.

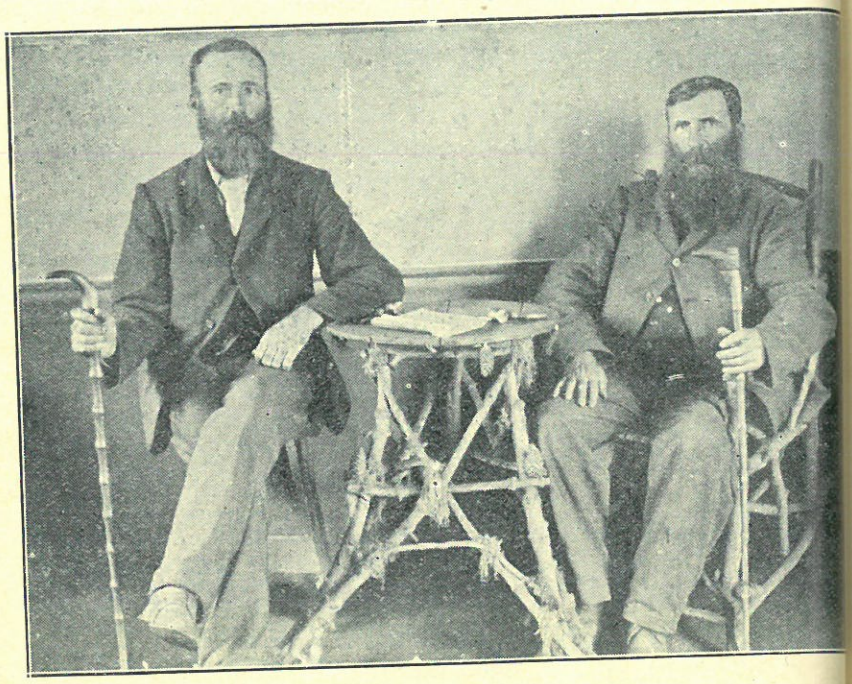

Hierdie portret is tydens die Drie-jarige Oorlog op St. Helena geneem. Links sit Br. G. C. Prinsloo, tans nog ouderling van Erasmus, en regs sy broer J. J. Prinsloo, agt-en-dertig jaar lang Kerkeraadslid van genoemde Gemeente, eers diaken en daarna ouderling. Hy is op 8 Aug. 1914 gestorwe. Hierdie twee broers is twee seuns van wyle komdt. Salmon Prinsloo van Pretoria en kleinseun van J. J. Prinsloo, in 1842 Voorsitter van die Natalse Volksraad.

S.P.E.

OVERDENKING.

Matth. 25 : 31 en 32. En wanneer de Zoon des Menschen komen zal in Zijne heerlijkheid, en al de heilige engelen met Hem, dan zal Hij zitten op den troon Zijner heerlijkheid en voor hem zullen al de volken vergaderd worden.

In Matth. 24 en 25 geeft de Heere Jezus in een aantal gelijkenissen aan zijne discipelen inlichting over de dingen, die komen zullen in verband met de openbaring van zijn wederkomst en het oordeel, dat Hij dan over de wereld houden zal.

Eerst spreekt Hij over de smarten, die komen zullen in verband met oorlogen en hongersnooden en aardbevingen en de vreeselijke vermeerdering van ongerechtigheid en de verkouding van die liefde.

Dan zullen er valsche profeten en valsche Christussen opstaan en de verdrukking zal bijna onuithoudbaar zijn. Velen zullen verleid worden door de teekenen en wonderen, die door de valsche profeten zullen gedaan worden.

Maar daarna zal de Zoon des Menschen komen op de wolken des hemels met groote kracht en heerlijkheid en hij zal zijne uitverkorenen bijeen vergaderen.

Deze verschijning zal komen onverwacht te midden van het gewone dagelijksche leven van de menschen met al hun werk, en hun pleizier en hun zonde even als het was in de dagen van Noach, toen de zondvloed de menschen overviel, en zooals wij nu zien in onze dagen, wanneer door een storm of aardbeving of overstrooming soms honderden van menschen in een oogenblik de eeuwigheid in gaan op land of op zee.

Daarna volgen de gelijkenissen over het oordeel, waaruit wij verstaan moeten, dat het oordeel begint bij het huis Gods of bij degenen, die in den dienst van God de grootste voorrechten en dus ook de hoogste verplichtingen gehad hebben.

Eerst het oordeel over de dienstknechten, die over de ouderen gesteld waren om hun hun voedsel te geven ter rechter tijd. Het oordeel over deze voormannen zal zijn naar hun getrouwheid of ontrouw. Ik kan daarin niet anders zien, dan de aankondiging van het oordeel van Christus over de predikanten, ouderlingen en diakenen, zooals zij in onze kerk dienen of de voorgangers, welke namen zij ook mogen dragen in andere kerken.

Aan wien veel is gegeven in geestelijke zaken, in den dienst des Heeren, in een voorrange in de kerk, van dien zal ook veel geëischt worden. De Heere Jezus zal een bijzonder streng oordeel vellen over de leiders van Zijn gemeente op aarde en ontrouw zwaar straffen. Daar zal weening zijn en knersing der tanden.

Dit is recht, want ontrouw is een gruwelijke zonde en in dit geval is het niet de persoon zelf, die schade lijdt, maar de geheele gemeente, en een ontrouwe voorganger is tot nadeel voor velen, tot een aanstoot voor de geloovigen en voor de menschen, die buiten de gemeente staan.

Kunnen wij ook niet reeds nu zien, dat predikanten, die ontrouw zijn in hun heilige bediening, buitengewoon zwaar moeten boeten voor hun zonden en dat ouderlingen en diakenen, die hun werk niet goed doen hun heele afdeeling verwoesten en voor de heele gemeente tot een aanstoot zijn? Het is bij ons een vaste regel, dat zooals de ouderling en de diaken zijn, zoo is ook hun afdeeling in het bijwonen van de kerkdiensten en in het opbrengen van de kerkelijke bijdragen. Gezegend is de getrouwe, ijverige, werkzame, maar wee de ontrouwe Ouderling of Diaken. Het zou hem beter zijn, indien hij nooit dat werk ondernomen had, want hij zal over zichzelf een zwaar oordeel brengen en verantwoordelijk gehouden worden voor al de gemeenteleden in zijn afdeeling, evenals de predikant verantwoordelijk is voor zijn geheele gemeente en geoordeeld zal worden naardat hij getrouw of ontrouw geweest is in zijn bediening, in de zuivere prediking van het Evangelie, in de trouwe bearbeiding van oud en jong, gezonden en kranken, in alle

deelen van de Evangelie bediening, die hem opgedragen is.

Daarna volgt de bekende gelijkenis van de wijze en de dwaze maagden, die slechts gedeeltelijk op het oordeel betrekking heeft, maar meer een vermaning tot waakzaamheid is, gericht tot alle leden van de Christelijke kerk, die hopen door Jezus Christus zalig te worden, die verwachten met den bruidegom in te gaan tot de bruiloft en droevig teleurgesteld zullen zijn, wanneer zij op het laatste oogenblik bemerken, dat zij niet gereed zijn, omdat hun lampen uitgegaan zijn. Dit ziet klaarblijkelik op de gewone leden der gemeente, waarvan er zoo velen nalatig en achteloos geworden zijn en daardoor hun kans op het Koninkrijk Gods laten voorbijgaan.

Hoevelen zijn er niet in onze dagen, die de ernstige waarschuwing noodig hebben van de dwaze maagden. Hoevelen zijn er niet die er wel op rekenen door den Heere Jezus gered te zullen worden, maar die hun geestelijke voorrechten opgeteerd hebben, die geleefd hebben op de christelijke tradities van hun voorouders, maar die zelf een levend geloof hebben, die de olie van den Heiligen Geest niet in zich hebben om hun geestelijke leven als een heldere vlam te laten branden en schijnen in den dienst van hun Zaligmaker.

Er komt op het einde van elk leven, van elk individu, van elk volk, van elke gemeente een oordeel, een gericht, een afrekening. Wij kunnen wel, en wij doen dit allen dagelijks, het evenwicht van het leven laten overhellen naar de eene of andere zijde, tot ons oogenblikkelijk voordeel of tot nadeel van anderen, naar goed of naar kwaad, maar alle dingen zoeken weer de herstelling van het evenwicht en dat brengt onvermijdelijk een oordeel, en een vergelding op zedelijk gebied.

Na de gelijkenis van de maagden volgt de gelijkenis van de talenten.

Hierin zie ik een aankondiging van het oordeel over de gewone leden der Christelijke gemeente. Ieder Christen toch heeft van den Heere Jezus een of meer talenten ontvangen en de opdracht om daarmee te arbeiden voor

zijn Heere. De een heeft meer de ander minder ontvangen, maar het feit alleen, dat een mensch behoort tot de gemeente des Heeren is een talent, want daardoor heeft hij de kennis van het Evangelie, leeft hij onder de genade van den Heere Jezus Christus, en de liefde van God en de inwerking van den Heiligen Geest.

De Gemeente is niet een gesloten kring van uitverkorenen, die in zelfzuchtige zelfgenoegzaamheid, de zaligheid, die hun door Jezus Christus verworven is, voor zich zelf mogen houden en zich daarin verblijden, dat hun namen geschreven zijn in het boek des levens en op de andere menschen mogen neerzien als minderbevoorrechten en minderwaardigen. Elke Christen is geroepen te arbeiden als een getuige van Jezus Christus, zijn Heere en Zaligmaker en tot het uiterste te woekeren met de talenten hem toevertrouwd, terwyl zijn Heere buiten 'slands reizende is, d.w.z. niet zichtbaar onder de zijnen op aarde vertoeft. En elke Christen zal tot verantwoording geroepen worden, en een kans krijgen om te zeggen, wat hij gedaan heeft in zijn aardsche leven. Er zal een persoonlijke verantwoording zijn, waarbij het oordeel zal gaan over de vruchten van den arbeid en waarbij in aanmerking zal genomen worden de bekwaamheid van elk afzonderlijk en het aantal talenten, dat hij ontvangen heeft om mee te arbeiden.

Dan ullen sommigen kunnen aantoonen, dat zij ten volle gebruik gemaakt hebben van de gelegenheid, die zij gehad hebben; anderen zullen hun boosheid en luiheid trachten te verbergen, onder allerlei verwijten tegen hun Heere, zooals wij nu elken dag in de kerk menschen ontmoeten, die zelf niets doen, maar altyd iets hebben aan te merken en te verwijten en meenen daardoor zichzelf te kunnen vrijpleiten, als zij nalatig zijn in het volbrengen van hun eigen verplichtingen. Wij hooren bijna nooit sulke verwijten en aanmerkingen van de menschen, die hun plicht doen en hun deel vervullen in het werk van de Gemeente. Van de ontrouwen zal weggenomen worden het talent, dat zij ontvangen hadden en dat zij ongebruikt gelaten hadden, en zij zelf zullen uitgeworpen

worden buiten de gemeenschap van het Koninkryk Gods. Het oordeel ook over dezen zal vreeselijk zijn, want ook dit wordt aangeduid met weening en knersing der tanden.

De laatste gelijkenis spreekt van een heel anderen toestand.

De Heere, de Zoon des Menschen, is teruggekeerd van zijn buitenlandsche reis, Hij heeft zijn koninkrijk ontvangen, Hij komt in heerlijkheid omgeven door al zijne heilige engelen en dan zal Hij zitten op den troon zijner heerlijkheid en al de volken zullen voor hem vergaderd worden. De Zoon des Menschen, die een geworden was met het menschelijke geslacht, die niets onmenschelijks in zich heeft, de volmaakte mensch komt om te oordeelen over de menschen, de gewone menschen, die geen voorrechten gehad hebben.

Ik zie hierin de aankondiging van het oordeel over de heidenen, die het Evangelie niet gekend hebben, die niet in de voorrechten van de Gemeente des Heeren gedeeld hebben.

Ik vind hiervoor verschillende argumenten. Vooreerst is het welbekend, dat in de ooren van de Joden het woord volken, in het Hebreeusch Gooijim, in het Grieksch Ethné, altyd de beteekenis gehad heeft van de Heidenen, die buiten het verbond van God met zijn uitverkoren volk Israël stonden.

Voorts is het duidelijk uit de gelijkenis, dat deze menschen niet eerder gehoord hebben van of kennis gemaakt hebben met hun rechter. Zij worden van elkander gescheiden, maar zij weten zelf niet waarom. Er wordt hun ook geen gelegenheid gegeven zich persoonlijk te verantwoorden over de hun opgedragen taak en aan te toonen of zij getrouw of ontrouw geweest zijn. In hun geval is het lot beslist reeds voordat zij voor den Rechter verschijnen en volgens hun daden gedurende hun aardsche leven.

En wat is dan de maatstaf, die op hen toegepast wordt? Niet iets bijzonders, niet de uitvoering van een of andere opdracht, maar de eenvoudige menschelijkheid .

Want wat is het anders dan het beginsel van de allereenvoudigste menschelijkheid om aan een medemensch, die honger heeft te eten te geven, een naakte te kleeden, kranken en gevangenen te bezoeken, vreemdelingen te herbergen?

Dit is het beginsel van het gericht over de wereld, dat de Zoon des Menschen, Jezus Christus zich zoozeer een gemaakt heeft met het menschelijke geslacht, zich zoozeer verantwoordelijk gesteld heeft voor deze wereld, dat Hij alles weet, wat hier op aarde gebeurt, ook al weten de menschen niet van Hem en al kennen zij Hem niet. Hij kent de menschen, weet van hun daden en rekent daden, die aan andere menschen gedaan of niet gedaan zijn, als aan Hem persoonlijk gedaan of niet gedaan.

Omdat Hij zich zoo vereenzelvigd heeft met deze wereld heeft Hij het recht om te oordeelen, is het gericht in Zijne handen gegeven, kan Hij de eenen veroordeelen tot de eeuwige pijn en de anderen toelaten tot het eeuwige leven. En niemand zal daartegen eenig bezwaar kunnen maken, want het heiligst recht en de volmaakte waarheid zullen het vonnis uitspreken, terwijl het geweten voor den troon van het Heelal, het rechtvaardig vonnis staven zal.

De meest verborgen gedachten en overleggingen zullen openbaar worden en elkeen zal daar staan in al zijn naaktheid ten toongesteld voor het oog van alle medeschepselen.

Wat heeft nu deze laatste gelijkenis met ons Christenen te doen, indien wij geoordeeld zullen worden volgens de gelijkenis van de talenten? Niet direct, maar wel indirect en wel in dit verband.

Ons Christelijke leven is zoo laag gezonken, dat de maatstaf, die de Heere Jezus zal toepassen op de Heidenwereld, bij ons reeds is gaan gelden als een heel verdienstelijke regel voor ons als Christenen. Wij zijn langzamerhand de gewone elementaire menschelijkheid gaan beschouwen als iets bijzonder goeds, in plaats van te verstaan, dat wij niet alleen de hongerigen moeten te

eten geven, en de dorstigen te drinken, de vreemdelingen moeten herbergen en de naakten kleeden, de kranken en de gevangenen moeten bezoeken, maar dat wij nog veel meer moeten doen.

De Heere Jezus heeft aan Zijn discipelen voorgehouden, dat indien hun gerechtigheid niet overvloediger was, dan die van Schriftgeleerden en Farizeeërs, dat wil zeggen, van de vroome menschen van hun dagen, zij niet Zijn discipelen konden zijn. Dat geldt zeker vandaag nog.

Van ons als Christenen wordt verwacht, dat wij actief werkzaam zullen zijn met de ons toevertrouwde talenten, zullen woekeren voor onzen Koning en veel meer zullen doen dan wat van een heidenschen mensch, die geen hoogere beweegredenen heeft, die niet gedrongen wordt door de liefde van Christus, kan verwacht worden. Indien onze Zaligmaker zijn leven voor ons gegeven heeft, mag Hij dan niet verwachten, dat wij ons leven voor de broederen zullen geven?

Is er niet in dit licht gezien plaats voor oneindig veel verbetering in ons dagelijksch leven in het leven der Christelijke gemeente? Hoe zullen wij ons zelven verantwoorden, wanneer wij rekenschap moeten geven van ons rentmeesterschap? Het einde van elk leven, van elke periode is een afrekening, een vergelding, een herstelling van evenwicht en recht en in ons geval is dit gericht in de handen van onzen Heere Jezus Christus, die tegelijk is onze Rechter en onze Zaligmaker, die gelijk als wij is verzocht geweest, doch zonder zonde en die daarom een volkomen rechtvaardig oordeel kan en zal uitbrengen. Hem zij de eer.

L. E. BRANDT.

Nog eenmaal zal hij komen
Als rigter van 't heelal,
Die 't moede hoofd der vromen
Voor eeuwig kroonen zal.

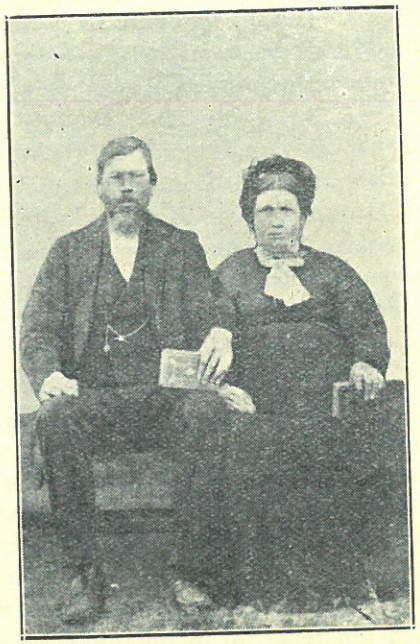

Dirk Petrus Johannes van Schalkwyk en sy eggenote Petronella du Plessis. Die portret is jare gelede geneem. Oom Dirkie was jarelang ouderling van Standerton (Trichardtsfontein), en is meermale met reg 'n "kerke pilaar" genoem. Op 7 Oktober 1911 is hy gestorwe.

S.P.E.

DIE BRIEF VAN PAULUS AAN DIE KOLOSSENSE.

I. Paulus, Apostel van Christus Jesus, deur die wil van God, en Timoteus die broeder, aan die heiliges in Kolosse en getroue broeders in Christus: Genade en vrede van God onse Vader! Ons dank God, Vader van onse Here Jesus Christus, terwyl ons altyd vir u bid, nadat ons gehoor het van u geloof in Christus Jesus en die liefde wat u het vir al die heiliges weëns die hoop wat vir u weggelê is in die hemel, waarvan u van-te-vore gehoor het deur die Woord der Waarheid, die Evangelie wat tot u gekom het,—soos wat dit in die hele wereld uit sigself vrugdraend is en groei, so is dit ook in u — van die dag dat u van die genade van God naar waarheid verneem; soos wat u van Epafras, onse geliefde mededienskneg geleer het, wat 'n getroue dienaar van Christus vir u is, wat ons ook die berig gebring het van uw liefde in die Gees.

Waarom ons ook, van die dag dat ons dit gehoor het, nie ophou nie om vir u te bid en te smeek, dat u volmaak mog word in die kennis van Sy wil, in alle geestelike wysheid en verstand, om voor die Heer waardiglik te wandel tot volkome welbehagelikheid; terwyl u in alle goeie werke vrug dra en uitbrei deur die kennis van God; terwyl u in alle krag versterk mag word ooreenkomstig die krag van Sy heerlikheid tot volkome lydsaamheid en verdraagsaamheid; terwyl u met vreugde die Vader dank, wat u bekwaam gemaak het as 'n aandeel in die erfenis van die heiliges, in die Lig; wat ons verlos het van die heerskappy van die Duisternis en oorgeplant het in die Ryk van die Soon van Sy liefde, in Wie ons die verlossing het, die vergewing van onse sonde. Hy is die Beeld van die onsienlike God, die Eersgeborene van alle skepsel; want in Hom is alles geskape in die hemel en op die aarde, die sigbare en die onsigbare dinge; hetsy Trone of Heerskappye of Vorste of Magte. Alles is deur Hom en tot Hom geskape. En Hy is voor almaal en alles

hang same in Hom; en Hy is die Hoof van die liggaam, n.l. die Gemeente; Hy is die begin, die Eersgeborene uit die dooies, sodat Hy in alles die eerste sou wees; want dit het die hele Volheid behaag om in Hom te woon en deur Hom alles tot Hom te versoen. As Hy vrede gemaak het deur die bloed van Sy kruis, deur Hom, het sy die dinge wat op die aarde is, hetsy die dinge wat in die hemel is.

Maar ook u wat voorheen vervreem was en, wat die verstand betref, vyandig in uw bose werke, het Hy nou versoen in sy vleselike liggaam deur die dood, om u heilig en onberispelik en skuldeloos voor Hom te stel; as u maar bly in die geloof, gefundeer en standvastig en u nie verwyder nie van die hoop van die Evangelie, wat u verneem het, wat verkondig is in die hele skepping wat onder die hemel is, waarvan ek Paulus 'n dienskneg geword het.

Nou verheug ek my in my leed vir u en vul ek aan wat ontbreek van die verdrukking van Christus in my vlees, vir Sy liggaam wat die Gemeente is; waarvan ek 'n dienaar geword het ooreenkomstig die opdrag van God wat Hy aan my gegee het ten opsigte van u, om te vervul die Woord van God, die geheim wat die eeue en geslagte deur verborge gewees is, maar nou geopenbaar is aan wie God behaag het om bekend te maak hoe groot die rykdom is van die heerlikheid van hierdie geheim onder die heidene, wat Christus is onder u, die Hoop van die heerlikheid, wat ons verkondig terwyl ons elke mens vermaan en elke mens leer in alle wysheid, sodat ons elke mens volmaak sal kan voorstel in Christus. Waarvoor ek ook arbei en stry ooreenkomstig die krag wat in my werk met mag.

II. Want ek wil dat u weet hoe groot 'n stryd ek het vir u en diegene in Laodikea en soveel as wat my aangesig in die vlees nie gesien het nie. Sodat hulle harte vertroos mag word, aaneengebonde in liefde en tot volkome rykdom van die volle oortuiging van die verstand, tot kennis van die geheim van God, namelik van Christus, in Wie al die skatte van die wysheid en kennis

verborge is. Dit sê ek sodat niemand u mag verlei nie met 'n skynrede, want al is ek ook afwesig naar liggaam dan is ek tog in die Gees met u, terwyl ek my verheug as ek uw ordelikheid sien en die vastheid van uw geloof in Christus. Soos wat u dan Christus Jesus, die Heer aangeneem het, wandel so in Hom, gewortel en gebou in Hom, bevestig in die geloof soos wat aan u geleer is, terwyl u oorvloedig is in danksegging.

Pas op dat niemand u as 'n buit wegvoer nie deur die filosofie en ydele bedriegery, volgens die oorlewering van mense, volgens die eerste beginsels van die wereld en nie volgens Christus nie. Want in Hom woon die hele Volheid van die Godheid liggamelik; en u is volmaak in Hom, wat die Hoof is van elke Vorstendom en Mag, in Wie u ook besnede is met 'n besnydenis wat nie met hande gemaak is nie, in die aflegging van die vleselike liggaam in die besnydenis van Christus; met Hom saam begrawe in die doop, in Wie u ook saam opgewek is, deur die geloof aan die werkdadigheid van God wat Hom uit die dood opgewek het. Ook u, toe u dood was deur uw misdade en deur die onbesnedenheid van uw vlees, het Hy u met Hom lewendig gemaak en ons al onse afdwalings vergewe; die handskrif van gebooie teen ons, wat ons vyandig was, het Hy uitgewis, dit uit die weg geneem en aan die kruis genael. Toe Hy die Vorstendomme en Magte ontsenuw het, het Hy hulle in die openbaar blootgestel en in Hom oor hulle getriomfeer.

Laat niemand u dan oordeel nie in wat u eet en in wat u drink of weëns 'n feesdag of nuwe maand of Sabbat, wat maar 'n skaduwee is van die toekomstige dinge, maar die liggaam is van Christus. Laat niemand u veroordeel nie, wat behage skep in nederigheid en diens van Engele, terwyl hy hom verdiep in wat hy aanskou het en sonder grond opgeblaas is deur sy vleselike verstand; en die Hoof nie behou nie, uit Wie die hele liggaam, deur lede en bande ondersteun en saamgebind, opgroei tot goddelike wasdom. As u dan met Christus die eerste beginsels van die wereld afgesterf is, hoe laat

u u dan, asof u nog in die wereld leef, met verordeninge belas: raak nie aan nie, smaak nie en roer nie aan nie —wat alles deur die verbruik tot vernietiging bestem is —ooreenkomstig die wette en leerstellings van mense; dinge wat wel die naam van wysheid het in selfgekose erediens en nederigheid en in strengheid teenoor die liggaam, wat nie tot eer van iemand is nie maar tot versadiging van die vlees.

III. As u met Christus opgewek is, soek dan die dinge wat bo is, waar Christus is terwyl Hy sit aan die regterhand van God. Bedenk die dinge wat daarbo is, nie die wat op die aarde is nie; want u het gesterf en uw lewe is met Christus verborge in God; wanneer Christus sal verskyn het, Hy wat onse lewe is, sal ook u verskyn in heerlikheid. Maak dan dood die lewe wat op die aarde is: hoerery, onreinheid, hartstog, slegte begeertes en die wellus wat afgodediens is; deur hierdie dinge kom die toorn van God. Waarin ook u vroeër gewandel het toe u in dieselfde dinge geleef het. Maar nou moet u dit alles ook aflê: toorn, drif, slegtigheid, lastering, vuile taal uit uw mond. Lieg nie teen mekaar nie nadat u die oue mens afgelê het en die nuwe mens aangedoen het, wat vernuw word tot kennis ooreenkomstig die beeld van Diegene wat hom geskape het, waar geen Griek of Jood, geen besnydenis of onbesnedenheid, geen Barbaar of Skyth, slaaf of vrye is nie, maar Christus alles en in almaal is.

Doen dan aan as uitverkorene van God, heiliges en bemindes, 'n hart van barmhartigheid, goedertierenheid, nederigheid, sagmoedigheid, lankmoedigheid, terwyl u mekaar verdra en die een die ander vergeef, as iemand 'n klag tegen iemand het. Soos wat die Heer u vergeef het, so ook u. Maar bo al hierdie dinge die liefde, wat die band van volmaaktheid is. En laat die vrede van Christus in uw harte heers, waartoe u geroepe is in een liggaam en wees dankbaar. Laat die Woord van Christus rykelik in u woon, terwyl u in alle wysheid leer en mekaar vermaan met psalms, gesange en geestelike liedere wat u in dank aan God sing in uw harte; en al wat u

maar doen in woord of daad, alles in die naam van Jesus Christus, terwyl u God die Vader dank deur Hom.

U, vroue, wees onderdanig aan uw mans, soos wat dit in die Heer betaam. U, mans, bemin uw vroue en word nie teen hulle verbitter nie. Kinders wees gehoorsaam aan uw ouers, want dit is welbehagelik in die Heer. U, vaders, terg uw kinders nie, sodat hulle nie moedeloos word nie. Slawe, wees naar alles aan uw here naar die vlees, gehoorsaam, nie in oëdiens nie as mensebehaërs, maar in eenvoudigheid van hart, terwyl u die Here vrees. Al wat u werk doen dit van harte soos vir die Heer en nie vir mense nie, terwyl u weet dat u van die Here sal ontvang die vergelding van die erfenis. Dien die Here Christus, want die wat onreg doen sal wegdra wat hy onreg gedaan het, daar is geen aanneming des persoons. U here, bewys regvaardigheid en billikheid aan uw slawe, terwyl u weet dat u ook 'n Heer het in die hemel. Volhard in die gebed, met danksegging daarin wakende en tegelyk ook vir ons, dat God vir ons 'n deur vir die Woord mag ope maak om te verkondig die Geheim van Christus—waardeur ek ook gevange geset is —sodat ek dit mag openbaar soos wat dit my betaam om te spreek. Wandel in wysheid teenoor die wat buite is en koop die tyd uit. Laat uw woord altyd in genade wees, met sout bespreng, sodat u weet hoe om iedereen te antwoord.

Wat my aangaan, dit alles sal Tychikus, die geliefde broeder en getroue dienaar en mededienskneg in die Heer, u bekend maak, wat ek met hierdie doel naar u gestuur het, sodat u mag weet hoe dit met ons gaan en hy uw harte mag vertroos; met Onesimus die getroue en geliefde broeder wat van u is; alles wat hier aangaan sal hulle u vertel.

U groet Aristarchus my medegevangene en Markus die neef van Barnabas—omtrent wie u bevele ontvang het, wanneer hy by u kom, ontvang hom—en Jesus genoemd Justus, wat almaal uit die besnydenis is. Hulle is die enigste medearbeiders met die oog op die Koninkryk van God, wat my tot 'n vertroosting gewees het. U

groet Efsafras wat van u is, dienskneg van Christus Jesus, wat altyd vir u stry in die gebede, sodat u mag staan volmaak en volkome in die hele wil van God. Want ek gee hom getuigenis dat hy veel arbeid het vir u en diegene wat in Laodikea en Hierapolis is. U groet Lukas die medisynmeester die geliefde en Demas. Groet die broeders in Laodikea en Nymfas en die gemeente aan hulle huis. En wanneer die brief deur u gelees is, sorg dat dit ook in die gemeente van die Laodikense gelees word en die een uit Laodikea dat u dit ook lees. En sê aan Archippus, waak oor die bediening wat u aangeneem het in die Heer, om die te vervul. Die groet met my hand, van Paulus. Denk aan my bande. Mag die genade met u wees.

(Vertaal deur H. P. Wolmarans).

O HEER DIE DAER DES HEMELS TENTE SPREIJT.

(Valerius' "Gedenck-Clanck").

1. O Heer die daer des hemels tente spreyt,
   End' wat op aerd' is hebt alleen bereyt,
   Het schuymig woedig meer kond maken stille
   End' alles doet naer uwen lieven wille,
   Wy slaen het oog tot U omhoog,
   Die ons in ancxst en noot
   Verlossen komt tot aller stont,
   Jae selfs oock van de doot.

2. Als gy (o vrome !) dickwyls hebt gesmaeckt,
   Vermaeckt u nu vry dat 't u herte raeckt,
   Looft God den Heer met singen ende spelen
   End' roept vry uyt te saem met luyder kelen:
   Hadd' ons de Heer (Hem sy de eer)
   Alsoo niet by gestaen,
   Wy waren lang (ons was soo bang)
   Al in den druck vergaen.

GETSEMANE.

Matt. 26: 36—46, Mk. 14: 32—42, Lk. 22: 39—46.

Jesus het opgestaan van die Paasdis met Sy disiepels en het die saal verlaat, waar Hy die laaste betekenisvolle ure deurgebring het. Hy is op weg na die plek, waar Hy deur die vyande gegryp sal word; waar hulle die hande aan Hom sal slaan; ook die plek, waar Hy sal ly, so swaar sal ly, dat Sy bloed soos sweetdruppels deur die porië van Sy liggaam sal dring.

Jesus weet, wat Hom aanstonds in Getsemane wag. Hy sal daar 'n stryd moet voer, soos tevore nooit plaasgevind het nie.

Jesus gaan met Sy disiepels, elf in getal, deur die strate van Jerusalem. Stil gaan die kleine groep die stadspoort uit en deur die dal van die Kedron—dieselfde dal, waar David eenmaal deurgegaan het, sy hoof omwonde en barrevoets, deur sy volk uitgewerp, deur Simeï gevloek, deur sy seun agtervolg!

Deur die Kedrondal gaan die weg van Getsemane, aan die helling van die Olyfberg.

Getsemane — Jesus was gewend om daar die eensaamheid op te soek. Menige rustige uur het Hy met Sy disiepels deurgebring in daardie afgeleë plek. Die verraaier sal wel weet om Jesus daar te vind. Johannes deel ons mee: ,,Judas, Sy verraaier, het ook die plek geken, omdat Jesus daar dikwels met Sy disiepels saamgekom het." Hy is reeds op weg om die owerpriesters en skrifgeleerdes aan te sê waarheen hulle moet gaan om Jesus gevange te neem. Jesus het vir hom by sy heengaan, vroeër dieselfde aand, gesê: ,,Wat jy doen, doen dit haastig." Wonderlik, selfs toe nog het die disiepels nie vermoed, dat Judas 'n verraaier was nie.

By die ingang van Getsemane klink die woord van Jesus tot Sy disiepels: ,,Sit hier, onderwyl Ek daar gaan bid." Net die drietal, wat die naaste aan Hom staan, neem Hy met Hom saam in die hof.

,,Sit hier, onderwyl Ek daar gaan bid''—Jesus verswyg die ontsettende worsteling, wat aanstonds sal aanvang, sodat Sy disiepels 'n rustige oomblik sal hê, ,,eer die Herder geslaan en die skape van die kudde uitmekaar geja sal word.'' Hy bespaar hulle die aanblik van Sy grenselose sielesmart. Terwyl Sy disiepels neersit, sal Hy die verlossingswerk doen, Hy alleen. So is dit. Hy volstry die stryd, ons geniet die vrugte van die oorwinning; Hy arbei en worstel, ons deel in die seëninge.

,,Sit hier, onderwyl Ek daar gaan bid.'' Die agt disiepels bly gehoorsaam agter. Petrus, Johannes en Jakobus gaan op Sy wenk met Hom saam. Wel sal hulle niks kan oorneem van die las, wat op die skouers van Jesus sal gelê word nie; nie kan steun in die bange aanvegting, wat Hy sal moet deurworstel nie; maar tog, niks menseliks is Jesus vreemd nie, en in die ure van so bange sieleweedom is die nabyheid van wie ons liefhet tot troos, al kan hulle ook niks doen nie; hulle blote teenwoordigheid troos. Meer nog. Hierdie disiepels, wat eenmaal Sy verheerliking op Tabor gesien het, mag ook Sy vernedering aanskou. En later kan hulle as ooggetuie verhaal, wat daar in dié nag in Getsemane plaas gevind het.

Nouliks betree Jesus Getsemane of 'n ontsettende, skriklike angs en benoudheid gryp Hom aan. So kalm as Hy netnou nog in die Paassaal was, so ontsteld is Hy nou. Hy het begin bedroef en baie benoud word. 'n Ongekende droefheid en sielsbenouing. Hy sê vir die drietal: ,,My siel is diep bedroef tot die dood toe.'' Op Sy gelaat is onuitspreeklike smart te lees. Hy is so beangs en benoud, dat Hy kan neersink en beswyk. Só, asof Hy gaan sterwe. Doodsangste beklem sy siel. Hy is ontsteld tot sterwens toe.

Voor die Regterstoel van God sal die veroordeeldes eenmaal verstaan, so sê sekere skrywer in hierdie verband, wat hierdie angste van Jesus beteken het.

Worstelende met die mag van dood en hel, geboë onder die las van Gods toorn oor ons sonde, is die siel van Jesus diep bedroef, tot die dood toe.

Hy kan dit nie uithou nie. ''Bly hier en waak saam met my'', sê Hy vir Petrus, Johannes en Jakobus. En omtrent so ver as 'n mens met 'n klip kan gooi, sonder Jesus Hom van die drietal af, kniel neer en bid. Hy buig Hom voor God in die stof. Matteus sê ons: Hy het ,,op Sy aangesig geval.'' 'n Oorweldigende gevoel van smart en sterwensnood oormeester Hom. En wat bid Hy met so sterke roeping en trane? ,,Abba, Vader! Alle dinge is vir U moontlik; neem hierdie beker van My weg; nogtans nie wat Ek wil nie, maar wat U wil.''

Daar kom egter geen antwoord van omhoog nie; geen ligstraal in die duister nie; geen woord van troos van die kant van die Vader nie.

Intussen het ook die drietal ingeslaap. Het Jesus in Sy uur van ongekende worsteling deelneming van hulle verwag, Hy word teleurgestel. Die weinig, wat hulle vir Hom kon doen, soek Hy tevergeefs by hulle. Hulle slaap, terwyl Hy tot die dood toe benoud is! Hulle slaap, hulle, wat vroeër dieselfde aand nog verklaar het, dat hulle bereid was om hulle lewe vir Hom te gee. Jesus moet die las dra, alleen; Hy moet die stryd volstry, eensaam. Vir Hom bly daar niks oor, wat Hom in Sy smart kan troos nie. Niks. Geen enkele soete druppeltjie in die galbittere beker nie.

Weer drywe die sieleangs Hom tot die bede: ,,Vader, as U tog maar hierdie beker van My wil wegneem- Laat nogtans nie My wil nie, maar U wil geskied!'' Hoe meer die stryd klim, hoe ernstiger word Sy gebed. Sal daar nou antwoord kom uit dié hemel, waaruit daar vroeër die stem weerklink het: ,,Dit is My geliefde Seun in wie Ek 'n welbehae het''?

Weer gaan Jesus terug na Sy disiepels, maar vind hulle nog slapende. Gans alleen staan Jesus temidde van al die namelose verskrikkinge, wat op Hom aanstorm. Niemand is daar, wat met Hom waak nie! Die twee seuns van Sebedeüs, wat hulle bereid verklaar het om die beker te drink, wat Hy drink, slaap. Petrus, wat bevestig het, dat hy gewillig was om saam met Jesus te

sterwe, as dit moet, kan nie eers een uur met Jesus waak nie.

Nog hoër klim die stryd, en nog swyg die Vader! Is daar dan geen erbarming nie? Is daar dan geen enkele soete druppel in die bittere beker nie? Is daar geen verademing temidde van die sielsbenouing nie? Die beker..... kan dit nie van die lippe geneem word nie?

Vir die derde maal keer Jesus terug in die eensaamheid. Hy herhaal Sy bede. Maar nou klim Sy benoudheid so hoog, dat doodsangste Hom aangryp. Dit is asof die golwe bo Sy hoof toeslaan. Die bloed dring uit Sy liggaam en loop soos groot sweetdruppels op die grond af. Bande van die dood omring Hom; angste van die doderyk tref Hom..... Sal die Vader antwoord? Nee, die Vader antwoord nie, *want as Jesus daardie gifbeker nie drink nie, moet ons dit doen.* As die Vader die gebed van Jesus verhoor, is tegelyk die verhoring van ons gebede afgesny. Daarom kan die Vader Hom nie antwoord nie. Maar wat die Vader wil doen is om een van Sy Engele uit te stuur om Hom te versterk. Watter boodskap die Engel Jesus gebring het, weet ons nie. Waarskynlik het hy Jesus verseker van die liefde en trou van die Vader en Hom herinner aan die lydensprogram, soos voorspel in psalm en profesie.

Nog 'n wyle en die bange worsteling is verby. Jesus het oorwin. Met die glans van die triomf op die bleke gelaat keer Hy terug na Sy disiepels. Nou het Hy nie langer behoefte aan ,,waak en bid'' nie; ,,slaap maar langer en rus,'' so sê Hy vir hulle. Lank sal hulle ook nie kan rus nie, want hy, wat Jesus verraai, is reeds naby. Die uur het gekom, dat Jesus sal oorgelewer word in die hande van die sondaars—nie meer in die harte van Sy volk nie, maar in die van die hele sondige wereld!

Hoe moet ons die bittere lyding van Jesus in Getsemane verklaar?

Met nadruk wil ek u daarop wys, dat die lyding van Jesus in Getsemane nie bestaan het uit vrees vir die dood, of enkel uit liggaamlike leed nie. Die oorsaak van Sy bittere lydensmart in Getsemane lê baie dieper. Eintlik was daar meer as een oorsaak—die mense het Jesus laat ly; die dood het Hom laat ly; die Satan het Hom laat ly; God het Hom laat ly. Laat my dit in 'n paar woorde ten slotte verduidelik.

Vereers het die mense Jesus laat ly. Watter mense? Sy volk. Die volk van Jehovah. Dis hierdie volk, wat Hom verwerp en uitwerp en aan die vloekhout laat heg. Dis 'n bittere druppel te meer in die vreeslike beker van Jesus, dat dit Hom deur Sy eie volk aan die lippe gesit word. ,,Hy het na Sy eiendom gekom en Sy eie mense het Hom nie aangeneem nie.''

Vervolgens laat die dood Hom ly. In Getsemane worstel Jesus met die dood—nie die dood soos ons hom as oorwonne vyand ken nie, maar die dood as die koning van verskrikking; die dood in sy bitterste vorm as die besoldiging van die sonde, nie van Sy eie sonde nie, maar van die sonde van die wereld, wat Hy op Hom geneem het as die Offerlam van God. Die dood het gans geen reg op Jesus nie, en tog oorval die dood Hom as sy prooi. En Hy, Hy is die Lewensvors! O, watter ongekende benoudheid moes die siel van Jesus aangegryp het, toe Hy daardie dood in al die bitterheid daarvan op Hom sien aanstorm het. Hy gaan sterwe, Hy gaan die dood sterwe in die plek van die doemskuldige sondaar, die dood as vonnis van God oor die sonde. *Sy sterwe sal 'n betalende sterwe wees,* wat ons sterwe nie is nie, want Jesus het deur Sy dood die bittere van die dood, die prikkel van die dood vir ons weggeneem. Deur Sy dood het Hy die dood gedood. Vir die gelowige is die dood nie meer 'n betaling vir sy sonde nie, nie meer 'n koning van verskrikking nie, maar *die laaste skakel in die ketting van die heiligmaking,* 'n deurgang tot die ewige vreugde.

De Levensvorst heeft door Zijn kracht
Den dood den doodsteek toegebracht:
De laatste vyand ligt verslagen.

Maar nie alleen voel Jesus in Getsemane reeds die omarming van die dood as die koning van verskrikking nie, ook die mag van die hel is nou oor Hom losgebreek.

By Sy versoeking in die woestyn het Satan van Hom gewyk vir 'n tyd. Nou probeer Satan weer om Hom af te buig van die pad van gehoorsaamheid. Deur helse angste, verskrikkinge, en pyne wil hy Jesus, indien moontlik, laat beswyk, eer die einde van die weg bereik is. Met sy hele leër van hellegeeste omring hy die Berg van ons siel. Satan span sy uiterste kragte in. Nou of nooit! Satan sit alles op die spel. Dit gaan om die wereldheerskappy. Hy moet Jesus oormeester. *Wat 'n worsteling!*

Maar nie alleen laat die mense en die dood, Satan en hel Jesus so bitter ly nie, ook die hand van God druk op Hom. Die skuld van die hele menslike geslag rus op Hom. God reken Hom daardie skuld in al die skriklike omvang daarvan toe. Hy staan daar as die Berg vir doemskuldige sondaars. En om Sy borgtog te betaal *word Hy,* die vlekloos Heilige, *tot sonde vir ons gemaak.* Onskuldig ly Hy vir skuldiges; hulle vloek rus op Hom. Is dit wonder, dat die bloedsweet van Sy gelaat drup? Die golwe van Gods toorn gaan oor Hom; die bare van die Almagtige bedek Hom.

Al kan ons die diepte van Getsemane nie peil nie, tog is dit vir ons duidelik, dat daar gely is, soos daar op aarde met al sy smarte nooit gely is nie. Gods toorn druk Hom neer; die dood steek sy kloue uit; die hel laat sy magte los; Sy eie volk verbitter Sy beker. Waarlik, geen bitterheid is Jesus bespaar geword nie.

Maar Goddank! Uit Getsemane tree Jesus as oorwinnaar te voorskyn. Hulle kan nou maar kom, die bende, met die verraaier op die voorpunt. Die Lam is bereid.

En nou—leer Getsemane ons nie die onberekenbare grootheid van ons sondeskuld nie? Moet ons nie uit die grenselose angs van Jesus ons grenselose skuld leer ken nie? U en ek, ons het Jesus in daardie ure van benoudheid gebring.

Die wereld vergoelik die sonde, het altyd 'n verontskuldiging gereed, en wil ook nie glo, dat God dit ernstig met die sonde meen nie. Die worstelende Jesus in Getsemane leer ons egter sien, hoe Gods reg en heiligheid betaling tot die laaste penning toe eis, *want sonde is skuld!* Daarom moes ons Borg in die stof kruip. Hy moes die gifbeker drink, of ons. Hy het dit geneem, daardie beker van vervloeking en dit vrywillig leeggedrink, en dit vir ons met Sy genade gevul. Deur Sy bloed het ons vrede met God, versoening van skuld, die ewige lewe; ons is ontruk aan die angs van die oordeel en van die hel; Hy het deur Sy benoudheid in Getsemane die doodsvrees weggeneem; vir wie in Hom glo is daar geen verskrikking meer nie; Hy as Borg het dit alles op Hom geneem. Ons kan vry uitgaan! Vir ewig vry! Vry van alle sondeskuld met al sy nasleep van namelose jammer en ellende!

Heb dank o Heer! voor Uw verlossend lijden,
Dat mij van schuld en straffe moest bevrijden:
Gij hebt den toorn, die over mij moest komen,
Op U genomen.

Slechts U, slechts U, o Jezus! zij mijn leven
Ten eigendom in eeuwigheid gegeven.
Gij hebt mijn ziel door al Uw pijn en wonden
Ertoe verbonden.

Niets kan noch zal voortaan my van U scheiden:
Ik volg U trouw waarheen Gij mij wilt leiden,
Met U zal ik door dood en oordeel dringen,
En 't hallel zingen.*

DANIEL F. ERASMUS.

Ventersdorp,
Augustus, 1931.

---

* *Vide* P. Biesterveld, *Van Bethanië naar Golgotha,* t.p.

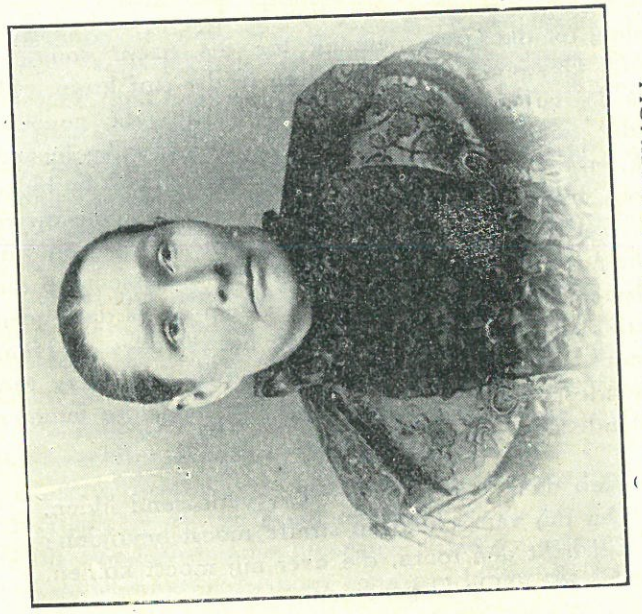

MARTHA SOPHIA HATTINGH.

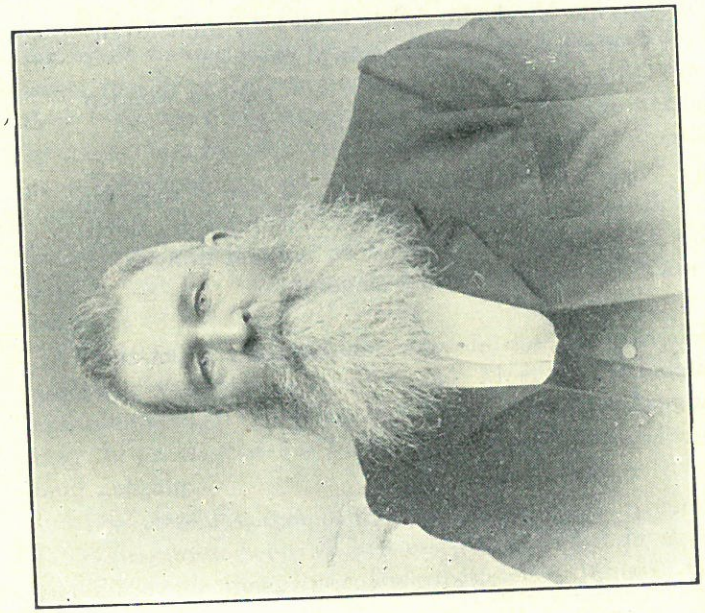

JOHANNES HENDRIK JACOBS.

J. H. JACOBS en M. S. HATTINGH.

Newensgaande vind ons die beeltenis van J. H. Jacobs en sy vrou M. S. Hattingh. Hy werd op 15 Oktober 1851 op die plaas Elandsfontein, distrik Heidelberg, gebore, en was 'n kleinseun van die vrome Voortrekkers-ouderling David Jacobs, wat deur die Volksraad in die ou tyd as kategiseermeester aangestel was. Omstreeks 1884 werd hy tot ouderling van Heidelberg gekies, en het dit gebly tot 1909. In die dae van die Kerkvereniging was hy onvermoeid besig in belang van die Kerk, en met nog twee afgevaardigdes van Heidelberg, nl. J. C. G. Marais en S. J. Marais het hy op 3 Januarie te Witfontein saam met die Kerkeraad van Pretoria, Middelburg en Standerton die beroepsbrief van wyle Ds. M. J. Goddefroy onderteken, hoewel Heidelberg nie tot die kombinasie behoort het nie.

Dit pas die Gemeente van Heidelberg om sy nagedagtenis in ere te hou. God werk deur Sy diensknegte, en Hyself bevestig hulle werk.

S. P. E.

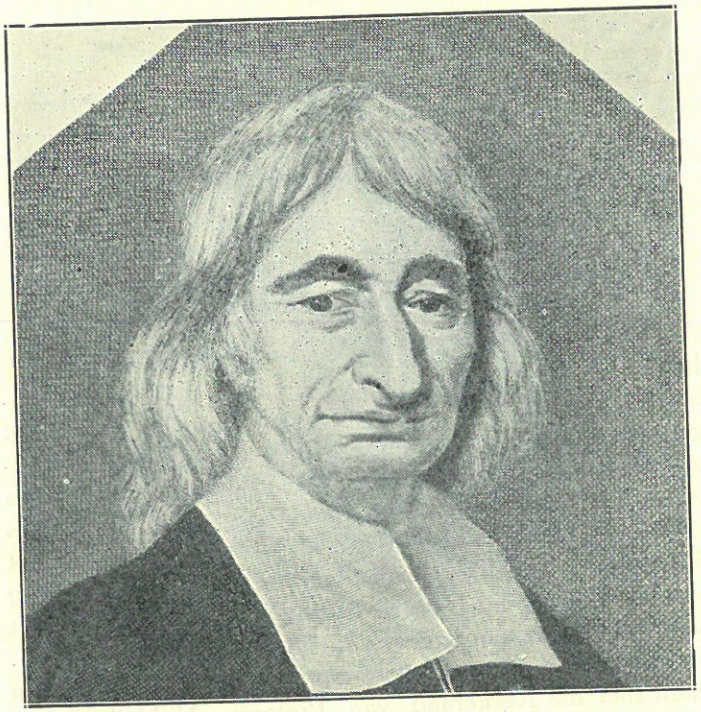

BALTHAZAR BEKKER

Alle eeue deur het die mensheid aan towery en aan spoke geloof, en tot op die huidige dag is dit die geval. Onder die persone wat nie aan die Avondmaal mag deel neem nie, omdat hulle met allerhande ondeugde besmet is en dus geen deel aan die Ryk van Christus het nie, noem die Avondmaalsformulier ook die *toovenaars en waarzeggers, die vee of menschen mitsgaders andere dingen zegenen en die aan zulke zegeningen geloof geven*. Dit bevat dus 'n regstreekse verbod om sig met towery of duiwelskunstenary in te laat, ja selfs om daar enig geloof aan te heg. En tog is hierdie ondeugde onder die Christene nie uitgeroei nie; dit leef nog voort as oorblyfsels van die donkere heidendom, toe die hele wereld voorgestel werd, as bevolk met onsigbare geeste, goeie sowel as slegtes. Hierdie heidense opvattinge het die kerk ingekom, toe die heidene in groot massas by

die Christelike Kerk aangesluit het, sonder dat hulle inwendig verander was. Sommige mense werd geag as bedeeld met die bowe-natuurlike gawe om met daardie goeie of slegte onsigbare wesens in verbinding te staan. Op bedekte wyse kon hulle met behulp van 'n bose gees allerhande kwaad aan hulle naaste berokken. Teen sulke towenaars of towerhekse was daar geen kruid gewasse nie, en die enigste middel van selfverdediging was om hulle van kant te maak. Dit was in die meeste gevalle egter moeilik om uit te vind wie hulle was. Iemand was betower, maar *wie* het hom betower?

As een of ander persoon in die Middeleeue van towery verdag werd, dan werd hy, wanneer die regstreekse bewyse ontbreek het, aan 'n *godsoordeel* onderwerp, hy moes 'n proef deur maak, waaruit dan sou blyk of hy skuldig was of nie. So'n *godsoordeel* was byvoorbeeld, dat die beskuldigde op 'n gloeiende vuurwarm ysterplaat moes loop, en as sy voetsole verbrand dan was hy skuldig, maar as dit ongeskonde daar afkom was hy onskuldig; of die beskuldigde werd met die hande agter die rug vasgebind in die water gegooi: drywe hy, dan was hy skuldig, sink hy dan was hy onskuldig.

Dit was veral in die Middeleeue, dat hierdie bygelowigheid en spook-geloof hoogty gevier het. Die ou klassieke beskawing was inmekaar gesak, en die barbaarse volkere, wat die erfgename geword het van die Romeinse Ryk en die Romeinse Kerk het aan die bygeloof, wat met Christendom so in stryd was, voeding gegee. Die Kerkhervorming het dit probeer uitban,—denk slegs daaraan hoe in die Avondmaalsformulier daarteen gewaarsku word,—maar dit het die Hervorming nie geluk nie, om hierdie euwel uit te roei. Ons verneem hoe in Holland gedurende die Sewentiende eeu — die goue eeu—allerlei vorme van bygeloof in swang was, om van Engeland nie eers te praat nie. Allerhande amulette werd om die nek gedra, as voorbehoedmiddel teen sekere siektes. Sommige het geloof, dat as mens sy oge met vlêrmuis-bloed bestryk, hy in die donker kon sien. As 'n swaeltjie sy nes aan 'n huis bou, was dit 'n teken, dat

daar armoede sou kom, terwyl 'n mossie geluk sou bring. As die karring nie wou afgaan nie, was dit omdat die koeie getower was. Dit het menigmaal gebeur, dat die predikant, voordat hy op die preekstoel kom, 'n briefie gekry het waarin hom gevra werd om vir hierdie en daardie sieke te bid, omdat die duiwel met hulle werk.

Vir komete was die mense veral bang, want 'n komeet werd beskou as 'n ster met 'n roede, wat 'n teken was van Gods dreigende toorn, van die roede Gods, waarmee Hy die volk wou tug. In die Sewentiende eeu het die ou Kaapse Goewerneur Zacharias Wagenaar ontsteld gestaan toe daar saans 'n komeet aan die hemel te sien was. Hy het dit beskou as 'n bedreiging van Gods toorn, omdat die Sieketrooster, wat daar toe aan die Kaap was, so baie gedrink het, en daarom het hy die outoriteite in Holland gesmeek om daardie dronkaard weg te vat en hom naar Indië te verplaas. In hoeverre die ou Goewerneur daaroor nagedink het, dat die Sieketrooster dan vir Indië 'n gevaar kon word, meld die argiewe nie.

Dit was ook die Kerkhervorming, wat medegewerk het, om hierdie bygeloof te bestry, en daarmee 'n end te maak aan die verbrande van die sogenaamde towerhekse. Maar dit het nie meteens opgehou nie: in Holland is daar nog op 25 Julie 1605 in 'n agterafdeel 'n vrou verbrand, wat beskuldig was dat sy 'n towenares sou gewees het. In Engeland, waar die mense veel meer bygelowig was, het dit nog veel later gebeur.

Maar die kwaad is nie helemaal uitgeroei nie, en die geloof aan bose geeste, wat die mense sou pla, het bly voortbestaan. In 1692 het daar 'n storm van verontwaardiging opgegaan teen die Amsterdamse Hervormde predikant, Dr. Balthasar Bekker, toe hy 'n dik boek geskrywe het waarin hy die geloof aan spoke en towery bestry het en dit as bygeloof bestempel het.

Hierdie Balthasar Bekker was in vele opsigte 'n merkwaardige man. Behalwe 'n beminnelike persoonlikheid was hy vir sy dae ook nog 'n groot geleerde, iemand wat in meer dan een opsig sy tyd vooruit was, wat dan ook gemaak het, dat hy dikwels as 'n eensame

moes stry, deur vele verlaat, omdat hulle hom nie kon begryp nie. Maar by dit alles was hy ook nog baie lelik, soas sy portret ons laat sien, en waarom hy meermale deur sy teënstanders bespot is. Iemand het eenkeer selfs die volgende versie op hom gemaak, wat op sy lelikheid en op sy ontkenning van die bestaan van spoke gesien het:

Om den duivel te vergeten
Balthazar, zoo moet je weten,
Dat ik in plat Hollandsch zeg:
Bekker! hou je bakhuis weg!

En aan die digter Langendyk word die volgende rympie toegeskryf:

Had Balthasar geleefd in 't kluis van Antonie
Daar quam geen spook omtrent, uit schrik voor zulk 'n tronie.

Bekker is in 1634 in Friesland gebore, waar sy vader predikant was. Hy het self ook in die teologie gaan studeer en is tot Doktor in die Godgeleerdheid gepromoveer, wat vir die dae 'n uitsondering was. Hy het ook in Friesland predikant geword, waar hy sig 'n ywerige herder en 'n uitstekende katigeet betoon het. Hy wou 'n Bybelse teoloog wees, en die Skrif self laat spreek, sonder om sy verklaring daarvan afhankelik te maak van alle leerstellige godgeleerdheid. Sy moeilikhede was dan ook vele, want in die dae het die Skolastiek in die Protestantse lande van Europa weer begin hoogty vier. Die Kerkhervorming was teen die skolastieke wysbegeerte gekant, en teenoor die skool-gesag het die groot Hervormers eie-ondersoek gestel. Dit was nie alleen "weg met Rome nie", maar ook "weg met alle skool-gesag." Maar helaas, deur die twede geslag, wat op die Hervormers gevolg het, is die uitgebanne skolastiek weer by die agterdeur binnegelaat, soas in Holland deur Maccovius en Voetius, en in Duitsland deur Calovius en andere. Dit was wel die skolastiek in 'n Protestantse gewaad, maar tog, dit was die skolastiek. In die Sewentiende eeu het Voetius, 'n professor in die Teologie in Utrecht, drukte gemaak oor die wereld se draai. Dit was volgens

hom teen die Bybel om so iets te glo. Gods eer werd daardeur aangerand, Sy almag daardeur verkort; net so as in ons dae ook sekere wetenskappelike hipoteses as onbybels verwerp word, hoewel die Bybel sig daar nie oor uitspreek nie. Voetius het net so te keer gegaan teen 'n kollega van hom, 'n professor in die medisyne, wat die ontdekking van Harvey oor die bloedsomloop aanvaar het en dit geleer het. Soiets was 'n gruwel, en daarom het hy poginge aangewend om sy kollega te laat afsit. En tog, vandaag glo ieder geleerde aan die wereld se draai, en kom dit nie meer by iemand op om die ontdekking van Harvey oor die bloedsomloop te weerspreek nie. Die Hervormingsgees kon dan ook nie uitgeban word nie, en die vrye ondersoek, een van die vrugte van die Hervorming, kon nie terug gedring word nie. Balthasar Bekker was een van die persone van daardie dae, wat getoon het, dat die Protestantse gees nog geleef het, en nog besiel het. Sy lywige boek oor die "Betowerde Wereld", wat in 1692 en 1694 in vier dele verskyn het, lewer daar die bewys van. Hy was 'n getroue aanhanger van die Kerkleer, en het die Belydenisskrifte van die Kerk van harte onderskryf, maar in die eerste plek was hy 'n Bybelse teoloog, en die wysbegeerte van Cartesius, waar hy egter geen volbloed aanhanger van was nie, het hom tot selfstandig ondersoek ge-inspireer, en dit het hom juis soveel moeite en ellende veroorsaak. Jaloersheid van andere het hom nie alleen tegewerking besorg nie, maar ook geestes indolensie van baie kollega's, wat nie kon verdra nie, dat hy hom 'n selfstandige oortuiging verwerf het, het hom veel verdriet besorg. Die kategeties onderwys van die dae was op 'n baie lae peil, en toe Bekker verbeteringe wou aanbring het hy inplaas van medewerking ongelukkigerwyse bestryding ondervind. In sy Betoverde Wereld het hy op grond van die Bybel en in die lig van die Belydenis 'n sorgvuldige ondersoek gedaan na die geloof aan spoke en bose geeste. In die dae het senuwpasjente gewoonweg as besetenes deurgegaan, as van die duiwel besetenes, wat deur bose geeste gepla is. Die bygeloof het hoogty ge-

vier. Bekker het tal van gevalle, waar persone sogenaamd besete was, ondersoek. Sy resultate was, dat daar nie so iets bestaan as "bose geeste", wat die mense pla nie. Hy het aan die bestaan van die Duiwel geloof, dog het deur sy ondersoek gemeen om vir die ere Gods op te kom, deur aan te toon, dat die gebied van die Duiwel kleiner was, en die werksaamheid van die Almagtige groter was, as wat die mense in sy dae verkondig het.

Sy boek het 'n storm van verontwaardiging opgewek. Hy is by die kerkelike besture van sy dae aangekla, en —hy is veroordeel. Die Sinode het hom afgeset as predikant!

As ons vandaag sy "Betoverde Wereld" insien en bestudeer, moet ons met verwondering staan kyk, dat hy afgeset kon word. As daar vir Bekker geen plek was in die Kerk nie, vir wie is daar dan vandaag wel plek? Maar tog, Bekker moes gaan, net soos daar baie anderes was wat in die loop van die tyd uitgeban is, maar van wie die uitbanning later as 'n growwe fout erken is. Bekker het nie aan spoke geglo nie, dus moes hy vervolg word! Maar Bekker het op die lang duur gewin, nie tydens sy lewe nie, maar deurdat sy geskrifte deurgewerk het. Tydens sy lewe het hom nog een groot genoege te beurt geval. Hy was al as predikant afgeset, toe daar op 'n goeie dag 'n advokaat met 'n aansienlike dame by sy huis kom. Hulle was Duitsers en het uit Duitsland naar Amsterdam gereis om Bekker te bedank vir sy "Betoverde Wereld." Die dame was in Duitsland beskuldig, dat sy dit laat spook, en dat sy met die duiwel sou omgaan. Die oordeel was, dat sy as 'n towerheks verbrand moes word. Die proses was al verby, toe haar advokaat Bekker se "Betoverde Wereld" in hande gekry het. Hy het opskorting van die vonnis versoek, en aansoek gedaan, dat die saak in hersiening geneem sou word. Dit is toegestaan, en die advokaat het uit Bekker se boek soveel argumente gehaal teen towery en heksery, dat die vrou vrygespreek is! Sy had dus, menseliker wys gesproke, naas God aan Bekker die behoud van haar lewe te danke.

S. P. E.

DIE CHRONOLOGIE VAN DIE APOSTEL PAULUS.

Dit is hier nie onse bedoeling nie om 'n volledige lewensbeskrywing van die Apostel Paulus te gee. Dit sou ons veels te ver voer en veels te veel ruimte in beslag neem. Oor die lewe, karakter, werk en teologie van Paulus kan mens boekdele vol skryf. Ons wil ons hier veral bepaal by die Chronologie van Paulus, ons wil so na mogelik die jaartalle en die volgorde van die gebeurtenisse aangee in verband met die lewe en werk van die Apostel Paulus, wat dan vir die leser as 'n raam kan dien waarin hy verder self die biesonderhede moet aanvul uit sy eie kennis van Paulus uit die Nuwe Testament, uit Handelinge en uit die briewe van Paulus self.

Soos ons weet, was Paulus van geboorte 'n Jood en volgens sy eie verklaring uit die stam van Benjamin. Hy was egter ook gebore Romeinse burger. Sy ouers was as Jode woonagtig in die stad Tarsus in die Romeinse provinsie van Cicilië, waarheen hulle om die een of ander rede gedwing was van uit Palestina te verhuis. Daar is Paulus of Saulus gebore en was hy dus van geboorte 'n Romeinse burger. Wanneer Paulus gebore is, is moeilik om te sê. Met die dood van Stefanus word hy 'n jongeling genoem, maar nie lank daarna nie, gaan hy as man van betekenis naar Damaskus wat wys dat hy nie so danig jonk kon gewees het nie. Ons sal nie ver uit wees nie as ons sê dat Paulus min of meer in die jaar 5 van onse jaartelling gebore is.

In sy geboortestad sal Paulus die een of ander vorm van onderwys geniet het, maar om sy verdere ontwikkeling en opleiding as geestelike te ontvang, is hy naar Jerusalem gegaan, waar hy jare lank onderrig gekry het van een van die destyds bekendste Joodse geleerder, Gamaliël. Heel waarskynlik het hy die Here Jesus meer dan eens self gesien en gehoor, self by gewees by die kruisiging van die Heiland en daar ook indrukke ontvang wat hy nooit weer vergeet het nie. Dit was met die naaste sekerheid in die jaar 30 N.Chr. gewees.

Die daarop volgende drie jaar het Paulus, wat intussen al iemand van betekenis geword was deur sy yver en sy kennis van die Joodse wet 'n vername rol gespeel in die vervolging van die Christene. Die leer van 'n gekruisigde Verlosser was volgens hom in stryd met die Joodse Messias-ideale en daarom ook teen die wil van God. Die volgelinge van Jesus moes met geweld uitmekaar gedryf en tot stilswyge gebreng word en daarmee ook alle herinnering aan die Rabbi van Nasaret uitgedoof word. Hierdie tyd was later vir hom altoos 'n bittere herinnering gewees, 'n doring in die vlees wat hy nooit kon vergeet nie. Die enige troos was dat die genade van Christus genoeg is, sodat hy ook vir hierdie sonde vergewing kon vind. Teen die end van hierdie drie jaar (30—33) het die eerste martelaar vir die geloof in Jesus Christus geval, n.l. die hellenistiese Jood Stefanus, 'n gebeurtenis wat vir die lewe van Paulus self ook van groot betekenis moes gewees het. Kort hierna is hy met andere op reis gegaan naar Damaskus om daar die vervolgingswerk voort te set. Op die weg daarheen weet ons het die grote ommekeer in die lewe van Paulus plaasgevind. Daar het hy, volgens sy eie diepste oortuiging die Here Jesus self ontmoet en daar van Hom self sy lewenstaak ontvang. Dit was in die jaar 33 N. Chr.

In die paar jaar wat hierop volg weet ons so te sê niks van Paulus. Hy self sê in Gal. 1 :17 dat hy die tyd deurgebring het in Arabië en Damaskus, maar hoe, word nie gesê nie. Omstreeks die jaar 35 is hy naar Jerusalem gewees waar hy die Apostel Petrus gaan opsoek het, vandaar is hy terug naar sy geboortestad Tarsus, waar hy agt jaar lank stil gewoon het en die tyd waarskynlik vir eie studie gebruik het. Paulus had reeds 'n degelike opleiding ontvang as Joodse skrifgeleerde, onder Gamaliël, maar nou sien hy alles in 'n ander lig, selfs die Oue Testament kry vir hom 'n ander betekenis. Hierdie agt jaar van studie en nadenk, was vir hom van groot betekenis gewees met die oog op die groot werk wat hom wag. Hy het ook kennis opgedoen van die Griekse en Oosterse geleerdheid en dit was vir hom van betekenis.

Nie omdat hierdie kennis hom instaat gestel het nie om die komst en betekenis van Christus beter te verstaan en hy hierdie kennis as-het-ware ineen kon smelt met die Christelike leer; maar van betekenis was dit vir hom in soverre hy daardeur op die hoogte was met wat lynreg teenoor die Christelike geloof staan. Dit was kennis van menselike wysheid, die wysheid wat staan teenoor die openbaring van God in Christus. Paulus was Jood en het Jood gebly, die Grieks-heidense wysheid het vir hom steeds wereldse wysheid gebly. Hy was Christen, volgeling van Jesus Christus, wie se koms deur die profete voorspel is, en deur die Apostels en eerste gelowiges betuig is.

In Tarsus het Paulus gebly tot hy vandaar gehaal is deur Barnabas in die jaar 44 en naar Antiochë (Syrië) gebring, waar hy met enkele andere vir ongeveer 'n jaar lank geestelik in die gemeente gearbei het. Deur die profeet Agabus is in hierdie tyd 'n groot hongersnood voorspel waarop in die gemeente van Antiochië 'n groot kollekte gehou is vir die geloofsgenote in Jerusalem. Aan Paulus en Barnabas word teen die end van die jaar 45 opgedra om die kollekte weg te bring. Na hulle weer 'n tydlank terug was in Antiochië het die roepstem tot die gemeente gekom om Paulus en Barnabas af te sonder vir die sendingwerk. Met Barnabas en Markus, 'n neef van Barnabas, is Paulus in die eerste helfte van die jaar 46 vertrek van Antiochië op sy eerste sendingsreis, wat iets meer dan 'n jaar moes geduur het. In die twede helfte van 47 is hy weer terug in Antiochië waar hy rapport gemaak het aan die gemeente van hulle werk en al hulle wedervarings.

Daarna is daar verskil opgekom oor die manier waarop die heidene mag toetree tot die Christelike geloof. Deur Christen-Jode, van Jerusalem afkomstig, word die onderwysing van die Joodse wet as voorwaarde geëis, wat Paulus nie kon toestem nie. Om oor die saak te besluit is daar 'n Apostel-vergadering belê in Jerusalem in die eerste helfte van 48, waar Paulus volkome

ooreenstemming bereik het met die ander Apostels, soos wat ons lees in Hand. 15.

Teen die begin van die volgende jaar 49 is Paulus met Silas as metgesel op sy tweede sendingsreis van Antiochië vertrek. Oor land het hulle gegaan naar die gemeentes van Suid Galatië wat hy en Barnabas op die eerste sendingsreis gestig het en aan wie hy later die Galate-brief geskryf het. Vandaar het hulle na 'n tyd met Timoteus in noordwestelike rigting gereis deur Frygië en Mysië en in Troas aangekom. Toe hulle vanplan was om naar Bythinië te gaan sien Paulus die visioen van die Macedoniese man, waarop hulle oorgesteek het naar Europa. Dit was al goed die eerste helfte van die jaar 50 toe Paulus met Silas en Timoteus in Philippi aangekom het. Met die evangelisasie-werk in Philippi, Thessalonika, Berea en Athene is heelwat tyd verby gegaan, sodat Paulus eers teen die end van 50 in Korinthe aangekom het. Van Athene het hy Timoteus nog weer terug gestuur naar die gemeente van Thessalonika met die ons bekende eerste brief aan die Thessalonisense, die eerste brief dus wat Paulus geskryf het aan die gemeentes. In Korinthe het Paulus agttien maande lank gearbei toe hy deur die Jode by die nuw-aangestelde stadhouder Gallio aangeklaag is. Uit historiese gegewens blyk dit dat Galio deur Keiser Claudius in April 52 benoem is tot prokonsul van Achaje. Paulus is dus teen Mei of Junie 52 deur die Jode voor Gallio gebring, maar deur die stadhouder ontslaan.

In Korinthe het Paulus dus lank gearbei, selfs enige maande nog na die mislukte teenstand van die Jode. Gedurende sy verblyf daar het hy nog 'n twede brief geskryf aan die gemeente in Thessalonika dus ongeveer 51. Van Korinthe is Paulus teen die end van 52 in alle haas vertrek naar Syrië sonder dat die rede aan ons meegedeel word. Hoogswaarskynlik lê die rede in die moeilikhede wat daar opgekom het in sy eersteling-gemeentes, die gemeentes in Suid-Galatië, n.l. Antiochië (Klein Asië), Ikonium, Lystre en Derbe, aan wie hy na hy die berigte in Korinthe ontvang het, o.i. nog voor sy vertrek

die aan ons bekende Galate-brief geskryf het, wat oor land gestuur is, terwyl hy self oor see gegaan het en eers in Jerusalem en Antiochië omgegaan het om met die ander Apostels oor die moeilikheid te oorlê. Teen die end van 52 en begin van 53 is Paulus dus in Suid-Galatië. Nadat die vrede en orde in die gemeentes herstel is, is Paulus nog in 53 naar Efese gegaan soos hy die Efesiërs op sy terugreis van Korinthe naar Syrië beloof het.

In Efese, die vernaamste stad in die Romeinse provinsie van Asië, het Paulus drie jaar lank gewerk, tot sy verblyf daar onmogelik gemaak is deur die teenstand wat deur Demetrius (Hand. 19) daar teen die Christene verwek was. Tydens sy verblyf in Efese het daar ook allerlei moeilikhede ontstaan in die gemeente van Korinthe, aan wie Paulus nog voor die opstand deur Demetrius en nadat hy Timoteus daarheen gestuur het ook 'n belangrike brief, die eerste brief aan Korinthe, geskryf het. Uit Efese moes Paulus haastig vertrek, eigenlik vlug. Hy het dadelik oorgesteek naar Macedonië waar Timoteus weer by hom gekom het en hy 'n twede brief aan Korinthe geskryf het, dus teen die twede helfte van 56. Teen die end van 56 is hy self weer terug in Korinthe, waar hy die winter van 56—57 deurgebring het.

Van Korinthe wou Paulus graag naar Rome gegaan het, maar om verskillende redes kon dit toe nog nie. Van al die gemeentes het hy ook kollektes ontvang vir die moedergemeente in Jerusalem,—en die moes hy eers wegbring. Die reis naar Rome moes hy dus uitstel tot 'n volgende keer. Hy skryf egter aan die gelowiges in Rome 'n lang en uiters belangrike brief; die aan ons bekende brief aan die Romeine. Dit sal wel in die begin van 57 gewees het, kort voor sy vertrek via Macedonië naar Jerusalem. In Hand. 20 lees ons dat hy Paas-fees in Filippi gevier het en hom voorgestel het om met Pinksterfees reeds in Jerusalem te wees. Na hy in Troas nog 'n week vertoef het is die reis verder gegaan nadat hy in Milete nog roerend afskeid geneem het van die ouderlinge van Efese wat hom daar kom groet het. Met Pinksterfees is Paulus in Jerusalem en daar is ook gebeur

waar ander hom teen gewaarsku het en waar hyself 'n voorgevoel van had. Sy verblyf in Jerusalem was maar van korte duur. As gevangene word hy naar Caesarea gevoer, wel-is-waar met die bedoeling veral om hom aan die woede van die Joodse menigte te ontruk, maar tog word hom daar in Caesarea sy vryheid nie terug gegee nie. Uit vrees dat hy uiteindelik tog deur die stadhouder aan die Jode uitgelewer sou word, alleen om in hulle guns te kom, beroep Paulus hom op die Keiser in Rome, waartoe hy natuurlik die volste reg had. Paulus het altoos meer reg ondervind van die Romeine en Romeinse owerheid as van sy eie volksgenote. Lang moes hy wag eer hy naar Rome gestuur kon word, sodat die gevangenisskap in Caesarea reeds meer dan twee jaar geduur het. Eers teen September 59 word hy met 'n groot getal ander gevangenis naar Rome gestuur. Byna het die reis 'n noodlottige end gehad vir Paulus en sy reisgenote. Op die eiland Malta moes hulle oorwinter nadat hulle almal van 'n gewisse waterdood gered was. Eers teen Maart 60 kon die reis voortgeset word naar Rome.

In Rome het die gevangenisskap nog ruim twee jaar geduur, sodat die hele gevangenisskap vyf jaar lank moes gewees het. Teen die eerste helfte van 62 is Paulus waarskynlik deur die afwesigheid van sy beskuldigers ontslaan. Uit hierdie laaste twee jaar van sy gevangenisskap het ons vier briewe van Paulus, gewoonlik die gevangenisskapsbriewe genoem: Filippense, Efese, Kolossense en Filemon. Filippense is enige tyd voor die laaste drie geskryf. Die laaste drie is min of meer van dieselfde datum. Uit hierdie briewe blyk hoe ondragelik die langdurige gevangenisskap vir Paulus geword het. Vyf jaar is 'n groot deel uit 'n mens se lewe en 'n belangrike deel was dit veral uit die lewe van iemand soos Paulus. Hy voel hom gemuilband, verhinder om te doen waartoe hy geroepe is. Hy wil die blye boodskap van Jesus Christus bring, as dit kon, aan die hele wereld, dit was sy enigste ideaal en hier sit hy nou magteloos in die gevangenis. Die gemeentes het sy persoonlike teenwoordigheid nodig, dit sien hy aan die berigte wat hom

van alle kante bereik. Hy word as het ware verteer deur die verlange naar die dag waarop hy weer vry sou word en sy onderbroke werk weer voort kan set. Die gevangenisskap was vir hom egter ook nie sonder betekenis gewees nie. Hy is oud geword, maar ook ryper in sy gedagtes en ervarings. Hy is gevangene, maar gevangene van Jesus Christus, die Heer van die gemeente wie hy ook in syn gevangenisskap, deur sy boeie en bande dien. Dis geen noodlot wat hom getref het nie, dis alleen die wil van die Heer van wie hy 'n dienaar, 'n slaaf is. Van alle kante kry hy nog berigte omtrent die toestande in die gemeentes. Timoteus, Titus, Fichihus, Aristochus, Lukas en andere wat hom kon gedien het, word deur hom her- en derwaarts gestuur om moeilikhede op te los en leiding te gee waar nodig, altyd met persoonlike boodskappe van die Apostel self. Soms word hy opgesoek deur voorgangers van gemeentes om van hom raad en voorligting te kry by moeilikhede en dwalings in die gemeente wat dan aanleiding gee tot boodskappe of selfs briewe waarin hy vermaan en altoos maar wys op die algenoegsaamheid van Jesus Christus, die Heer van die Gemeente; so b.v. die briewe van die Filippense en Kolossense.

Hoogswaarskynlik is Paulus ook kort daarna losgelaat en kon hy hom twee jaar lank nog wy aan die evangelieverkondiging. Hy was selfs op Kréta, heel Klein-Asië en Griekeland en Macedonië rond en selfs in die teenwoordige Spanje, volgens Clemens. Intussen was die gemeentes in getal en omvang toegeneem en moes hy veel van die werk opdra aan sy mede-arbeiders. Uit die tyd van sy ontslag tot sy dood dateer die twee briewe aan Timoteus en die een aan Titus, waarin hy veral denk aan die persoonlike sorg vir die gemeentes. Hy is later weer gevange geset, hoewel hy instaat was om hom te verdedig, maar met die Algemene Christenmoord onder Keiser Nero in 64, is hy met duisende ander om die lewe gekom, terwyl hy uiters 60 jaar oud kon gewees het.

Korte samevatting:

30 N.Chr. Kruisdood van die Here Jesus.

30—33 Die sfeer in Jerusalem. Paulus en die vervolgings. Dood van Stefanus.

33 Paulus naar Damaskus en sy bekering op weg daarheen.

33—35 Paulus in Arabië en Damaskus.

35 Besoek aan Petrus in Jerusalem.

35—44 Paulus' stille verblyf in Tarsus, sy voorbereiding.

44 Barnabas haal Paulus in Tarsus.

44—45 Geestelike arbeid met andere in die gemeente van Antiochië.

45 Die hongersnood door Agabus voorspel. Paulus en Barnabas met 'n kollekte naar Jerusalem.

46—47 Eerste sendingsreis met Barnabas. Terugkoms in Antiochië.

48 Eerste helfte, Paulus vir die Apostelvergadering naar Jerusalem.

49 Twede sendingsreis van Paulus met Silas en Timoteus.

50 Paulus in Athene en daar I Thes. geskryf.

50 End, oorkoms in Korinthe.

50—52 Verblyf in Korinthe en II Thes. (51) geskryf.

52 Die brief aan Galate geskryf. Vertrek van Korinthe via Syrië naar Suid Galatië.

53 Van Suid Galatië naar Efese oor land.

53—56 Drie jaar lange arbeid in Efese.

56 Timoteus naar Korinthe gestuur. I Korinthe geskryf. Opsluit deur Demetrius. Paulus naar Macedonië en daar II Korinthe geskryf.

56—57 Oorwintering in Griekeland. Die brief aan die Romeine in Korinthe geskryf.

57 Paulus vertrek deur Macedonië naar Jerusalem. Afskeid te Miletê van die ouderlinge van Efese. In Jerusalem gevangegeneem en naar Caesarea vervoer.

57—59 Gevangenisskap te Caesarea.

59 Vertrek met ander gevangenes naar Rome.

59—60 Oorwintering op Malta.

60 Aankoms in Jerusalem.
60—62 Gevangenisskap te Rome.
61 Filippense geskryf in Rome en later Efese, Kolossense en Filemon.
62—64—Paulus weer in Klein-Asië na sy ontslag. Vir die twede keer gevangegeneem. I en II Timoteus en Titus geskryf.
64 Met die Christen-moord onder Nero is Paulus omgekom.

H. P. WOLMARANS.

Ons leven is een staag verrijzen en vertrekken :
Wij vinden vast verblijf noch rustplaats hier beneën;
Ons komt gedurig weer de stem des Geestes wekken :
Op, maak u vaardig en reist heen !

Op, uit uw woning naar het stroodak in de verte !
Der armen Heiland roept in guren winternacht :
Op, uit uw blij gezin naar 't eenzaam huis der smarte :
Van wie daar weenen 't leed verzacht !

Op, van de plek der rust in 't kampperk van ons leven !
Daalt willig, moet het zijn, ook van de plaats der eer !
Of, zoo Gods pad u leidt door donker' olijvendreven,
Neemt op uw kruis en volgt uw Heer !

Gaat, waar uw God u roept en laat izjn wenk u leiden !
Omknelt uw staf en buigt uw schoudren onder 't kruis !
Groet wie gij lief hebt, want uw wegen zullen scheiden :
Bereidt uw hart, bereidt uw huis !

Steekt uwe lampen aan !—ook zoo een zon van zegen
Uw levenspad bestraalt en in uw woning lacht;
Omgordt u ! gij moet voort op d' onbekende wegen !
De lampen aan !—straks komt de nacht !

(Naar P. A. DE GENESTE.)

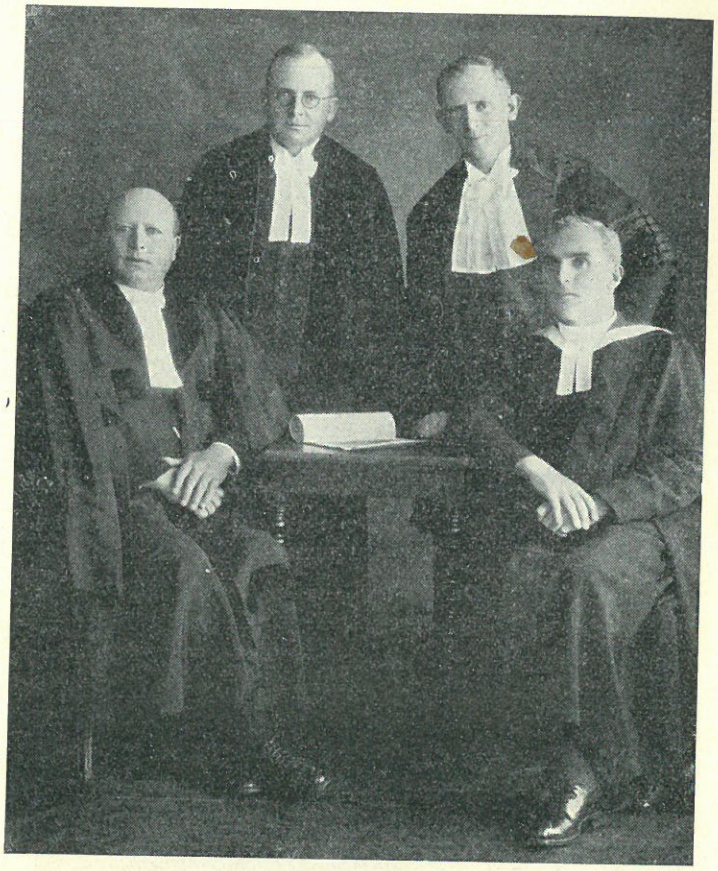

DIE TEOLOGIESE FAKULTEIT AAN DIE UNIVERSITEIT VAN PRETORIA.

V.l.n.r. : Dr. J. H. Greyvenstein, Dr. S. P. Engelbrecht, Dr. B. Gemser, Dr. E. Macmillan.

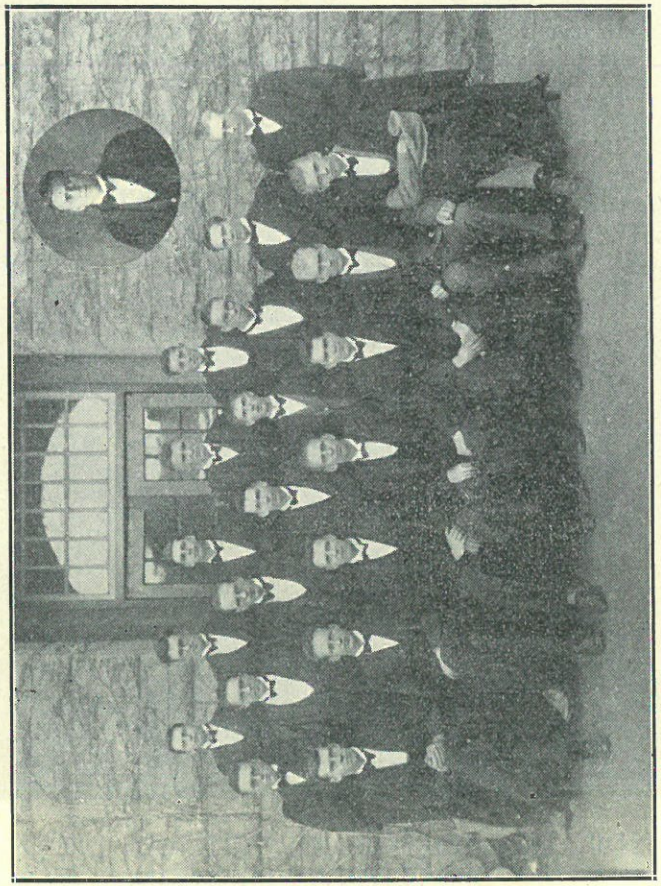

DIE TEOLOGIESE STUDENTE TE PRETORIA, 1931.

Eerste ry, v.l.n.r.: D. J. van Staden, A. Brandt, F. J. Z. Booysen, A. Ras, J. D. Storm, S. P. J. J. v. Rensburg, J. J. Engelbrecht.

Twede ry, v.l.n.r.: W. S. Breedt, P. W. A. Bierman, P. J. L. Bierman, C. S. v. H. Steenekamp, J. L. Nienaber, W. M. Wolmarans, J. L. P. Wolmarans, J. H. N. Visage.

Derde ry, v.l.n.r.: J. du Toit, G. P. J. Grobler, L. M. le Roux, G. C. Coetzee, J. C. du Plessis.

Bo regs: S. P. Viljoen.

Die heer du Toit het sy studie intussen opgegee.

AAN 'T AVONDMAAL.

(Wijze Gez. 39).

1

Jezus! aan Uw Avondmaal
Kom ik Uwen dood gedenken.
Wat ooit wank'le, wat ooit faal',
Gij zult nooit Uw waarheid krenken
God der waarheid! hoor mij nu!
„Jezus ik geloof in U!"

2

'k Buig mij aan uw voetbank neer',
Bij 't besef van al mijn zonden.
Maar Gij schenkt vergeving, Heer!
'k Heb genâ bij God gevonden.
Vol vertrouwen roep ik nu:
„Lieve Jezus! 'k Hoop op U!"

3

God van Liefde! Die Uw Zoon
Als een Heiland mij wilt schenken,
Die, als laatste liefd'betoon,
Met Zijn zoenbloed mij wil drenken.
Hoor mijn zuchten, Heiland! nu:
„Lieve Jezus! Ik min U.

4

'k Ben niet waardig, dat Gij, Heer!
Onder 't dak van mij zoudt komen;
Spreek één enkel woord! en weer
Drink ik uit Uw levensstromen.
Liefste Jezus! ach, kom nu,
Want mijn ziele dorst naar U!

W. P. J. P.

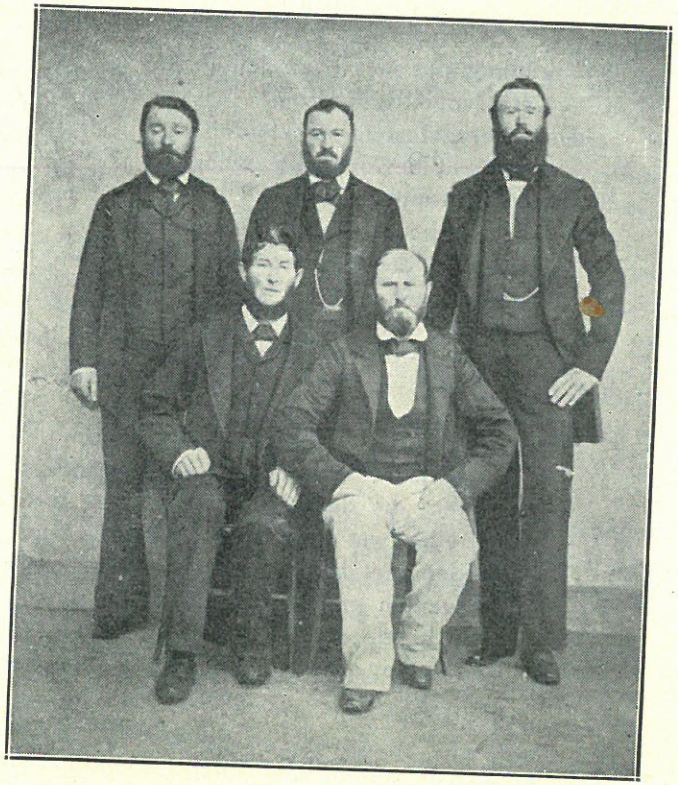

Die vyf broeders Pistorius, wat in 1842 uit Duitsland in Natal aangekom het en die stamvaders is van die Pistorius-famielie in Suid-Afrika.

Voorste ry, v.l.n.r.: Heinrich; August;
Agterste ry, v.l.n.r.: George Frederich Theodore; Cornelius August; Wilhelm.

GODS LIEFDE IN DE SCHEPPING.

1

Elk bloempje met haar geuren,
Elk vogeltje dat zingt,
De Heer gaf stem en kleuren
En wat bewond'ring dwingt.
De roodgetopte heuv'len,
Gebaad in morgengloed,
De beekjes, die daar keuv'len,
Ze juichen: ,,God is goed."

2

De winden die daar loeien,
De zoele zomerzon,
De planten, die daar groeien
Vertellen wat God kon.
De wouden met hun bomen,
De weiden groen en zacht,
De rieten bij de stromen
Verkonden Liefde en Macht.

3

Tot zien gaf God ons ogen,
Een hart om te verstaan;
Gods liefd'rijk Alvermogen
Heeft alles welgedaan.
't Is alles schoon, begeerlik,
Het grootst en 't kleinst volmaakt,
Alwijs en Overheerlik.
Want God heeft al gemaakt.

W. P. J. P.

IETS OMTRENT DIE INVOERING VAN DIE EVANGELIESE GESANGE.

Reeds vroeg was by die Hervormdes in Nederland die boek van die Psalme die geestelike bron, waar hulle verkwikking gesoek het. In 1540 kry ons die eerste berijming deur van Zuylen van Nyeveldt, die Souter Liedekens, waarvan Professor Engelbrecht in die Almanak van 1930 ons vertel het.

In 1566 het 'n Psalmberijming van Petrus Datheen verskyn. Hoewel Datheen in sy voorwoord die mening van Athanasius toegedaan is, dat al die artiekels van ons Kristelike Geloof, die idee van die oneindig Goddelik Wese, die Drievoudigheid van die Persone, die Goddelike en menselike natuur van Kristus, Sy opstanding, ens., grondig bevestig word in die Psalme, het hy nog sewe Gesange bygevoeg.

Datheen was een van die Kalvinistiese predikers wat omstreeks 1560 Nederland binne gestroom het. Sy beryming is deurtrek van 'n drasties Kalvinistiese gees. Dit was in die taal van die volk en uit 'n litterêre oogpunt beskou besonder swak. Die ruheid van 'n prediker, wat selfs van die kansel sy vloektaal nie kan weerhou nie, is ook in sy liedere aan te tref. In 'n tyd van felle onderdrukking en vervolging van die kant van die Rooms Katolieke Spanje was hierdie liedere stalend vir die Protestante. In 1566 het dan ook onder die opswepende melodie van 'n Datheense-lied die ongenadige beelde-storm in Antwerpe losgebars.

In 1580 gee Marnix van St. Aldegonde 'n beryming uit. Dit was egter te litterêr en te kunstig vir die volk. Die strewe na pragtige rym is so 'n hoofsaak dat die oorspronkelike teks soms stiefmoederlik behandel is. Die volk was nie hierdeur aangegryp nie en die beryming van Marnix was dus nie instaat om langs die van Datheen 'n plek te verower in die volksbewussyn nie.

In die 17de en 18de eeu is verskillende pogings aangewend om 'n nuwe beryming te maak, of om die oue te

verbeter. Die feit, dat verskillende van die beryminge in meer as een druk verskyn het, wys dat daar behoefte was aan iets anders as die Datheense voorsiening.

Van belang is die verbetering van Ghysen, Voet en die kunsgenootskap Laus Deo Salus Populo. Hendrik Ghysen was koster in een van die Amsterdamse Hervormde kerkgeboue. Elke Sondag het hy hom vererg oor die slegte Psalm-beryming. Hy aanvaar die taak, en soos 'n by uit die verskillende blomme die heuning vir haar koek te same bring, so het hy sy "Honigraat der Psalmdichten" vergader. Voet se werk was van 'n dergelike gehalte. Hy het geskaaf en verfyn, wat ander gelewer het. Ook hy het al diep die behoefte aan iets anders as psalm-beryming gevoel:

"Wanneer het nageslacht uit beter oogen ziet,
En zich door Christus' min voelt dringen,
Dan zal de reine Kerk, zooals het God gebiedt,
Haar Psalmen niet alleen maar ook haar liederen zingen."

In die Kunsgenootskap "Laus Deo Salus Populo" het letterkundiges en Godgeleerdes hulle kragte verenig om 'n beryming te lewer waarin soveel moontlik die skoonhede van die oorspronklike sou uitkom.

Verskillende persone het in die 17de en 18de eeu 'n voorsiening in die algmene behoefte begin soek deur 'n vermeerdering van die paar Gesange wat agter die Psalm-beryming verskyn het. In die 18de eeu het dan ook af en toe manne die moeilike taak aangedurf om aan die Kristelike gemeente 'n proef vir die Kristelike Kerkgesang aan te bied. So gee Ds. A. van den Berg (bekend in Suid Afrika deur sy bybelse vraeboekie) in 1778 sy "Proewe van geestelyke Oden en Liederen" uit. In 1802 tree van Alphen op die voorgrond met 'n "Proewe van Liederen en Gezangen voor den openbaren Godsdienst." Die bedoeling hiervan was om 'n direkte wegbereider te wees van die aanstaande gesange-bundel. Alle hout is nie timmerhout nie, maar versamel 'n klomp en soek dan die geskikste uit. "Het is goed dat David verzamele, opdat Salomo de handen des te ruimer onder het bouwen hebbe; beide zijn den Heere des Tempels welgevallig."

Die motiewe van die aanhangers van die Evangeliese Gesange kan ons min of meer beskou as die volgende: van alle kante is die beswaar geopper dat die Psalme nie voldoende is nie. Die redes hiervoor was dat die Psalme vir 'n groot deel in 'n ander gees gestel is, as die waarin die religieuse lewe van die Kristen sig beweeg; dit lewer dus nie voldoende stof om die Kristelike waarhede na eis en behoefte van die hart te besing nie. Verder is die Psalme onvoldoende by die Nagmaalbediening. Net Psalm 23 en 116 word gewoonlik gesing. Ps. 23 word gebruik omdat daar uitdrukkinge in voorkom soos "de Tafel toerichten", "het doen overvloeien van den Beker." Maar hiermee is heeltemal iets anders bedoel en so lê die gepastheid alleen in die klanke van die woorde. Dieselfde gebeur met Ps. 116 waar so 'n uitdrukking "Kelk des heils" in aangetref word. Die Psalme is wel voortreflik maar daar is baie in wat oud-Joods is en nie vir die Kristene pas nie. Hoe durf 'n Kristen sy vyand vervloek soos b.v. in Ps. 104: 4—8 en 10—12? Hierdie beswaar kry ons in 'n samespraak tussen Kasper, Joris en 'n kerkvoog. Toe Kasper dit noem sê Joris: "Maar het staat toch in Gods Woord." Kasper antwoord weer: "Jawel, maar het verbod van spek eten staat ook in Gods Woord, en toch eten wij het." Wat in die Psalme ontbreek is die toon van die vervulde Evangelie. Daar is wel 'n beloofde Evangelie in die Psalme, maar hoe donker en syelings is die voorspellings en beloftes!

'n Twede motief vir invoering van Evangeliese Gesange was: In die Gesange is 'n middel te vind vir grondige bekendmaking en bewaring van die Geloofsbelydenis. Ds. A. van den Berg het daarop gewys hoe nuttig dit is om godsdiens waarhede in lied-vorm te klee. Dit kan dan gemaklik uit die hoof geleer word. Vir die dagloner wat al sy tyd aan broodverdiening moet bestee, en vir wie die geleentheid vir oefening en ondersoek ontbreek, is die Gesange 'n groot gerief. Selfs gedurende

sy werk kan hy in die gesang wat hy uit sy hoof ken heerlike waarhede besef. Die wyse of geleerde vind in die ure van sy dood, daar 'n regtydige herinnering in van een of ander evangeliese waarheid. Daar moet nie verwarring gemaak word tussen nuwe liedere en nuwe leer nie. Gesange kan juis die ou-leer meer algemeen bekend maak.

'n Derde motief vir invoering van die Gesange vind ons in die gebod van Efese 5 : 19,20 en Col. 3 : 16 : "Leert en vermaant elkander met psalmen en lofzangen en geestelyke liedekens, zingende den Heere met aangenaamheid in uw hart."

Teen die eind van die 18de eeu en in die begin van die 19de het die Sinodes van die verskillende provinsies van Nederland, ernstig die wenslikheid om Gesange in te voer oorweeg. Die resultaat was uiteindelik dat al die Sinodes, behalwe die van Utrecht en Zeeland, hulle gekommitteerdes algehele volmag gegee het om die werk van versameling en vervaardiging van kerkgesange te volbring.

So vind ons dan op 27 Sept. 1903 in die Konsistoriekamer van die Domkerk te Utrecht die gekommitteerdes van die verskillende Provinsiale Sinodes byeen. Die welbekende gryse ou vader van den Berg, wat so kragtig meegewerk het aan die nuwe Psalmberyming en wie se Bybelse vraeboekie tot kort gelede ook nog in Suid-Afrika gebruik was, hanteer die voorsittershamer. Groot was die ywer en toewyding van die afgevaardigdes. Tot vier maal het hulle vir weke agtereen bymekaargekom, eers in Utrecht en toe in 's Gravenhage. In die voorrede vir die Gesange kla die versamelaars oor die swak ondersteuning wat hulle gekry het van die Nederlandse digters. Baie keer moes hulle self voorsien in die leemtes. In die twede vergadering is van 309 liedere wat ingekom het, 250 afgekeur. Hulle het in die begin besluit om 150 Gesange saam te bind, en wanneer sal hulle die getal bereik?

In elk geval in 1805 is 192 Gesange goedgekeur na 'n ernstige oorweging en is die boekverkoper Allart te Amsterdam genader. Op 8 Augustus is besluit dat geen eksemplaar as eg sal beskou word nie, tensy dit onderteken is deur een van die gekommitteerdes.

Van die gekommitteerdes is daar rapport uitgebring aan die Sinodes en hul aandag is gevestig op die invoering 1807.

Sonder veel aarseling het die verskillende Sinodes nie alleen die invoering toegestem nie, maar ook opgedwing aan die Gemeentes. Die dwang was ook nie net van 'n morele karakter nie. Kerkrade, wat hulle nie wou laat dwing nie, is geskors. 'n Swyende Protes van kerkrade of predikante was ook genoeg om die straf oor hulle te haal. So vind ons in De Boekzaal der Geleerde Wereld van Mei 1810 die volgende: "Eene Bekendmaking van de classis van Gouda en Schoonhoven, dat zy op den 1sten van Bloeimaand 1810, den diaken Adrianus Smuts te Bergambacht, van zyne kerkelyke bediening heeft ontzet, wegens het niet gebruik maken van het evang. Gezangboek en zyne halsstarrige verachting der kerkelyke wetten, niettegenstaande de herhaalde aangewende pogingen der classis, om hem tot het gehoorzamen der Synodale en classicale besluiten te verplichten."

Hierdie optree is oënskynlik in stryd met die opvatting van die Protestantisme. Selfs met die beskouings van die Sinodes, gekommitteerdes en ander destydse skrywers stryk dit nie. Wat was dan die oorsake van so 'n strengheid? Ons kan in die eerste plek daarvoor aanvoer wat ons kry in 'n brief van die Utrechtse Sinode 1808: deurdat sommige Gemeentes nie die bundel gebruik nie, en ander wel, sal daar 'n skeuring, verwydering en verwarring kom. 'n Twede rede was: die invoerders was nie instaat om die verskil tussen swyende en openlike protes te sien nie. Almal is ewe swaar gestraf; 'n derde rede: miskien was hulle geprikkel gewees hierdeur, dat die saak waaraan die edelste en bekwaamste manne van die vaderlandse kerk, soveel toewyding bestee het, deur domme gemeente-lede, deur onedele karakters vertrap is.

Die bundel is nogal deur sommige Gemeentes gretig ontvang. Ds. A. van den Berg het kort voor sy dood optimisties geprofeteer oor die toekoms van die Gesange. Op 6 Januarie 1807 is hy oorlede. Gelukkig, hy is gespaar gebly van 'n bitter teleurstelling, wat die laaste tyd van sy lewensweg sou verdonker.

Ons kry dan ook in die jare wat nou volg nie alleen proteste in swyende maar ook in die mees rusverstorende vorm. Sommige mense kom nooit in die kerk voordat die eerste Gesang gesing is nie, (die diens moes volgens Sinodale besluit begin en gesluit word deur 'n Evangeliese Gesang). Hul verlaat ook weer die kerk voordat die laaste een gesing word. As die predikant iets uit die Gesangebundel in sy preek aanhaal, dan is daar groot getalle wat met moedswillige lawaai die kerk verlaat. As die predikant die wysie van die Gesang wat hy wil laat sing afkondig en daar is 'n Psalm met dieselfde wysie, sing party die Psalm. Ander val gewoonlik in met 'n Psalm van glad 'n ander melodie en met alle geweld probeer hulle die noot-vaste voorsanger van stryk bring. By sekere geleenthede is die leraar deur kerkrade gelas om die Gesange nie meer langer te laat sing nie. Toe hy weier is daar 'n vreeslik lawaai teen hom opgeskop.

Eienaardig is dit dat die staat ook tot 'n sekere mate ingegryp het om die orde te herstel. So b.v. is 'n sekere Abraham Geense, wat gedurende die sing van 'n Gesang sy hoed opgesit het, en op versoek van die predikant om dit af te haal, brutaal geweier het, met 6 dae gevangenis gestraf.

Bronne vir kennis van die besware kan mens kry in die polemiese en ander geskrifte uit die tyd. Die eerste reeks van besware was teen die Bundel, teen die invoering daarvan, en nie teen die inhoud daarvan nie. Die invoering van die Gesange-bundel, sê hulle, is in stryd met die besluit van die Dordtsche Synode (1618—'19): "In de kerken zullen alleen gezongen worden de 150 Psalmen Davids, de Tien Geboden, het Gebed des Heeren, de Artiekelen des Geloofs, de Lofzangen van

Maria, Zacharias en Simeon; 't Gezang: O Godt, die onse Vader bist, etc., wordt in de vryheid der kerken gelaten, dat ze hetzelve gebruiken of niet, zooals zy 't goed vinden. De rest van de Gezangen zal men uit de kerken weren, en zoo er enige reeds in de kerken zyn ingevoerd, zullen die op de gevoeglykste wyze daaruit verwyderd worden." Die beswaar word asvolg opgehef: Die verbod het betrekking gehad op sekere persone en plekke en nie op die hele kerk nie; om wanorde te voorkom was dit wys en nodig om so 'n verbod te maak; maar om te verbied dat later 'n volgende Sinode Gesange mag invoer, daartoe het die Sinode geen mag gehad nie; in die leer mag nie verandering kom nie, maar die vorm van kerkdiens hang alles af van tye, sedes en omstandighede. Philadelphus meen die artiekel moet so uitgelê word: "dat daarin alleen verboden wordt het eigenwillig invoeren van liederen door eenen particulieren leeraar, zooals men in dien tyd daarvan wel voorbeelden had." Die Dortse vaders sal tog nie iets vasstel in stryd met Ef. 5:19 en Col. 3:16 nie.

Daar is deur die teenstanders gesê dat die Gesange slegs "menschelyke opstellen, uitvindingen van menschelyke vernuft is." 'n Predikant, Ds. Hoogendorp, het hierop geantwoord: "by die Psalme is taal en digmaat ook werk van mense"; mens hoef dan ook nie in die kerk te kom nie want daar praat mense; dan moet ons ook nie geheg wees aan die Nederlandse Geloofsbelydenis nie. Die Gesange staan ook op die bodem van die Heilige Skrif.

'n Ander goedkoop argument was: ons voorouers het dit nooit gebruik nie, waarom gaan ons dit doen? Alles wat nuut is, is nie daarom verkeerd nie. Daarby is die Gesange nie iets nuuts nie. Paulus het reeds in Ef. 5:19 en Col. 3:16 gesê dat ons mekaar moet opbou met "Lofzangen en geestelyke liederen." Daarby was lank alreeds gebruik gemaak van Gesange agter in die Psalmboek.

Van meer belang is die argument dat deur die Gesange twis en verdeeldheid te weeg gebring word. Hier

is toe gewys op die onrus wat die koms van Kristus meegebring het.

Sommige het beweer, dat die saak ontydig is. Daar is nog 'n paar besware maar mens kan nie help om te dink dat hulle òf kinderagtig òf nie ernstig bedoel is nie, b.v. die godsdiens-oefeninge sal deur die Gesange te lank word; dit is 'n uitvinding van luie predikante of boek-predikers om langer te sing en korter te preek.

'n Twede reeks van besware draai om die inhoud self. Die onregsinnigheid van die Gesange kan as eerste genoem word. As voorbeeld hiervoor neem hulle Gesang 5 : 3. Hier word gepraat van "Werelden." En, sê die teenstanders, "daar is maar een wêreld." Vir Godard, wat lang oor die beswaar uitwei, is dit 'n kwessie van spreekwyse of mens die ganse heelal een wêreld dan of mens die verskillende planete, ens., wêrelde wil noem. In die samespraak "Iets over de Evangeliese Gezangen" sê Cornelis aan Beernt: As dit vir jou moeilik is om jou gedagte buite die omtrek van hierdie wêreld te bepaal gebruik dan maar wêreld in plek van wêrelde. Op die manier is daar verskillende Gesange aangeval.

Die taal en styl van die Gesange is ook 'n onderwerp van bedenking, b.v. Ges. 116 : 2 : "Hy riep de kinden en zy brullen"; "De sneeuwwolk en haar vlokken vulden den grond." Die beswaar hierteen was dat winde "nooit bruïlen, maar huilen of loeien." Sneeuvlokke vul nooit die grond nie, maar bedek dit. Ges. 11 : 1 : "Wellen" kan ons nie in verband met lig gebruik nie, alleen wanneer ons met water te doen het.

Verder is gesê deur die teenstanders, dat die Gesange in 'n toon gestel is asof die sangers almal ware Kristene is. Ds. A. v. d. Berg het hierop geantwoord dat die sing van sulke liedere persone, wat nog onverskillig is, daaraan sal herinner dat hulle nog baie vér staan.

Dan is daar ook nog die beswaar geopper dat baie van die Gesange uit die vreemde afkomstig is. "Over het geheel ademt men er een Hoofduitschen geest in, die den Nederlandschen lezer geweldig tegen de borst

stoot." As antwoord hierop kry ons: was David, Moses, Asaph en die ander Psalm-digters gebore Hollanders?

Die onrus wat ons hierbo aangetoon het, is nie die enigste wat die Bundel veroorsaak het nie. Hy het ook sy invloed laat geld op gewigtige gebeurtenisse in ons geliefde Ned. Hervormde Kerk. Veral dink ons aan die afskeiding 1834.

Volgens Dr. De Geer was dit nie net die Gesangebundel wat die beweging van 1834 in die lewe geroep het nie. Die Gesange kan ons slegs as een van die oorsake beskou. Die andere oorsake is veel dieper te soek.

Baie griewe het natuurlik gedraai om die Kerkordening van 1816. Tog 'n groot gedeelte van die Afskeidings-proses staan in verband met De Cock. Hy het hom skuldig gemaak aan allerlei oortredings van kerklike reëls, en alle waarskuwings en vermanings negeer. In Maart 1833 is daar te Groninge twee boekies uitgegee wat as doel beoog het, waarskuwing teen die dwalinge en oordrywinge van die dae. Hendrik De Cock tree toe teen die twee skrywers op in sy geskrif: „De Schaapskooi van Christus aangetast door twee wolven en verdedigd door H. de Cock." Dit was soos die titel aandui 'n skotskrif van die ergste aard, waarin die skrywers van die twee boekies voorgestel word as wolwe en Fariseërs. In die geskriffies, sê De Cock, het hy gesien "hoe treurig blinde leidslieden der blinden de blinden leiden zoodat zij beide in de gracht vallen; en hoe jammerlik de schaapskooi van Christus aangevallen en de kudde verscheurd wordt." Met die volgende paragraaf begin De Cock sy reeds genoemde geskrif: "Het stukje van den Heer Brouwer, (Ds. Brouwer en Ds. Reddingius was die skrywers van die boekies waarteen De Cock nou sy aanval rig) welbekend, bestaat in twee leerredenen: de eerste tegen de geheel los- en ligtzinnigen van onze dagen, die met alle Godsdienst den spot dryven, en de twede tegen de ware Godvreezende, de kleinen, de regtvaardigen en vromen die het gegeven is te verstaan, de verborgenheden van het Koninkryk der Hemelen. Toen ik de beide leerredenen gelezen had, viel my als

van zelve de aandacht op de gelykenis van den Phariseër en den Tollenaar, en verbeelde ik my in den Heer Brouwer levendig den eersten, den Phariseër nl. te zien, beschreven Luc. 18 : 11, die aan de eene zyde zegt (gelyk hy doet in zyne eerste leerrede), ik dank U vader dat ik niet ben gelyk de andere menschen, roovers, on regtvaardigen, overspelers." Ds. Brouwer se twede leerrede sê De Cock is "daartoe opzettelik ingerigt, om, op zyn echt Phariseeuwsch den Heere Jezus en zyne schapen aan te randen." Dwarsdeur die hele geskrif vind ons die persoonlike aanval teen Ds. Brouwer.

Van Ds. Reddingius sê De Cock, dat hy sig veral in die briewe beywer om die skyn te verower van iemand wat gematig is en verdraagsaam, maar ,,O, die oogen heeft om te zien, kan de wolf uit de schapenvacht wel kennen, wanneer hy aanvalt op het edelste der kudde," Op die wyse gaan De Cock voort met sy verdoemingswerk en bring hy sy leser onder die indruk dat hy alleen die waarheid in pag het terwyl die Brouwer en Reddnngius niks anders skuil as blindheid en goddeloosheid nie.

Die onregverdigheid en onbillikheid van sy aanval is gou diep gevoel, en Ds. De Cock is toe in 1833 voor die Classicaal Bestuur gedaag, en is gevra om sy lasteringe terug te trek. Hy weier en is toe vir 'n onbepaalde tyd geskors. Gedurende sy skorsing het daar 'n groot aantal geskrifte van hom en sy getroues verskyn, o.a. ,,Evangelische Gezangen getoetst en gewogen en te ligt gevonden, door Jacobus Klok verwer en koopman te Delfzyl met eene korte voorrede en uitgegeven door H. de Cock, Geref. Leeraar te Ulrum." In die boekie word die Gesange beskou as teenstrydig met Godswoord, dit is Sireniese minneliedere ,,geschikt om de Hervormden, al zingende, van de zaligmakende leer af te trekken en eene valsche leugenleer in te voeren."

So tiepies vind ons in die volgende vers van J. Kool, die manier weergegee waarop uitgevaar werd teen ons geliefde en opbeurende Gesange :

,,Hoe droevig hoe vol treurgenot,
O Heer ! der legerscharen God,
Zyn my die Ardods Feestgezangen
Die men in Neerlands templen hoort;
Een lokaas dat de ziel vermoordt,
Wat Christen kan daarnaar verlangen?
Myn ziel roept uit, O Vader ! Geest !
Dat leugen sterft en waarheid leeft."

Hierdie versie is ook geplaas in die geskrif van De Cock self, wat hy betietel ,,De zoogenaamde Evangelische Gezangen, de oogappel der Vervoerde en Verleide Menigte in de Synodaal Hervormde Kerk, ja zelfs nog van sommige van Gods kinderen uit blindheid, en omdat zy dronken geworden zyn door den wyn harer hoereryen, nader nog getoest, gewogen en te ligt bevonden, ja strydig met al onze Formulieren van Eenheid en Gods Woord.

'n Nuwe grief teen De Cock dus. Die voorrede wat hy geskryf het vir die reedsgenoemde geskrif van Klok bevat baie afkeurenswaardige elemente. Al beswaar wat hy feitlik het is dat dit teen die Dordtse besluit 1618 is. Hy druk dit asvolg uit : ,,Niet te vergeefsch hebben onze wyze en vrome voorvaderen in de zoo doorluchtige en beroemde Synode van Dordrecht, wel voorziende dat eenige verandering-zieke geesten eenmaal nog zoeken zouden hierdoor de kerk te bederven, belast en bevolen, dat er geene nieuwe gezangen in de kerk zouden ingevoerd worden, onze eeuw echter die de wysheid onzer vaderen dwaasheid acht en te verbeteren, heeft den raad der ouden verlatende, met Rehabeam, ook in dezen eigen zin en wil gevolgd, maar waarlyk met geen beter gevolg dan deze dwaze Koning, de onwyze zoon van den wyzen Salomo : want helaas ! men ziet de gemeente des Heeren gedeeld en gescheurd, de gemoederen verhit, de stichting belemmerd en Gods waarachtige dienst, waaraan alle tydelyk en eeuwig heil hangt, verachtend." Gelukkig die bekrompenheid en stompe insig wat De Cock in die woorde openbaar, is gedurende die twis-tydperk oor die invoering van die Gesange al raakgesien en reeds

toe al kon jy die volgende waarheid hoor verkondig word: ,,Die verbod het betrekking gehad op sekere persone en plekke en nie op die hele kerk nie; om wanorde te voorkom was dit wys en nodig om so 'n verbod te maak; maar om te verbied dat later 'n volgende Sinode Gesange mag invoer, daartoe het die Sinode geen mag gehad nie; in die leer mag nie verandering kom nie, maar die vorm van kerk-diens hang alles af van tye, sedes en omstandighede. Die artiekel van die Dordtse Sinode moet so uitgelê word: ,,dat daarin alleen verboden wordt het eigenwillig invoeren van liederen door eenen Particulieren Leeraar, zooals men in dien tyd daarvan wel voorbeelden had." Die Dordtse vaders sal tog nie iets vasstel in stryd met Ef. 5 : 19 en Col. 3 : 16. Wat die verdeeldheid, in die kerk, deur die Gesange veroorsaak, betref kan ons net sê dat alles wat verdeeldheid bring nie as uit die bose beskou kan word nie. Vergelyk die koms van Kristus en die onrus wat daarmee gepaard gegaan het.

De Cock se hele houding teenoor die Gesange kwessie, is die van 'n suspiesieuse bevooroordeelde. Hy verstaan die kuns om oppervlakkig oor alles heen te raas. Dwarsdeur al sy geskrifte is dit 'n seldsame versynsel om 'n pittige argument aan te tref, wat 'n mens tot nadenking prikkel.

De Cock is na die voorval gedagvaar voor die Provinsiaal Kerkbestuur wat hom gevonnis het met 'n skorsing van sy diens. Die Algemene Sinode het hom nog ses maande tyd vir nadenking gegee. Hy het egter voortgegaan op die ingeslaande weg, en in Oktober 1834 skei hy met 'n groot gedeelte van sy gemeente af van die Ned. Herv. Kerk. Die Gesange noem hulle nie in hul Akte van Afskeiding nie. Hierdeur wil hy natuurlik beweer dat die oorsake veel dieper lê.

De Cock het volgelinge gekry. Spoedig skei Scholte, van Velzen en Brummelkamp hulle af. Ds. Brummelkamp het openlik geweier om die Gesange te laat sing. Hy is ernstig hieroor gewaarsku en daarop lê hy sy diens in die Hervormde Kerk neer. Die Gesange-bundel het in

die hele kwessie net gedien as stok waarmee die hond geslaan word.

Die versamelaars van die Gesange was ongetwyfeld besiel met 'n diepe oortuiging, dat hulle vir 'n goeie saak veg. Ons kry 'n besef van wat hulle moes uitstaan wanneer ons hoor dat hulle werk bestempel was as ,,Ardodsfeestliederen", "Sireniese Minnezangen", ja zelfs "Hoeren-liederen."

Soos maar alle werk van mense is die Gesang-bundel nie sonder gebreke nie. ,,Maar vele gezangen zyn ons lief geworden, die ons en vele geloovigen tot op hun sterfbed hebben gesticht, verkwikt, getroost en in ons aller heiligst geloof hebben opgebouwd."

Die Gesange is natuurlik ook nie almal presies so opgeneem soos dit van die digters gekom het nie. Baie is vertaal, ander gewysig, wat nie juis altyd gebeur het ten voordele van die digter nie. Daar is soms ,,by het overgieten geweldig gestort." Tog kry ons 'n groot aantal oorspronklike liedere daarin.

Dit was nie net predikante wat ons onder die digters aangetref het nie. Manne en vroue van die adel en uit die volk, beroemdes soos Bilderdyk, godsaliges soos Lodenstein, Republikeine en vurige Oranjeklante is hier met dieselfde ideaal besiel. Dit laat 'n mens dink aan die dae toe Nehemia besig was om met ,,Zalfbereiders of apothekers, goudsmeden en kruideniers", die mure van Jerusalem op te bou. Nie net letterkundiges van beroep was hier besig nie, ook geneeshere, handelaars, een apoteker, een trypfabrikant en een boekhouer. Verskillende stroompies uit verskillende bronne ontspring, het hier in een magtige stroom saamgevloei.

Oor 'n paar bekende Gesange en hulle digters wil ons nog iets sê, want as mens weet hoe en waar, onder watter omstandighede 'n geestes-werk verrig is, kry dit vir ons meer waarde.

Gesang 17: Die digter van die Gesang is Georg Neumark. Hy het te Hamburg in die diepste armoede gelewe. Om brood te kry moes hy alles verkoop. Sy geliefde viool bewaar hy die langste, maar eindelik moes dit

ook gaan. Toe kom daar skielik uitkoms. Hy kry 'n pos as sekretaris van die Sweedse Gesant. Sy gebed is verhoor. Die eerste wat hy gaan terughaal is sy viool en ,,nu grypt hy in de snaren en stemt diep bewogen zyn lied'' :

,,Wie maar den goeden God laat zorgen,
En op Hem hoopt in 't bangst gevaar
Is by Hem veilig en geborgen,
Dien redt Hy god'lyk wonderbaar :
Wie op den hoogen God vertrouwt
Heeft zeker op geen zand gebouwd.''

Ges. 83 : Hoe styg die waarde van die Gesang nie by ons as ons weet dat dit gesing is in 'n kerker deur C. F. D. Schubart. Sy swak karakter het hom telkens prooi laat word van sy hartstogte. Sy hart het weggesink in selfverwyt terwyl hy in 'n pynlike gevangenisskap van 10 jaar sy verlore lewe moes boet.

,,God enkel licht,
Voor wiens gezicht
Niets zuiver wordt bevonden,
Ziet ons bevlekt,
met schuld bedekt
Misvormd door duizend zonden.''

Gesang 3 : Hierdie welbekende Gesang is seker die geliefde van elke huisgesin. Dit is die ,,Te Deum Laudumus.'' Volgens legende het Augustinus dit by sy doop gesing. Geen wonder dus dat die Roomse Kerk die lied in ere hou nie. Dit is dikwels egter misbruik. Toe die Pous berig ontvang het van die vreeslike ,,bloed-bruilof'' te Parys (1572) waar duísende Protestante op die verraderlikste en wreedste wyse vermoor is, het hy die lied as 'n dankbetuiging aan God laat sing. Na die aanslag op die lewe van die Prins van Oranje is dit ook gesing.

Maar dit is ook anders gebruik. Met hierdie lied op die lippe het die eerste martelare vir die Hervorming, in die vlamme neergesink. Toe Jan de Bakker na die strafplek gelei word het die agtergeblewenes in die kerker dit gebruik as aanmoediging vir hom.

Gesang 18 : Dr. Jan Scharp, predikant te Rotterdam, het dit in die omwentelingsjaar 1795 produseer. Hy wou hom liewers laat skors as om te beloof dat hy nooit sal meewerk tot die herstelling van die stadhouderlike bewind van Oranje. Vir die troue hart is ,,die ware Kristen die beste burger.''

,,Komt Christ'nen toont met woord en daad,
Dat wie de ware godsvrucht smaad,
Een christen zonder huichlary,
Altyd de beste burger zy.''

Gesang 58 : Dis 'n vertaling van Schlegel se : ,,von der Freudigkeit des Glaubens'' deur Ds. A. v. d. Berg. Die versamelaars het hier belangrike verbeterings in Ds. v. d. Berg se vertaling gebring. Ons behoort hulle besonder dankbaar te wees vir vers 5. Die slot van die gesang ,,Hoogte, diepte, vreugde of rouw, niets ontrooft my aan Gods trouw,'' is te verkiese selfs bo die van Schlegel ,,Nichts erschüttert meine Treue, Gottes Liebe steht mir bei.''

Gesang 28 : Dis die enigste Gesang wat ontstaan het aan die kus van ons vaderland. Die skryfster is mej. Catharina Allegonda van Lier, wat in Kaapstad gewoon het.

Dis vir my of in die lied die tiepiese element van ons Afrikaanse atmosfeer opgeneem is. Beslis hierdie troos en opbeuringslied is bewus of onbewus gerig aan 'n volkie wat gedurig moet ly, gedurig moet worstel en ,,met onspoed stryden'' om sy karakter, sy geestes-goedere te handhaaf. Geen ware Afrikaner sal ontken dat die sleutel tot die geheim : om ons volksideaal suiwer en hoog te hou vir ons aangebied word in ,,volg gehoorzaam zyn gebod, Hy uw Redder is uw God.'' Ook Langenhoven het meesterlik hierdie oortuigings-klop van die warme Afrikaner-hart vertolk :

Soos ons vadere vertrou het, leer ook ons vertrou,
O Heer,
met ons land en met ons nasie sal dit wel wees,
God regeer.''

L. M. LE ROUX.

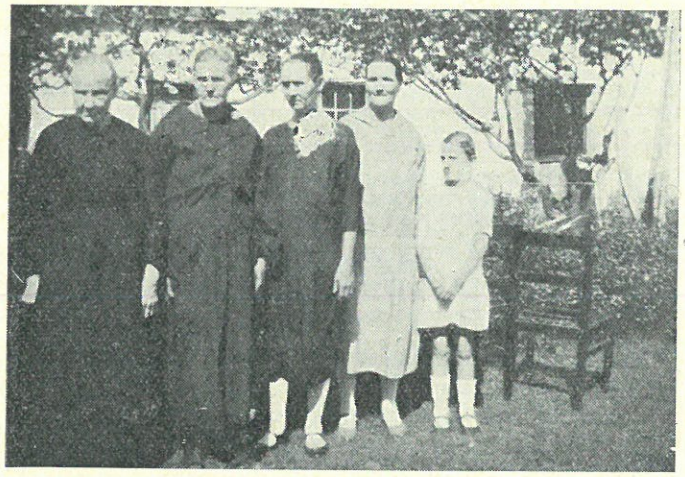

CATHARINA LOUISA BUITENDAG.

Op 17 Julie '31 is weer een van die skakels, wat ons aan die verlede bind, verbreek. Op die dag is ontslape die in Standerton alombekende en beminde "Ouma" de Jager.

Sy is op 10 Jan. 1838 te Zeekoefontein in die Kaap gebore. Op 21-jarige leeftyd is sy te Potchefstroom deur wyle ds. Dirk van der Hoff in die huwelik bevestig met Andries Barend Heyneke. Uit die huwelik is tien kinders gebore, waarvan agt nog lewe. Op die dag van haar dood was haar nageslag nie minder as 234 in getal. Sy het die voorreg beleef om nie alleen haar kleinkinders en agterkleinkinders te sien nie, maar selfs die kinders van haar agterkleinkinders, soos blyk uit bowestaande portretjie, waar vyf geslagte te sien is. Die name is van links na regs:

Catharina Louisa Buitendag, geb. 10 Jan. 1838.
Carolina Hendrika Labuschagne, geb. Heyneke in 1860.
Catharina Louisa de Bruyn, geb. Labuschagne in 1878.
Carolina Hendrika Labuschagne, geb. de Bruyn in 1897.
Catharina Louisa Labuschagne geb. 1918.

Sy het haar eggenoot, wat in November 1895 oorlede is, lang oorleef. In 1899 is sy getroud met Pieter J. de Jager, wat in 1921 oorlede is.

Sedert die tyd het sy ingewoon by haar skoondogter en seun Johannes C. Heyneke wat, tot twee jaar gelede toe hy weggetrek het na die distrik Ermelo, jarelang die Gemeente Standerton as ouderling baie trou gedien het. Hulle het haar liefderik en trou tot die dag van haar dood toe versorg.

Sy het 'n veelbewoë lewe gehad deurdat sy die gevolge van vele oorloë moes verduur. In die Twede Vryheidsoorlog was sy eers in die konsentrasiekamp te Middelburg en later te Johannesburg. Sy kon biesonder interessante verhale uit die ou tyd vertel.

Merkwaardig van die oorledene was haar sterke gestel, haar helder verstand, haar biesonder goeie geheue en haar innige vroomheid.

Haar verjaardae, wat elke jaar in die huis van haar seun, by wie sy ingewoon het, gevier werd, was 'n gebeurtenis wat haar vele vriende na uitgesien het en nie ongemerk verby laat gaan het nie. Met die geleenthede het sy altyd getoon hoe sterk sy nog is deur aan die jongmense te toon hoe die mense in haar jong dae hulle vermaak het. Op haar 90ste verjaardag, wat die skrywer hiervan bygewoon het, het sy met haar dogters resies gehardloop en net een het die eer gehad om haar te win.

Sy het haar volle verstand behou tot die dag van haar dood toe. Haar geheue was op haar oue dag nog so goed dat sy nie alleen baie gedigte soos die "Vlaggelied" van ds. v. d. Hoff, die "Lied van Dawid" en die "Lied van die Klok" kon resiteer nie, maar sy kon nog die vrae en antwoorde uit die vraeboek van Hellebroek opsê soos iemand wat klaar is om aanneming toe te gaan.

Ouma de Jager—soos sy algemeen bekend was—was 'n vroom mens. Haar opregtheid en ongeveinsheid, haar nederigheid en vriendelikheid het elkeen met wie sy in aanraking gekom het, aangetrek. Vriende het sy in oorvloed gehad en vyande het sy nie geken nie. Dikwels het ons weggegaan, na 'n besoek by haar afgelê is, met die gedagte: "Zie waarlik een Israeliet in welke geen bedrog is."

Sy het met haar Heer geleef en in haar Heer gesterf. Haar as rus in vrede!

T. F. J. D. S.

VIR ONS JONGMENSE.

AD DESTINATUM PERSEQUOR.

Hierdie opskrif het verlede jaar die wapenspreuk, die leus geword van die Uniwersiteit van Pretoria. Dit is die latynse vertaling van die bekende woord van die Apostel Poulus in Filip. 3: 14: ,,Ek jaag na die wit." Inderdaad 'n mooi leus vir 'n Uniwersiteit, wat jongmanne en -vroue wil vorm vir die toekoms; 'n mooi leus vir jongmense, wat streef na een of ander mikpunt, wat jaag na die verwesenliking van een of ander ideaal.

Elke jongmens, wat enigsins iets beteken, is immers met 'n ideaal besiel. Wie bou meer lugkastele as jongmense? Hulle ,,droom drome" en "sien gesigte." Die lewe wenk hulle toe. Die toekoms in 'n misterieuse onsekerheid gehul betower hulle. 'n Lewensrigting moet ingeslaan, 'n lewensroeping gekies word.

En wat is die wit waarna gejaag word? Wat is die ideale waarna gestreef word?

Maar laat ons liewer eers die vraag stel: wat word ons jongmense voorgehou? Die pers het vandaag 'n magtige invloed ook op die vorming van ons jeug. Nou, waarvoor en waarmee wil ons suidafrikaanse, sowel as buitelandse tydskrifte en koerante die jonggeslag besiel? Deur hoeveel geïllustreerde periodieke, dag- en weekblaaie—en veral engelse—word die besef bygebring dat daar geen hoëre aspirasies in die lewe is nie, dan om aan tafel te sit op dieselfde manier as ,,lord" die of die dit doen? Om 'n sigaret aan te steek en te hanteer presies soos ,,lady" sus of so—en daarby nog in onwelvoeglike kleding—dit doen? As dit die jonggeslag onder die oë kom, hoe in die fynste besonderhede beskryf word, watter soort japon Mevr. X op die ontvangsparty by die Goewerneur Generaal aangehad het, wat die kleur daarvan was en hoe dit in kleur-harmonie was met haar hoed, haar skoene en kouse, ens.; as die jeug van ons volk 'n tydskrif oopslaan en vergas word op die

sentimentele gesig van Charley Chaplin in ,,City Lights"; as die mening gesuggereer word by die ,,toekoms van ons volk" dat karakter nie meer iets van binne is nie, maar dat dit sit in die manier, waarop iemand sy wandelstok swaai of sy hoed dra; as ons jongmense elke Maandagaand die koerante naslaan, waarin kolomme en kolomme vol beskrywings voorkom van die laaste bokswedstryd, van al die bioskoop- en teatergrille van Saterdagaand, van al die aandrokke van die vooraanstaande dames op die jongste bal, van al die fynste besonderheidjies van 'n tiental egskeidings, al die kleinste smerighede van 'n paar aanrandings- en liefdesgeskiedenisse; as dit alles aangedien word as hoogsbelangrik, maar wat waarlik in belang van kerk en volk is, wat veredelend en opbouend inwerk op die volkskarakter oor die hoof gesien word of 'n beskeie plekkie onder of agter in kry; as dit seldsaam of nooit geïllustreer word..... dan, ja dan is dit ongetwyfeld moeilik om hoë aspirasies en ideale vas te hou. Dan vereis dit des te meer inspanning en selfverlogening om te jaag na 'n wit, na 'n ideaal wat hoog en edel is. Dan word die stryd des te swaarder om te arbei aan opbouing van eie karakter en om te geloof, dat arbeid van groter belang is as klere, en dat die wêreld nog altyd gedra word deur troue, toegewyde werkers.

Is dit dan 'n wonder, dat baie jongmense daar makliker toe kom om te doen, soos dié jongman van wie ons gelees het, dat hy alle hoë ideale prysgegee het en gejaag het na vermaak, genot en uiterlik vertoon? Sy doel in die lewe was om te geniet, tenvolle homself uit te leef.

Tuis was daar nie veel met hom uit te rig nie. In die bestaansmiddel van sy vader het hy geen belang gestel nie. Hy wou niks doen nie, maar wou net bedien word en die groot meneer uithang. As hy in ons tyd geleef het, dan — so stel ek dit my voor — sou hy altyd geklee wil wees in 'n snyerspak, waarvan die broeksplooi so platgestryk soos 'n mes se rug moet wees óf in 'n sportspak met 'n ope hemdskraag. Die dag begin by hom laat. Teen nege uur staan hy eers op. Sy môre-

toilet neem hom byna 'n uur. Hoe kan dit ook anders. Sy hare moet so blink gekam wees, dat dit lyk of 'n koei dit gelek het. Sy vingernaels moet so puntig wees, byna soos 'n mespunt. Want hulle moet die aandag trek as die een sigaret na die ander tussen-die-deur-negotne-vergeelde-wys- en middelvinger gehou word. Oordag verrig hy so te sê niks, tensy hy met 'n engelse koerant of 'n buitelandse tydskrif die tyd probeer verdryf. Die aande is hy selde tuis. Gewoonlik woon hy een of ander party by of sit in die bioskoop en kom teen middernag in bed. Hy laat hom ook niks voorsê nie. Hy meen die wysheid oor alles en nog wat in pag te hê. Die liefdevolle vermanings van sy oue vader slaan hy in die wind. Hy noem hom—skande bo skande—die ,,ou-kerel." Op elke vermaning het hy 'n antwoord terug. Gewoonlik kom die antwoorde hierop neer: ,,Hier mag 'n mens ook niks doen nie of dis verkeerd, dis sonde." ,,Hier is 'n mens nooit vry om te doen soos jy self wil, maar jy moet altyd na die pype van 'n ander dans."

Op 'n goeie dag na hy 'n liefderyke bestraffing ontvang het, bars hy los: ,,Ek gaan liewer weg waar niemand my ken nie. Daar kan ek doen soos ek wil. Gee my die goed, wat my toekom. Ek wil nou weg. Hier bly ek nie langer nie."

Met 'n hart vol droefheid sien die oue, gryse vader sy jongste vertrek. Onbewoë en koud neem hy afskeid. Hy sê nie waarheen hy gaan nie. Uit die vreemde land stuur hy geen tyding nie. Niemand moet weet waar hy is nie.

Nou kan hy sy ideaal tenvolle verwesenlik. Nou jaag hy na die doel, wat hy in die lewe gestel het, n.l. om te geniet, van die lewe te geniet, van alles te geniet. Met niemand behoef hy nou rekening te hou, deur niemand bestraf te word nie. Hy werp homself in die volle stroom van wêrelds genot. Hy kán die lewe geniet. Die middels daartoe het hy geërf van sy ryk vader. Met sy vele wêreldse vriende en onkuise vriendinne bring hy sy tyd deur in allerlei welluste. Hy word gevlei en geprys as die grootste ,,sport", 'n ,,lekker kerel." Vir niks stuit hy nie. In alles is hy die voorperd.

Sy vriende is egter valse vriende. Hy merk dit eers as dit te laat is. Hulle het hom gehelp om alles deur te bring, wat hy had, maar toe hy insolvent verklaar word, draai hulle hom die rug toe. Bedroë, verlate, straatarm staan hy daar alleen. Hy ondervind die waarheid van die latynse spreuk:

,,Solank die geluk U dien
,,Sal U geen vriend ontbreek nie,
,,Maar keer dit U die rug
,,Dan is U vriend gewyk."

En toe dit sover met hom gekom het, dat hy moet uitsien na werk, toe ontdek hy, dat hy in sy jeug nooit iets geleer het nie. Hy kan geen werk vind nie. Doelloos slenter hy rond, moedeloos en met 'n hart vol teleurstelling. Geen vriend, geen huis, geen brood nie.

,,Hij zag uit, in nood, ter rechterhand,
,,Maar vond noch vriend, noch onderstand.
,,Hij wou vluchten, maar kon nergens heen,
,,Zo dat zijn dood voorhanden scheen,
En alle hoop hem gans ontviel,
,,Daar niemand zorgde voor zijn ziel."†

Eindelik moet hy maar die werk vat, wat hy kan kry. En op 'n goeie dag stap hy, die seun van 'n ryk vader, vir 'n hongerloon agter die varke. Kyk hoe loop hy daar! Sy hare hang ongekam oor sy mooi vermagerde gesig, wat bruin gebrand is van die son. Hy het geen hoed en geen skoene meer nie. Hy is in lompe geklee. Hy is byna verhonger, want hoe kan 'n mens van varkekos lewe?

Hy gaan op 'n klip sit met die elmboë op sy knieë. Met sy nadenkende bruin oë staar hy voor hom uit. Sy gedagtes begin terug te dwaal na sy verlede. Wat was sy lewe? Hoe het hy vroeër geleef en hoe nou? Wat was die doel, wat hy homself voor oë gestel het? Die lewe tenvolle geniet! Wat het hy die doel gou bereik!

† Ps. 142.

Gou bereik! ja, maar wat het hy daardeur sy óndergang gou bereik! Hy het homself gesoek, sy geluk, sy genot en..... hy het homself verloor. Sy geluk verloor, sy siel verloor, sy toekoms verruïneer. Sy pad was stroomaf, afdraend en dit het hom gestort in dieptes van vernedering.

Dit is die geskiedenis van 'n jongman, wat na 'n seker doel gejaag het, dit bereik het en daardeur verneder is.

Maar, ons het bo gesê: elke jongmens, wat iets wêrd is, jaag na die verwesenliking van een of ander doel. U ook. Wat is dan die wit, waarheen U jaag, die wenpaal, wat U wil bereik? U span al U kragte daartoe in. Dit neem U geheel en al in beslag. Waarheen jaag U?

Jaag U soos hierdie jong man na genot? Wees verseker, dat genotsug altyd uitloop op skande vir uself. Dit verwoes U siel.

Nee! U jaag hierheen nie, maar na aardse rykdomme. Genotsug verag U, maar hebsug bemin U. U wil eendag ryk wees. En só jaag U na rykdom, dat U vergelyk moet word by 'n man op 'n moterfiets, wat só jaag om sy einddoel te bereik, dat hy geen tyd het om te versuim langs die weg nie, geen tyd het om regs of links te kyk nie, maar net jaag. Die oog is net daarvoor gerig en al wat rondom gebeur word uit die oog verloor.

Miskien bereik U soos die jongman, wat na genotsug gejaag het, U einddoel ook gou, want U sal nie te nousiende wees nie op die middels, waarmee U die doel wens te bereik. Sal U ook nie, soos die jongman, óók U ondergang gou bereik nie? Het U met die rykdomme ook die heil van U siel gevind of het U dit verloor?

Dit bring in ons gedagte die geskiedenis van 'n ander jongman, wat ook gejaag het na 'n doel. Nee, nie een doel nie! Hy het eintlik twee ideale voor oë gehad. Die een het hy reeds verwesenlik, maar dit alleen was vir hom nie voldoende nie. Dit het hom geen volkome geluk besorg nie. En daarom wou hy dit verenig met 'n twede.

Daar woed 'n stryd in sy binneste. Daar is 'n drang in sy siel, wat hom dryf na Iemand, wat die vrede en die geluk skyn te besit. Maar daar is iets anders in sy siel, wat hom terug hou. Wat sal die mense daarvan sê? Maar eindelik behaal hy die oorwinning oor homself. Hy snel die Profeet van Nasaret tegemoet. Hy ontsien die groot skare nie, maar in teenwoordigheid van almal val hy voor Jesus op die knieë met die hartstogtelike vraag: ,,Goeie Meester, wat moet ek doen om die ewige lewe te beërwe?"

Helaas! hy het nie sy weg daarvandaan voortgeset met blydskap nie, maar met droefheid, want uit die antwoord van die Heer het dit geblyk, dat sy twee ideale vir hom nie verenigbaar is nie. Hy moet die een loslaat om die ander te besit. ,,Gaan verkoop alles, wat jy het en gee dit vir die armes; en jy sal 'n skat in die hemel hê." Die hemelse skat het hy prys gegee vir die aardse besittings en bedroef weggegaan. Hy het sy siel verloor. ,,Wat baat dit 'n mens as hy die hele wêreld win, maar aan sy siel skade ly?"

Hierdie jongman het gejaag na geluk, na vrede vir sy siel, maar hy wou die prys daarvoor nie betaal nie en het bedroef teruggegaan.

U is in die loopbaan, jongman, jongedogter! U jaag na die doel wat U voor oë het. Maar kom eers in U vaart tot stilstand. Maak eers seker of U ideaal hoog en heilig is. Of die prys, wat U wil behaal blywend en heerlik is. Of die doel, waarheen U jaag U sielelewe sal verhef en veredel.

Om só 'n doel te bereik eis egter veel meer inspanning, as wat hebsug en genotsug van U verg. Dit eis inspanning van al U kragte. Dit vra selfverlogening en algehele oorgawe. Die weg na só 'n wenpaal is opdraend, steil en nou. Dit gaan stroomop, teen die algemeen gekose rigting in. Dit verneder U maar alleen om U te verhoog. Dit maak U klein, om U waarlik groot te maak. Dit bou U op. Dit sterk U karakter. Dit veredel U siel.

Wil U nie liewer na so 'n ideaal jaag nie? Wil U nie liewer dien in plaas van te heers nie? Wil U nie liewer uself verlogen en langs dié weg uself vind, uself behou nie?

Al wie waarlik groot was en groot is, het dit gedoen. Hulself prysgegee. In dienende liefde hulself oorgegee.

Ook Poulus het dit gedoen!

,,Ad destinatum persequor."

,,Ek jaag na die doel..... om die prys te verkry." (2)

En wat is die besieling, die stukrag in sy lewe om die ideaal te verwesenlik?

Die liefde van Kristus wat hom dring. (3)

En wat is die prys?

,,Die onverderflike (4) kroon van die regvaardigheid, wat die Heer, die regvaardige Regter vir my in die dag sal gee." (5)

,,En nie alleen vir my nie," skryf die Apostel, ,,maar ook vir almal, wat Sy verskyning liefgehad het."

(2) Vertaling van Brouwer. (3) 2 Kor. 5: 14.
(4) 1 Kor. 9: 25. (5) 2 Tim. 4: 8.

J. G. M. DREYER.

Heer, waarheen drijft gij mij?
Ge stond slechts aan mijn zij
Eén heele dromsecnde,
En sedert bloedt mijn wonde,
Heer waarheen drijft gij mij?

Ach, waarheen wenkt gij mij?
Hoe kom ik U naby?
In stof en zand verloren,
Wijl ik van liefde lij'.

DIE

STANDARD BANK

VAN SUID-AFRIKA, BEPERK.
(Waarby ingelyf is DIE AFRIKAANSE BANK-KORPORASIE, BEPERK).

Bankiers vir die Ryksregering in Suid-Afrika en vir die Regerings van Suid-Rhodesië, Noord-Rhodesië, Niassaland en Tanganjieka.

Londense Kantore:
10 Clementslaan, Lombard St., Londen, O.S. 4
en 77 King William Straat, O.S. 4.
63 Londen Wall, O.S.2; 9 Northumberlandlaan, W.S.2.

Hoofkantoor in Suid-Afrika:
KAAPSTAD
Nu-Yorkse Agentskap: 67 WALLSTRAAT.

GEREGISTREERDE KAPITAAL	**£10,000,000**
INGESKREWE KAPITAAL	**£10,000,000**
OPBETAALDE KAPITAAL	**£ 2,500,000**
RESERWEFONDS	**£ 3,164,170**
ONOPGEROEPE KAPITAAL	**£ 7,500,000**
	£13,164,170

Bank- en Wisselkoersbesigheid van enige aard word verrig. Spaarbank Departement. Essayeringsdepartement. Eksekuteurs- en Trustbesigheid word onderneem.

KOMMERSIËLE DIENS.—Die Bank het meer as 375 Takke en Agentskappe in Afrika en ander Kantore, Agente en Korrespondente oor die hele Wêreld. Die nouste voeling word met Handels- en Nywerheidstoestande, lokaal sowel as oorsee, gehou, en kommersiële en krediet inligtinge ontvang spesiale aandag. Hierdie diens is tot die beskikking van Uitvoerders, Invoerders, Fabrikante en andere wat begerig is handelsbetrekkinge aan te knoop met Suid- en Oos-Afrika.